

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**ERGENLERDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE
KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN BAZI SOSYO-
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET BEŞALTI

GAZİANTEP

MAYIS,2016

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**ERGENLERDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE
KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN BAZI SOSYO-
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET BEŞALTI

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet MURAT

GAZİANTEP

MAYIS,2016

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde, bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

İmza:.....

Adı ve Soyadı: Mehmet BEŞALTI

Öğrenci Numarası: 201218423

Tezin Savunma Tarihi: 17-05-201

ÖZET

ERGENLERDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN BAZI SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE İNCELENMESİ

BEŞALTI, Mehmet

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri ABD

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet MURAT

Mayıs-2016, 105 sayfa

Bu araştırmanın amacı; ergenlerde internet bağımlılığı ve kişilik özelliklerini bazı değişkenlere göre incelemektir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, 2014–2015 Öğretim yılı Şanlıurfa İli Birecik İlçesinde bulunan devlet okullarının 9. 10. 11. ve 12. sınıfında öğrenim görmekte olan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi 369’u kız, 223’ü erkek olmak üzere toplam 592 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla; İnternet Bağımlılığı Ölçeği ve Hacettepe Kişilik Envanteri kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen puanlar SPSS 16.0 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Dağılımın normalliği Kolmogorov-Smirnov Testi ile yapılmış, dağılımın normal dağılım olmadığı görülmüştür. Varyansların eşit olmadığı durumlarda; ikili gruplarda kullanılan Mann-Whitney U Testi, ikiden fazla gruplar için Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre; İnternet Bağımlılığı Ölçeğinden alınan puanlar cinsiyet, okul türü, okul başarısı, kardeş sayısı ve yaş gibi değişkenlere göre farklılık göstermektedir. İnternet bağımlılığıyla kişilik özellikleri arasında negatif düzeyde ilişki saptanmıştır

Anahtar kelimeler: İnternet Bağımlılığı, Kişilik Özellikleri, Ergenler

ABSTRACT**ANALYZING THE INTERNET ADDICTION AND PERSONALITY
TRAITS ADOLESCENTS ACCORDING TO CERTAIN
SOCIO-DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS**

BESALTI, Mehmet

M.A Thesis, Department of Education Sciences

Thesis Advisor: Asst. Assoc. Dr.Mehmet MURAT

May 2016, 105 pages

The purpose of this study was to analyze the internet addiction and personality traits of adolescent students according to certain variables. The population of the study consists of the students studying in the 9th, 10th, 11th and 12th class in the public schools located in Birecik District in Sanliurfa Province in 2014–2015 Schoolyear. The study sample consists of a total of 592 students, including 369 females and 223 males, studying in high schools located in Birecik district. The scores obtained in the study were analyzed using the SPSS 16.0 statistical program. The normality of distribution was obtained by Kolmogorov-Smirnov test. In cases where the variances are not equal, the Mann-Whitney U Test was used for paired groups, and Kruskal-Wallis test was used for more than two groups. According to the findings; the scores obtained from the Internet Addiction Scale vary significantly depending on the variables such as the gender, type of school, school success, age and number of siblings. A low level of negative correlation was detected between the internet addiction and the personality traits. A strong positive correlation was found between the levels of the personal adaptation and social adaptation.

Keywords: Internet addiction, Personality traits. Adolescents.

ÖNSÖZ

Son yıllarda internetin hızla yayılmasıyla insan hayatının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Herkesin yanından ayırmadığı bilgisayar ve akıllı telefonlar tek başına bir anlam ifade etmiyor. Günlük yaşamda yetişkinlere ve öğrencilere sağladığı kolaylık nedeniyle sıkça kullanılan internet, aynı zamanda farkında olmadan saatlerce anlamsız zaman harcanmasına da neden olmaktadır.

Kişiliğin geliştiği ergenlik döneminde aşırı internet kullanımının vereceği fiziksel ve psikolojik rahatsızlar dikkat çekmektedir. Eğitim kurumlarının temel amacı topluma ruhen ve bedenen sağlıklı bireyler yetiştirmedir. Bu nedenle eğitim kurumlarının internet bağımlılığı konusunda etkin rol alması gerekmektedir. Saatlerce bilgisayar ve telefon başında zaman geçiren ergen bireylerin kişilik gelişiminde sorunlar görülebilir.

Bu çalışmayı gerçekleştirme sürecinde beni destekleyen, bilgisini ve güler yüzlülüğünü benden esirgemeyen tez danışmanım Yrd. Doç. Dr Mehmet MURAT'a, tezimin başlangıç ve gelişim döneminde değerli eleştirilerini ve fikirlerini benden esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Erhan TUNÇ'a, tez yazım sürecinde beni yüreklendiren değerli hocalarım Prof. Dr. Feride BACANLI'ya, Yrd. Doç. Dr. Fahme DEBAJ'a; yüksek lisans yapmam için benden maddi ve manevini desteğini esirgemeyen yengem Yıldız BEŞALTI'ya, abim Fuat BEŞALTI 'ya; yaşamımın her döneminde beni destekleyen, cesaretlendiren ve çalışma şartlarının zorluklarına karşı hoşgörüyü davranan hayat arkadaşıma, sevgili eşim İslim BEŞALTI'ya ve tez yazım aşamasında dünyaya gelen, gülüşüyle, ağlamasıyla bana ilham veren, kendisiyle yeteri kadar oynayamadığım biricik oğlum Ahmet Mirsad BEŞALTI'ya sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖNSÖZ	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
TABLolar.....	IX

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı.....	8
1.3. Araştırmanın Önemi.....	8
1.4. Sayıtlar	9
1.5. Sınırlılıklar.....	9
1.6. Tanımlar	10
1.6.1. İnternet.....	10
1.6.2. İnternet bağımlılığı.....	10
1.6.3. Kişisel Uyum	10
1.6.4. Sosyal Uyum.....	11
1.6.5. Kişilik.....	13

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

2.1 Ergenlikte İnternet Bağımlılığı.....	14
2.2. Akademik Başarı ve İnternet Bağımlılığı.....	15
2.3. Sosyal İlişkiler ve İnternet Bağımlılığı.....	17
2.4. İnternet Bağımlılığın Cinsiyetle İlişkisi.....	18
2.5. İnternet Bağımlılığı Kuramları.....	19
2.5.1. Kitle İletişim Kuramı.....	19
2.5.2. Kritik Kitle Kuramı.....	19
2.5.3. Karşılıklı Etkileşim Kuramı.....	19
2.5.4. Sosyal Katılım Kuramı.....	19
2.5.5. Kullanma ve Haz Alma Kuramı.....	20
2.6. Kişilik Kuramları.....	20
2.6.1. Bazı Kişilik Kuramları Hakkından Tanımlayıcı Bilgiler.....	20
2.6.1. Davranışçı Kuram.....	21
2.7. İnternet Bağımlılığıyla İlgili Yapılan Araştırmalar.....	22
2.7.1. Yurt içinde Yapılan Araştırmalar.....	22
2.7.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	25
2.8. Kişilik Özellikleri ve Bağımlılıkla İlgili Yapılan Araştırmalar.....	28
2.8.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	28
2.8.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	30

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	32
3.2. Evren ve Örneklem.....	32
3.3. Veri Toplama Araçları.....	33
3.3.1. İnternet Bağımlılığı Ölçeği.....	34

3.3.2. Hacettepe Kişilik Envanteri	34
3.3.3. Kişisel Bilgi Formu.....	35
3.4. Verilerin Toplanması	35
3.5. Veri Çözümleme Teknikleri.....	35

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Araştırmanın Birinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular	37
4.2. Araştırmanın İkinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:	38
4.3. Araştırmanın Üçüncü Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular	40
4.4. Araştırmanın Dördüncü Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular	41
4.5. Araştırmanın Beşinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:	42
4.6. Araştırmanın Altıncı Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:	44
4.7. Araştırmanın Yedinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:	45
4.8. Araştırmanın Sekizinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:.....	47
4.9. Araştırmanın Dokuzuncu Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:	49
4.10. Araştırmanın Onuncu Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:	51
4.11. Araştırmanın On Birinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:.....	54
4.13. Araştırmanın Onüçüncü Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:	56

BÖLÜM V

TARTIŞMA

5.1. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Cinsiyete Göre Tartışılması ve Yorumlanması	59
5.2. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Ailenin Birlikte Olma Durumuna Göre Tartışılması ve Yorumlanması	60
5.3. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Öğrencinin Kendisine Ait İnternet Bağlantısının Olma Durumuna Göre Tartışılması ve Yorumlanması.....	61

5.4. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine ilişkin Bulguların Anne Babanın Sağ Olma Durumuna Göre Tartışılması ve Yorumlanması.....	62
5.5. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine ilişkin Bulguların Kendilerini Değerli Görme Durumuna Göre Tartışılması ve Yorumlanması	63
5.6. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine ilişkin Bulguların Okul Türüne Göre Tartışılması ve Yorumlanması	64
5.7. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine ilişkin Bulguların Sınıf Düzeyine Göre Tartışılması ve Yorumlanması	65
5.8. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine ilişkin Bulguların Algılanan Sosyoekonomik duruma Göre Tartışılması ve Yorumlanması.....	66
5.9. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine ilişkin Bulguların Otoriter Aile yapısına Göre Tartışılması ve Yorumlanması.....	68
5.10. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine ilişkin Bulguların Algılanan Akademik Başarıya Göre Tartışılması ve Yorumlanması.....	69
5.11. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine ilişkin Bulguların Yaş Grubuna Göre Tartışılması ve Yorumlanması.....	73
5.12. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine ilişkin Bulguların Kardeş Sayısına Göre Tartışılması ve Yorumlanması	75
5.13. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerinin Korelasyon Sonuçlarına Göre Tartışılması ve Yorumlanması.....	76

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar	77
6.2. Öneriler	81
6.2.1. Ailelere Yönelik Öneriler.....	81
6.2.2. Öğretmen ve Okul İdarecilerine Yönelik Öneriler	82
6.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	82
KAYNAKÇA	83
EKLER.....	96

EK 1. Kişisel Bilgi Formu	96
EK 2. İnternet Bağımlılığı Ölçeği (Bazı örnekler)	97
EK 3. Hacettepe Kişilik Envanteri	99
EK 4. İZİN VE ONAY BELGESİ	104
ÖZGEÇMİŞ VİTEA.....	105

TABLOLAR

Tablo 3.1. Öğrencilerin cinsiyet ve sınıf düzeyine göre dağılımı. _____	33
Tablo 3.2. Ölçeklerden elde edilen puanlara ilişkin normallik dağılımı Kolmogorov Smirnov testi sonuçları _____	36
Tablo 4.1 Ergenlerin cinsiyete göre İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen sıra ortalamalarına ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları _____	37
TABLO 4.2 Ergenlerin anne babalarının birlikte olma durumuna göre İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen sıra ortalamalarına ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları _____	39
Tablo 4.3 Ergenlerin kendisine ait internet bağlantısının olma durumuna göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen sıra ortalamalarına ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları _____	40
Tablo 4.4. Ergen öğrencinin anne-babasının sağ olma durumuna göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen sıra ortalamalarına ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları _____	42
Tablo 4.5 Öğrencinin kendini aile içinde değerli algılayıp algılamadığına durumuna göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen sıra ortalamalarına ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları _____	43
Tablo 4.6. Öğrencilerin okul türüne göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Kruskall Wallis Testi Sonuçları _____	44
Tablo 4.7. Öğrencilerin sınıf düzeyine göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Kruskall Wallis Testi Sonuçları _____	46
Tablo 4.8. Ergen öğrencilerin algılanan sosyoekonomik durumuna göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Kruskall Wallis Testi Sonuçları _____	47
Tablo 4.9. Ergen öğrencilerin algılanan ebeveyn tutumuna göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Kruskall Wallis Testi Sonuçları _____	50
Tablo 4.10. Öğrencilerin algılanan okul başarısı düzeyine göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Kruskall Wallis Testi Sonuçları _____	51
Tablo 4.11. Öğrencilerin yaş aralığına göre, “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” ile “Hacettepe Kişilik Envanterinin” puanlarına ait Kruskall Wallis Testi Sonuçları _____	54
Tablo 4.12.. Öğrencilerin kardeş sayısına göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Kruskall Wallis Testi Sonuçları _____	55
Tablo 4.13. İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile “Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Sperman Sıra Farkları Korelasyonu Sonuçları _____	57

BÖLÜM I

GİRİŞ

1960'lı yıllarda internetin temellerinin atılmasıyla birlikte dünyaya yeni bir pencerenin açıldığı görülmektedir. Açılan bu pencereyle bilgilerin aktarımı ve korunması çok daha basit hale gelecekti. İnternet yıllar boyu bilgilerin aktarılması problemini ortadan kaldıracak güce ulaşabilmişti. Bu problemin ortadan kalkmasıyla birlikte internetin faydaları hızlı bir şekilde anlaşılmaya başladı. Her geçen gün kullanıcı sayısı artmaya başladı. Bu sayının artmasının sebeplerinden biri genç nüfusun internete olan ilgisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Gençlerin iyi zaman geçirme, oyun oynama ve interneti sosyalleşme aracı olarak göremeye başlamasıyla aslında tehlike zilleri çalmaya başlamıştı. İnternet insanlar için arkadaş, alışveriş merkezi ve oyun alanları olmaya başladığı zaman toplumda bir patolojik bozukluk çıkmaya başladı (Young, 1996).

Goldberg (1996), internet ve bağımlılığı yan yana getirerek internet bağımlılığı terimini geliştirmiştir. Bu terimin ortaya çıkmasıyla birlikte araştırmacılar tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Young (1996), internet bağımlılığını başlı başına bir psikiyatrik hastalık olarak tanımlamaya çalışmıştır. Kurtaran (2008), patolojik kumarın tanı kriterlerini düzenleyerek "kendi-kendini" değerlendirme soru listesini internet bağımlılığı için geliştirmiştir. Türkiye'de ise internet bağımlılığı 2000'li yıllarda araştırmacıların dikkatini çekmeye başlamıştır. İnternet, teknoloji ve kültürler arası etkileşime girmesiyle birlikte son yıllarda ciddi bir ivme kazanmıştır. İnternetin insan hayatının her alanına hızlı bir şekilde girmesiyle birlikte farkında olmadan bu sistemin içinde çok fazla zaman harcanmaya başlandı. Alışverişin, bankacılık işlemlerinin, iletişimin bu yolla sağlanması ve oyunların oynanması gibi aktivitelerin bu yolla gerçekleşmesi insanları kendine bağımlı hale getirmiştir.

Nitekim dünyada internet kullanımı hızlı bir şekilde artış göstermektedir. Bilgisayar aracılığıyla internetteki uygulamalar insanın kendini maskeleyme ihtiyacını doğurmuştur. Böylelikle internet kullanan insanlar sosyal hayatta gerçekleştirilemedikleri sosyal iletişimi, kendilerini gizleyerek çok rahat bir şekilde gerçekleştirme ortamı buldular. Özgüven eksikliği yaşayanlar ve gerçeklerle yüz yüze gelemeyen insanlar bu yolu tercih etmişlerdir (Ng ve Wiemer-Hastings, 2005).

İnternet bağımlılığı da diğer bağımlılıklar gibi kişi ya da kişileri ciddi bir şekilde meşgul etme içeriğine sahiptir. Farklı dürtüler ve psikolojik durumlar kontrolü zor olan, isteklere maruz kalıp internet kullanımını etkileyebilmektedir. Bireyler internetin verdiği ilk rahatlama hissiyle bunu sürekli tekrarlama ihtiyacı duyarlar, böylelikle farkında olmadan hayatlarının merkezine interneti koymuş olurlar (Ren ve Beard, 2005). Bunun yanı sıra doğacak fiziksel problemlerden de habersiz bir şekilde hayatlarını sürdürürler, örneğin el bileği problemi, göz problemleri, sırt ve bel ağrıları, uyku bozukluğu, sosyal ilişkilerin azalması, aile içi şiddetin başlaması ve akademik başarısızlık gibi sıkıntılar ortaya çıkmıştır (Cengizhan, 2005).

İnternette eğlence ve sanal iletişim aracı olarak ortaya çıkmasıyla birlikte insan üzerindeki psikolojik ve sosyolojik yapıda sorgulanmaya başlanmıştır. Kitle iletişim araçları hakkında incelemede bulunan bilim insanları kişilerin kolay kavradıkları internet kullanımının insanların doyumunu etkilediği ve doyum karşısında yaşanan internet bağımlılığı ve problemlerini işlevsel olarak da incelemektedirler (Ayhan ve Balcı, 2009). İnternet, iletişimin yaygın olduğu bu günlerde birçok açıdan sorgulanmaya başlanmıştır. Bunların yarattığı olumsuz etkiler; internet ortamında oynanan kumar, pornografik görüntüler, kültürün bozulması ve sosyal yapının değişime uğramasıyla birlikte internet ortamının güvenilirliği üzerinde ciddi tartışmalar başlamıştır. Bu incelemeler ve tartışmalar sonucunda da ortaya yeni fikirler atılmıştır. Yeni yeni kavramlar ortaya çıkmıştır. İnternet kullanımıyla ilgili doğan psikolojik rahatsızlıklar, avantajlı ve dezavantajlı etkileri araştırmacıların yakından ilgilendiği konuların başında gelmektedir. İnsanların birçok ihtiyacını karşılayan internetin, aynı zamanda insanları kendine bağımlı hale getirmiştir. Psikolojik alanda çalışan araştırmacılar günümüzde internette geçirilen sürenin arttığını görmesiyle birlikte kişilerin bunu fark etmediklerini görmüşlerdir. Her insan

için değişen internet kullanımının insanlar üzerindeki etkileri detaylıca sorgulanmaya başlanmıştır.

Bilim insanları tarafından yapılan araştırmalar gösteriyor ki insanların belli bir bölümü ihtiyaçları doğrultusunda internette zaman harcadıklarını, diğer bir bölümü ise bu çizgiyi aştıkları için sosyal hayatlarında ve iş hayatlarında ciddi problemlerle karşılaştıkları kanısına varmışlardır. Türkiye’de örnekleri görüldüğü gibi hayatının merkezine interneti alıp işini ve ailesini ikinci plana atıp, ihmalin neden olduğu dağılmış aile profili ortaya çıkmaktadır. İnternet ve bilgisayarıyla âdeta bütünleşen, sohbet odalarının verdiği sınırsızlığın keyfinden kendini alıkoyamayan ve bu nedenle arkadaşlık ve aile ilişkilerinde problemler yaşıyan kişilerin ortaya çıkmasıyla yeni bağımlılık türü ortaya çıkmıştır (Işık 2007).

Bilinmektedir ki ergenler interneti bilgi paylaşımı, sosyal etkileşim ve eğlence aracı olarak kullanıyorlar. Ergenlerin bilgisayar kullanımı ve kişilik özellikleri arasında bir bağlantı olduğu ortaya çıkmaktadır (Chak ve Leung, 2004). Kişilik özellikleri ile internet bağımlılığı arasındaki nedenleri araştıran çalışmalara bakıldığı zaman konunun daha çok iki zıt görüş etrafında toplandığı ortaya çıkmıştır. Bu iki zıt görüşten ilki sosyal ađ kuramıdır. Sosyal ađ kuramına göre sosyal yapıda davranışı etkileyen en önemli konunun kişilik özellikleri olduğunu idaa eder. Sosyal iletişimi başlatmayı seven bireylerin dışadönük birey olduğunu ve içedönük bireylere nazaran bu konuda daha başarılı olduğu ifade edilir (Hojat, 1982). Buradan yola çıkarak dışa dönük bireylerin sosyal ağları daha çok kullanmayı tercih ettikleri sonucu çıkmıştır. Normal bireylerin ise sosyal ağları iletişim aracı olarak kullanmaktan çekindiği ya da tercih etmedikleri ortaya çıkmıştır. Bunun sebebi ise internet ortamında kişilerin gerçek yüzleriyle değil de istedikleri maskeleri takıp özgür bir dünyada gezinmek olarak ortaya çıkmıştır. Hojat’a göre internetin diğer kitlesel araçlardan ayıran ve bunu özel kılan denetimsizliğin olmasıdır. Bu da gençleri ciddi anlamda kendine çekmekte başarılı olmuştur.

İnternete bağımlı olan kişilerin yaş dağılımlarında ciddi değişimlerin görüldüğü ortaya çıkmıştır. Örneğin lise ve ortaokul öğrencileri tarafından birçok amaç için yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Dünyada internete ulaşımının basit olmasından öğrencilerin ödevlerini ve araştırmalarını internet üzerinden yapmaya zorlamasıyla interneti kullanmayan öğrencilerinde kullanmasına sebebiyet

vermiştir. Bunun yanı sıra ergen öğrenciler için çevresel ve psikolojik faktörlerini de internet bağımlılığına yakalanma olasılığını ortaya çıkarmıştır. Ortaokuldan başlayıp lise yıllarında zirve yapan internet bağımlılığı öğrenciler üzerinde sosyal ve akademik olumsuzluklar oluşturmuştur, bunun yanı sıra sosyal çevreden uzaklaşma, içine kapanma, ileriki yaşlarda aile içi problemler yaşama gibi birçok alanda probleme kaynaklık edebilir. Kısacası duygusal karmaşanın yaşandığı bu dönemde birçok problemle baş edilmesi gerekir. Bu gibi sebeplerden dolayı destek görmeyen öğrencilerin internet bağımlılığına yatkın olduğu ortaya çıkmıştır (İnan, 2010).

Tarihte psikoloji biliminin var olmasıyla birlikte bütün farklı görüşler kişiliğin önemi üzerinde durmuştur. Neredeyse tüm psikologlar kişiliğin yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkan değişimin güç ya da az olduğu kişisel farklılıklar olarak ifade etmektedir (Flett, 2007; Morris, 2002). Fakat kişilik kavramını psikolojik, genetik ve çevresel penceresinden bakan bir çok araştırmacı birbirini etkilemeye çalışmıştır. Bu araştırmacılara bazen de birbirlerini destekleyen teoriler ortaya atmışlardır (Cloninger, 2009; Friedman ve Schustack, 2003).

Türkiye de bilgisayar ve internet kullanım oranı azımsanmayacak kadar yüksektir. Buna bir de mobil internet eklenince hayatımızın her alanında, her yerinde internet bulma ve kullanma imkânını insanlar yakalamışlardır. Bu nedenle internet bağımlılığı kavramı çok sık kullanılmaktadır. İnternetin insanlara sunduğu sonsuz özgürlük imkânı insanları kendi etrafında âdete kilitlemiş durumda. İnternet etrafında toplanan toplum, bunu hangi amaç için kullandığı ve gerektiğinde kendini kontrol edebilme becerisine sahip olan ve olamayan kişilerin ayrışmasını sağlayan sağlam veriler bize internet bağımlılığı ve kişilik özellikleri hakkında ışık tutacaktır. Kısacası internet bağımlılığı ve kişilik özellikleri arasında bir ilişkinin olduğu açıktır. İnternet bağımlılığı da kişiliği etkileyen etmenler arasında gösterilebilir.

1.1. Problem Durumu

İnternetin hızla yayılması ve çok fazla amaç için kullanılması ergenlerin olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Ergenlerin gelişim döneminde internete bağımlı hale gelmeleri kişilik bozuklarına neden olabileceği için problem olarak görülmektedir. Bu problemin anlaşılması ve gerekli önlemlerin alınabilmesi için detaylı araştırmaların yapılp sosyolojik ve psikolojik nedenlerine inilmesi gerekmektedir. Ergenlerin internete olan bağımlılığından dolayı akademik

başarısızlık gösterebilmenin yanı sıra psikolojik rahatsızlıklara neden olabilmektedir. Ergenlerin interneti hayatların merkezine koymalarıyla birlikte sosyal izolasyona da maruz kalabilirler. Ergenlerin iletişime en çok ihtiyaç duyduğu bu dönemde sosyal çevreden uzaklaşıp internete bağımlı hale gelmesi ileriki yaşlarda farklı bağımlılıklara neden olabileceği için ciddi bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yetişkinler olduğu kadar lise öğrencilerinin de kolay ulaşabildiği bilgisayar ve internet, kişilerin dünyayı anlama ve keşfetme aracı olarak da kullanılmaktadır. Türkiye’de birçok lise öğrencisinde tablet bulunmakta bu öğrenciler tabletle internete girebilmekte ve sınırsız olan sanal dünyaya giriş imkânı bulabilmektedirler.

İnsanların hayatıyla bütünleşen internet, çocuklara ayrı bir dünyanın kapılarını aralamaktadır. İnternetin etkili kullanımı ile çocuklar, zaman ve mekân sınırı olmaksızın istenilen her anda bilgiye ulaşabilmekte, kendi yaptıklarını da dünyaya ulaştırabilmektedirler (Orhan ve Akkoyunlu, 2004).

Sanal dünya, insanlara sunmuş olduğu sınırsız imkânlardan dolayı insanları kendine çekmiştir. İnternetin bilgi depolama ve yayma amacından sapmasıyla birlikte insanlar üzerinde olumsuz etkiler yapmaya başladı. Birçok kişi farkında olmadan internet bağımlısı oluyor. İnternet bağımlısı olan bireylerin ruhsal yönde de normal insanlardan farklılık göstermektedir. İnternet bağımlıları, internetin olmadığı durumlarda yoksunluk belirtileri aşırı sinirlilik hali gibi bağımlılık semptomları göstermektedirler. Böylelikle kişilerin birinci önceliği internette zaman geçirmek olur ve bu şekilde arkadaşlarından ve ailelerinden uzaklaşmaktadırlar.

İnterneti kullanabilen kişiler yaş bakımından farklılık göstermemekle birlikte internetin her yaşta bireylerin kullanabileceği ve çok rahatlıkla ulaşabileceği bir araç olması nedeniyle kullanımı günümüzde hızlıca artmıştır. İnternetin her yaş ve türden kişilere hitap etmesi toplumsal bir değişime neden olmuştur. İnternet bağımlılığı araştırılırken kişinin internet başında geçirdiği zamana göre değerlendirmemek lazım çünkü interneti hangi amaç ve doğrultuda kullandığı önem arz eder.

Ergen öğrencilerin interneti hangi amaç için kullandıklarını bilmek, öğrenciler üzerinde oluşabilecek olumlu ya da olumsuz özellikleri anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Bu dönemde ergenin yaşadığı fiziksel ve ruhsal değişim doğru yönlendirilmediği zaman sonuçları ağır olabilecek psikolojik rahatsızlıklara neden olabilmektedir. Ergen öğrenci bu karmaşık dönemde akranlarının ve ailesinin beklentilerini karşılama çabasında olur. Bu karmaşık kimlik bulma çabası ergen öğrencinin uyum problemi yaşamasına neden olur. Örnek verecek olursak baş kaldırı, içine kapanma ve saldırganlık gibi bazı patolojik ruh sağlığı bozukluğu belirtilerini gösterirler. Belirtiler arasında kişilik bozukluğu ve bağımlılık gibi davranışlar da görülür. Bu belirtiler ergenlik döneminde fark edilmediği takdirde artarak devam eden rahatsızlıklar ilerde daha ciddi sonuçlar doğurabilir.

Çevrenin kişilik özelliklerini etkileyebildiği bilinmektedir. Bireyler ailelerinden ve arkadaşlarından etkilenmektedirler. Durum böyle olunca ergen öğrencinin kişiliğinin oluşmasında ya da kişilik özellikleri üzerinde aile ve arkadaşlarının önemi göz ardı edilemez. Kişinin ailesiyle ve arkadaşlarıyla sağlıklı iletişim kurması ve kabul edilebilir beklentiler içinde olmaması ergen bireyin hata yapmasını engelleyebilir. Yani ergen birey kendi istek ve arzularını internet ortamı gibi farklı alanlarda gösterebilir.

İnternet bağımlılığı ya da teknoloji bağımlılığı semptomları gösteren ergen öğrenci kullandığı araçla bütünleşmeye girer. Bütün problemlerini internette zaman geçirerek göz ardı eder. Yani ergen bireyin ihtiyaçlarını karşılıyor gibi görünen internet bir bakıma sosyal ilişki ihtiyacını gideriyormuş hissi verir. Bu şekilde ergen birey çevresinden soyutlanır. Buda ergen bireyin kişiliğinde olumsuzluklar yaratabilir. Aynı zamanda kişinin derslerinde başarısız olmasına da neden olabilmektedir.

Ergenlik dönemindeki öğrencilerin aile içindeki iletişimi, psikolojik gereksinimlerini karşılama ve çevresiyle uyumlu bir birey olarak yetişmesi bakımından önemlidir. Çünkü ergen bireyin doğal yaşam alanı ve gelişim alanı aile içinde devam ettirir. Eğer ergen birey internet bağımlılığına yönelirse doğal gelişim alanından uzaklaşmış olur. Bu uzaklaşma fiziksel ve psikolojik rahatsızlıkları yanında getirilebilir.

Araştırmanın ergen öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi ile kişilik özellikleri arasında yaş, cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, aile yapısı, kardeş sayısı, algılanan akademik başarı, sosyoekonomik durum ve algılanan otoriter aile yapısına

göre anlamlı düzeyde bir farklılaşma var mıdır? Şeklindeki ana problemine ilişkin aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlara ait ortalamalar cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlara ait ortalamalar ailenin birlikte olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

3. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlara ait ortalamalar öğrencinin kendine ait internetinin olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

4. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlara ait ortalamalar anne babanın sağ olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

5. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlara ait ortalamalar aile içinde değerli algılama durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

6. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlara ait ortalamalar okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

7. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlara ait ortalamalar sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

8. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlara ait ortalamalar algılanan sosyoekonomik duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

9. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlara ait ortalamalar algılanan ebeveyn tutumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

10. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlara ait ortalamalar algılanan okul başarısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

11. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlara ait ortalamalar yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

12. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlara ait ortalamalar kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

13. Ergenlerin İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden aldıkları puanlar arasında anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Ergen öğrencilerinin internet bağımlılığı ve kişilik özelliklerini yaş, cinsiyet, okul türü, akademik başarı, sınıf düzeyi, kardeş sayısı ebevyenlerin birlikte olma durumu, algılanan sosyoekonomik durum ve okul başarısı gibi bazı değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymaktır.

Ergenlerin yetişkinlere göre internete daha çok ilgi duyduğu için kullanım süresinin daha çok olduğu ortaya çıkmıştır. Bu yaş gurubundaki bireylerin kişisel ve sosyal gelişimleri sonlanmadığından dolayı kişilik üzerinde olumsuz etkileri bakımından daha fazla risk taşımaktadır (Yang ve Tung, 2007).

İnternetin dünyada olduğu gibi Türkiye’de de hızlı yaygınlaştığı görülmektedir. Zaman ve mekân tanımayan internetin lise öğrencilerinin kişilik gelişiminde önemli rol aldığı görülmektedir (Subrahmanyam, 2000). İnternetin bu denli hızlı yayılmasıyla birlikte ergenlerin kişilik gelişimine ilişkin önemli sorunları da beraberinde getirmiştir. İnternetin hızla yayılması ve insanlar üzerinde yaratabileceği etkiler düşünüldüğünde araştırma için merak uyandıran bir konu haline gelmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

İnternetin hızla yayılmasıyla birlikte, toplum olarak teknolojiye olan ilgimiz dikkat çekmektedir. Bu ilgiyle birlikte rol model olan toplum, geççerimizin çok rahat bir şekilde internete ulaşp kolay kullanmasına neden olmaktadır. İnternetin çok fazla kullanılması lise öğrencileri üzerinde olumsuz etki yarattığı araştırmacılar tarafından ortaya konulmuştur. Hatta psikososyal gelişimini sekteye uğrattığını ifade etmişlerdir(Esgin,2000). Araştırmacıların önemle dikkat çekmeye çalıştığı bu konuda

toplumun yeteri kadar bilinçlenmediği ortaya çıkmıştır. Araştırmamız bu denli önemli bir soruna ışık tutabilme adına, önem arz etmektedir.

Bu araştırmada, internet bağımlılığının lise öğrencileri ile çalışılmasının önemli bir nedeni de liselerdeki bağımlılık oranına Birecik ilçesi kapsamında ayna tutmak ve bu konuda okullarda rehberlik servisi tarafından yapılacak önleyici çalışmalara da kaynak olmaktır. Kişilik özellikleri gibi değişkenleri merkeze alarak risk grubunda olan öğrencilerle çalışıp internet bağımlılığını oluşmadan önleyecekleri düşünülmektedir

Dünyada olduğu gibi, Türkiye de internet bağımlılığının nedenlerine yönelik yapılan araştırmalar, oldukça sınırlı sayıdadır. Bu nedenle, bu çalışmada, kişilik özelliklerinin internet bağımlılığıyla olan anlamlı farkları tespit etmeye çalışılarak, elde edilen bulguların, internet bağımlılığının nedenlerini ve ilişkilerini ortaya konulması konusunda Rehberlik ve Psikolojik Danışma alanında çalışan uzmanlara fikir vereceğinden dolayı önem arz etmektedir.

1.4. Sayıtlılar

Araştırmamızın sayıtlılarını şu şekilde sıralayabiliriz;

- 1- Katılımcıların araştırmada kullanılan veri toplama araçlarını içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.
- 2- Bu araştırmada kullanılan geçerlilik ve güvenilirliği sağlanmış olan ölçme araçlarının bu araştırmada da geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.
- 3- Dışsal faktörlerin ölçeklere verilen cevapları etkilemediği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmamızın sınırlılıklarını şu şekilde sıralayabiliriz;

1. Bu araştırmada internet bağımlılık düzeyine ilişkin puanlar, İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.
2. Kişilik özelliklerine ilişkin puanlar, Hacettepe Kişilik Envanterinin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.
3. Bu araştırma 2014-2015 Öğretim Yılında Şanlıurfa ili Birecik ilçesinde bulunan lise öğrencileriyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

1.6.1. İnternet

Aslı network ve international sözcüklerinden türeyen, günümüzde internet adıyla ortaya çıkmıştır. İnternet; kişilerin, kurumların ortaya koydukları bilgileri, ürünleri, depolanıp paylaşılacak bilgilerin ulaşımının herkes tarafından kolayca erişebilecekleri bir araç olarak tanımlanmaktadır (Gürol ve Sevindik, 2002).

1.6.2. İnternet bağımlılığı

İnternet bağımlılığı, bireylerin hayatlarının merkezine interneti alıp bu doğrultu da yaşanan olumsuzları ifade etmek için kullanılan bir terimdir. İnternet bağımlılığı da diğer bağımlılık çeşitleri gibi, kendileri için ayrılmaz bir bütün olarak görme şekli olarak ortaya çıkmıştır. İnternet kullanımı, etkisinden çıkılamayan bir araç olduğu için bağımlılık terimiyle bağdaştırılmıştır (Lengel, 2004).

İnternet bağımlılığının belirtilerini ise üç farklı şekilde tanımlamak kavramın netleşmesine yardımcı olabilir (Griffiths, 1999; Cengizhan, 2003).

1.6.3. Kişisel Uyum

Özgüven (1992), kişisel uyum kişilerin kendileriyle olan uyumunu ifade etmektedir. Kişisel uyumu dört alt başlık altın şu şekilde ifade edebiliriz;

A.Kendini Gerçekleştirme (KG)

Kendini gerçekleştirmede kişi kendi davranış örüntülerinden kendine olan güven, kendisinin ilgi ve yeteneklerinin farkına varması, özgür karar verebilme yeteneği, genel geçer doğruları yüreklilikle ifade edebilme ve kendisin özel olduğunu, değerli olduğunun farkında olması şeklinde açıklanabilir. Kısacası kişinin kendi olabilme yeteneğinin bilincinde olabilme olarak da ifade edilebilir.

B. Duygusal Kararlılık (DK)

Kişilerin duygusal yönden kararlı olabilmenin sonucunda duygusal kararlılık çıkmaktadır. Duygusal kararlılık gösteren bireyler duygusal yönde hızlı değişimler yaşamayan sakin, huzurlu, kendine anlamlı bir şekilde güvenen insanlar olarak ifade edilir. Duygusal kararlılık bölümünden yüksek puan alan ergenlerin duygularını kararlı bir şekilde yönlendirdiği şeklinde belirtilmiştir. Bu tip kişi ya da kişiler nasihate yada tavsiye ihtiyaç duymazlar. Çünkü hayatlarıyla ilgili kararları kendileri

cesurca verebilmektedirler. Bu tip kişilerde karar verme mekanizmaları hızlı bir şekilde işlevsellik gösterir. Bunun için yeni problemleri yada durumları hızlı bir şekilde analiz edip karara bağlayabilirler.

Duygusal kararlılık puanı düşük olanlar, duygusal yönden zayıf olurlar. Bu tip kişiler genellikle kaygının doruğunda olurlar ve bu dürtü kendilerini problemlili hale getirir. Kaygının maksimum seviye çıktığı durumlarda gözyaşlarına boğulurlar ve bazen anlamsız çıkışlar yapabilirler. Bu tip insanların hayatları bazen çekilmez hale gelir çünkü hayatların da karşılaştıkları her yeni problem onlar için çekilmez hal alır.

C. Nevrotik Eğilimler (NE)

Nevrotik kişilik özellikleri gösteren kişilerde birçok fizyolojik rahatsızlık belirtisi oluşabilmektedir. Fakat bu belirtiler çoğu zaman fizyolojik kaynaklı değil psikolojik kaynaklı görünmektedir. Bunalar; şiddetli baş ve karın ağrısı, yemek yememe davranışı ve benzeri psikosomatik özelliklerinden birini ya da bir kaçını birlikte göstere bilmektedir. Nevrotik eğilim gösteren bireylerin biri duygusal sıkıntıları fiziksel yönden dışa vurarak ifade eder. Puanlarının yüksek olması nevroitik eğilim göstermediğinin göstergesidir.

D. Psikotik Belirtiler (PB)

Psikotik belirti gösteren kişiler sosyal hayattan uzaklaşır, içine kapanma eğilimi gösterirler. Bu tip kişiler hayal kurma gücü yüksek ve aşırı derecede hassas olurlar. Bu bireyler özellikle kendileriyle ilgili hayal kurma becerileri normal bireylerden çok farklıdır. Kısacası psikotik belirti gösteren bireyler normal uyum içinde olmazlar ve hayal dünyası içinde dalgalı bir yaşam sürerler. Psikotik belirti puanları yüksek olan bireyler normal uyum gösterirler

1.6.4. Sosyal Uyum

Özgüven (1992), sosyal uyum bireylerin çevresiyle ilgili ilişkilerini ortaya kayar. Sosyal uyum dört ana başlık altında toplanmaktadır.

A. Aile İlişkileri (Aİ)

Aile ilişkileri alt ölçeğinde kişinin birinci derece ailesiyle olan ilişkisine ayna tutmaktadır. Ailesi tarafından sevilen sayılan, aile içi fertleriyle sağlıklı ilişkiler kurabilen ve sağlıklı iletişim kurabilen bireyler olarak ortaya çıkmaktadır. Bu tür

bireyler aile içinde söz hakkına sahip olmasının yanında aile üyelerinin fikirlerine de sağlık bir şekilde karşılık verebilmektedirler. Bu kişiler ailelerine zaman ayırabilmekte ve sağlıklı iletişim kurabilmektedir.

Yani aile içi iletişimi kötü olan, evden uzaklaşan ve aile üyeleriyle birlikte zaman geçirmek istemeyen kişilerin aile ilişkileri zayıf olarak adlandırılır. Bu tip kişiler aynı zamanda aile fertleriyle sürekli zıtlaşır ve uyumsuz bir aile profili ortaya koyar.

B. Sosyal İlişkiler (Sİ)

Burada bireyin toplumla olan ilişkinin düzeyine ışık tutmaktadır. Bu alanla ilgili bireyin topladığı puanlar, bireyin çevresiyle olan sosyal iletişimin güçlü olduğunu gösterir. Sosyal ilişkilerin iyi olduğu bireyler arkadaşlarıyla ve çevresiyle çok rahat bir şekilde geçinip mutlu olabilirler. Sosyal ilişkileri yüksek olan bireyler başkalarının duygu ve düşüncelerine saygı gösterirler. Bunun yanı sıra onların duygu ve düşüncelerinin değerli olduğunu hissettirirler. Sosyal yapı içerisinde ılımlı tutum sergilerler.

Sosyal ilişkilerinin zayıf olduğu bireyler, toplum içinde saygı görmez, sevilmez ve sosyal yapıda kabul görmekte zorlanırlar. Durum böyle olunca mutsuz ve huzursuz birey profili ortaya çıkar.

C. Sosyal Normlar (SN)

Sosyal norm puanı, toplumun oluşturduğu kurallara uyum gösterme ve toplumun hassasiyetine uyma biçimi olarak ifade edilir. Yani başkalarının haklarını gözetir saygı gösterir. Bu hassasiyet gösterirken de kendi isteklerini toplumun kurallarına uyarlar ve uzlaşmayı yakalarlar. Kısacası bu tip bireyler toplumda neyin yanlış neyin doğru olduğunu tüm incelikleriyle fark edebilmektedirler. Gerekli takdirde duygu ve dürtülerini kontrol edebilme yeteneğine sahip olabilmektedirler.

D. Anti Sosyal Eğilimler (AE)

Anti sosyal eğilim gösteren bireyler toplumsal normları çiğnemeyi severler ve bundan haz duyarlar. Bu tip kişiler kavga etmeye yatkındırlar. Bu eğilimdeki kişiler aynı zamanda kindar olurlar ve başkalarının mallarına saldırmaktan mutluluk duyarlar. Sergiledikleri bu olumsuz davranışların tamamını büyük bir mutlulukla

yaptıklarının farkındadırlar. Anti sosyal eğilimler puanının yüksek olması bireyin belli ölçüler içinde bu tür eğilimleri olmadığına işaret eder.

1.6.5. Kişilik

Kişilik psikolojinin en geniş kavramlarından bir tanesi olduğu için birçok kuramcı tarafından tanımlanması yapılmıştır. Yanbastı (1990)'ya göre kişilik bireyin diğer bireyler karşısında değişim koşullar karşısında şekillenen ilişkilerin toplamı olarak tanımlamıştır. İstengel (2006)'ya göre kişinin çevreye uymasını sağlayan bütün özellikler olarak tanımlamıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Küreselleşen dünyada internetin modern iletişim aracı olmasıyla birlikte dünyada yeni toplumsal normlar oluşmuştur. Toplumun yeni normlarını ve değerlerini benimseyen gençler, teknoloji deryası içinde bu nimetlerden faydalanmanın yanında farkında olmadan çok sayıda dezavantajıyla da karşı karşıya gelmişlerdir. İnternetin gençler üzerinde oluşturduğu olumsuz etkilerin ortaya çıkmasıyla birlikte yeni disiplinlerin ortaya çıkmasını zorunlu kılmıştır. İnternet birey üzerinde yarattığı etkiyle psikoloji kaynaklarında yer edinmeyi sağlamıştır.

İnternet bağımlılığı ilk kez 1996 yılında Goldberg'in yaptığı bir araştırmayla ortaya atılmıştır. Bu konuyla ilgili bir kuram şu şekilde ifade eder; kişilerin interneti fazla kullanmasının sebebi kişilerinin sevdiği bir iletişim modeli olmasıdır. Bu nedenle birey ihtiyacından fazla internet başında zaman geçirirse bağımlılık belirtilerini göstermişlerdir (Stephenson, 1988). İnternet bağımlısı olan kişiler interneti etkileşim aracı olarak kullanırken bundan mutluluk duymaktadırlar. Yani internet bağımlılığıyla ve interneti iletişim aracı olarak kullanan kişiler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu gösteren birçok akademik çalışmalar ortaya atılmıştır (Yang ve Tung, 2004).

İnternet, insanoğlunun bilgiyi paylaşma adına ve kişiler arası iletişim adına ulaşabileceği en üst seviye olduğunu ifade etmiştir. Bunun aynı zamanda bir olgu olduğunu bunun sonucunda kültürün etkilendiği; kültür de bu olgu içerisinde değişime hızlı bir şekilde ayak uydurmuştur (Bila, 2001).

İnternetin yapı taşlarının olduğu 1960'lı yıllarda internetin bu kadar süratli ve kolay yayılacağını aslında kimse fark etmemişti. Çünkü internet sadece bilgi depolama aracı olarak kullanılmayacaktı. İnternet bilgi paylaşma aracı, sosyal

etkileşim, oyun ve kumar gibi birçok alanda kendini sevdirecek ve dünyaya hızlı bir giriş yapacaktı. İnternetin ortaya çıkmasıyla birlikte çağlar boyunca bilgilerin aktarılması ve ulaşılması gibi ciddi bir problem ortadan kalktı ve dünya teknoloji alanında hızlı bir ivme kazanmıştır. Zaman ilerledikçe internet sadece bilgi paylaşımı adına çığır açmadığını ispatladı. Böylelikle insanlar bunu iletişim, alışveriş, sohbet ve ödemeler gibi birçok alanda kullanmaya başladı. Bu kullanım alanların birçoğu insan hayatını kolaylaştırmakta ve iş gücü anlamında ciddi tasarruf sağlamıştır. Durum böyle olunca insanların internetle olan ilişkileri sıklaşmaya başlamıştı. Bu yaklaşma olumlu özelliklerin yanında olumsuz özelliklerini de tartışmaya açmıştır (Akınoğlu, 2002).

Kitle iletişim araştırmacıları, bu konu hakkında detaylıca incelemelerde bulunmuşlardır. İnternetin kullanım alanlarının bu kadar geniş olması aynı zamanda bir boşluk oluşturduğunun farkına varılmışlardı. Yani internetin alışveriş, kumar, sohbet ve bilgi paylaşımı kadar daha birçok alanda kullanılması insanlar üzerinde olumsuz etkiler yaratılabileceğini düşünmüşlerdi. Yapılan araştırmalarda aslında internetin insanları merkezinde topladığı, bazı bireylerin bu çekim kuvvetinden çıkamadıkları ve buna mahkûm olduğu fark etmişlerdi. Böylelikle bağımlılıkla ilgili yeni yeni kavramlar ortaya çıkmaya başlamıştı (Işık 2007).

2.1 Ergenlikte İnternet Bağımlılığı

Ergenlik dönemi lise öğrencilerin yaşadığı duygusal durumlar nedeniyle duygusal kargaşanın olduğu önemli bir dönem olarak ortaya çıkmaktadır. Bu dönemde öğrenciler karmaşık, tutarsız, çatışmalı ve öfkeli davranışlar gösterirler. Lise öğrencilerinin yaşadığı bu kimlik bulma çabası öğrencilerin iletişiminde, başarı konusundaki rekabetlerini ve meslek seçme konusundaki isteklerini ciddi bir şekilde etkilemektedir. Bu durum lise öğrencilerini üzerinde stres yaratmakta, böylelikle önemli sorunlara kaynaklık etmiştir (Ekşi, 1985). Bu gibi stresli durumlar öğrenciler üzerinde kimlik krizi yaratmakta ve bu kriz ortamından çıkmak için büyük hatalar yapabilirler. Bu şekilde ergenlerin sosyal hayatlarındaki ana risk nedenlerini ortaya koyabiliriz; ergenin uygun olamayan gruplara dahil olma isteği, sağlıklı aile dediğimiz aile profilinin olamaması yani sağlıksız iletişim, tutarsız ilişkiler, ailelerin parçalanmışlık durumu, büyük aile içinde yaşanan problemler, sosyal arkadaşlıklara dayalı dengesiz iletişim nedenleri ve bunların yanı sıra ergenin kendini sosyal

çevreye kabul ettirme isteğinin getirdiği olumsuzluklar şeklinde ifade edilmiştir (Güler, 1996). Bu nedenlerden dolayı ergen kendini internete kaptırabilir ve farkında olmadan bağımlı olma riski artabilir.

2.2. Akademik Başarı ve İnternet Bağımlılığı

Akademik başarı öğrencinin okuldaki derslerinden sergilediği performans olarak bilinir. Yani okulun durumuna göre ve önceden konulmuş kurallar doğrultusunda mutlak değerlendirmeye tabi tutularak gösterdikleri ders başarısını akademik başarı olarak ifade edebiliriz. Akademik başarı işin sadece bilişsel boyutuyla ilgilidir. Fakat başarı sadece akademik olmaz, aynı zamanda beceri ve ilgilerini de dikkatte etmek gerekir. Akademik başarısızlık ise öğrencinin bütün yıl boyunca bilgi ve becerisini kombineli olarak kullanamaması olarak ifade edilir. Yani öğrenci derslerden düşük notlar almaktadır. Bu düşük performansı düzenlemek için öğrenci herhangi bir girişimde bulunmaz ve neredeyse okul hayatı boyunca farklı alanlara ilgi duyup başarısız bir öğrenci olarak ortaya çıkar. Böylelikle öğrenci normal seviyenin altında bir dersten değil, birçok dersten gösterdiği düşük performans olarak açıklanmaktadır. Kısacası öğrencinin hazır bulunuşluk düzey ve becerilik düzeyi yeterli olmasına karşın öğrencinin derse karşı olumsuz tutum ve davranışı öğrenciyi başarısız kılar ve internet gibi akademik başarıyı engelleyen araçlara ilgi duymuşlardır (Çelenk, 2003).

Öğrencinin akademik başarısızlığından dolayı çevresi tarafından küçümsenmesi çocuk üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Aynı zamanda akademik olarak başarısız olan öğrencilerin motivasyonunda ve ilgilerinde ciddi azalmalar görülmüştür. Bu gibi durumlarda çocuk içine doğru çekilir ve aile ile olan iletişimi kısıtlar bu öğrencinin internet gibi farklı iletişim araçlarına yönelmesine neden olur. Aile ve çevrenin baskısı nedeniyle öğrenci başarısızlığı kişiliğiyle bütünleşir. Bu da hayat boyu başarısız olmaya iten en önemli neden olarak ortaya çıkmaktadır. Bu gibi durumlarla karşılaşmamak için öğrencinin desteklenmesine ve problemin kaynağına yönelik önleyici çalışmalar yapılmasıyla öğrenci ilgi ve motivasyon konusunda olumlu ilerlemeler kaydedebilir. Yani aile çocuğu yargılamamalı ve küçümseyecek davranışlardan kaçınmalıdır (Küçükahmet, 2001).

Lise öğrencileri sürekli bir yarış içindedirler. Önlerinde çok büyültülmüş bir sınav var, bu sınav hayatlarının son noktası olarak çevre tarafından ifade

edilmektedir. Öğrenciler ve aileler bu dönemde daha iyi bir eğitim ve daha iyi bir meslek sahibi olmak için hazırlanmaları gereken büyük bir sınav olduğunun farkındalar ve bu sınavda başarıyı sağlamak adına öğrenci ciddi uğraşlar verirken, farkında olmadan başarısızlık durumu meydana geldiği zaman öğrenci kendini farklı alanlara verebilir. Yani bu tempoya ayak uyduramayan öğrenciler farklı bağımlılıklara kapılabilirler (Aktaş, 2002).

Ergenlik döneminin önemli bir bölümünü kapsayan lise yılları öğrencinin kişiliğini oluşturmak adına önemli rol oynamaktadır. Öğrenci bu dönemde çok farklı alanlarda kendini göstermek zorundadır. Ergen öğrenci bu dönemde okul başarısını yakalamak, sosyal arkadaş grupları içerisinde kendine yer edinmek, ailesine karşı başarılı olma isteği ve kimlik karmaşası ergen öğrenci zihnini karıştır ve öğrencinin var olan kapasitesini kullanmasına engel olur (Şendağ ve Odabaşı, 2007). Ergen öğrencinin bu isteklerinden ötürü başarısının düşebileceği, başarısı düştüğü için var olan değerinin de düşeceğini his eder ve motivasyonu nerdeyse yok denecek kadar düşer. Burada ergen öğrencinin ilgisini çeken internet oyunları, onun için bir başarı ve motivasyon kaynağı niteliğindedir. Ergen öğrenci bu şekilde kendini tatmin ederken aynı zaman akademik başarısızlık konusunda dibe çökmektedir. Böylelikle ergen öğrenci farkında olmadan internet bağımlısı haline gelir. Bunların önüne geçmek için ergen öğrenciye sanal başarı yerine gerçek başarı yaşatılmalı ki öğrenci internet başında zaman geçirmekten kaçınmalıdır. Bu konuda öğrenci desteklenmeli ve motivasyonun tekrardan sağlanması adına çalışmalar yapılmalıdır (Aktaş, 2005).

Ergen öğrencinin akademik başarısızlık göstermenin nedenlerinden biride aynı zamanda internet bağımlılığıdır. Öğrenci internette ayırdığı aşırı zamandan dolayı, okulunu ve derslerini ciddi anlamda ihmal eder. Burada ailenin yapması gereken birincil müdahale, internet bağımlılığı oluşmadan başarısızlık nedenleri fark edip bunun önlemlerini alma yolundan geçtiğini vurgulamıştır (Young ve Case, 2004; Cengizhan, 2005).

Bu görüşlerden yola çıkarak bağımlılığın başarı üzerinde olumsuz etkileri görülmektedir. Kişi bağımlı olduğu internete geçirdiği sürenin farkında olmayıp zamanın büyük bir bölümünü buna harcadığı takdirde akademik çalışmalarına zaman bulamayacaktır. Buda toplumda başarısızlığı doğuracaktır. Başarısızlık olduğu takdir de körelen, okumayan bilinçsiz ve işsiz bir toplum vuku bulacaktır. Bunu da hiçbir

devlet ya da millet istemez. Bunu kimsenin istememesine rağmen internet bağımlılığın çağın sorunu haline getiren nedenlerin çok boyutlu bir şekilde irdelenmesi gerekmektedir.

2.3. Sosyal İlişkiler ve İnternet Bağımlılığı

İnsanoğlunun olmazsa olmazlarından olan sosyal ilişkiler, bireylerin yalnız olmadığını, ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çevresiyle kurdukları sosyal etkileşim biçimidir. Sosyal ilişkilerin zayıf olduğu bireylerde duygusal yönden zayıflık görülür. Böylelikle istemediğimiz sağlıksız bir birey oluşur. Duygusal yönden güçsüz olan birey mutlu ve huzurlu olamaz. Bu nedenden dolayı birey mutluluğu ve huzuru başka yerde arar. Bunu karşılayabileceği en iyi yerlerden biri internettir. Bunun eksikliği insanlara duygusal yönden çökkünlük verebilir bunun doğrultusunda sağlıksız bir nesil oluşur bunu da hiç kimse istemez. Her türlü istenmeyen davranışın içinde kişinin sosyal ilişkileri kurmayı hedefler buda kişilere mutluluk ve huzur verir.

Berstein (1981)'e göre sosyal ilişkilerin güçlü olduğu bireylerin sosyal ilişkilerin zayıf olduğu bireylere göre birçok olumlu sonuç yaratmaktadır. Sosyal ilişkilerin güçlü olduğu ailelerin bağımlılıklarla baş etmesi daha kolaydır. Davis (1949)'e göre ise psikolojik ve zihinsel problemlerin kaynağını sosyal ilişkilerin kötü olmasına bağlamaktadır. Bu problemlerin temellerini sosyal çevreden soyutlanma olarak ortaya çıkmıştır. Bu perspektiften baktığımız zaman kişinin hayatı üzerinde sosyal çevrenin ne kadar büyük ve etkili olduğunu görüyoruz. Sosyal ilişkileri güçlü olan bireyler kendini daha iyi hisseder ve odaklandıkları hedefe sağlam adımlar atarlar. Bu kişiler aslında toplumun aynası konumundadırlar çünkü bu bireyler sosyal ilişkiler konusunda topluma rol model olurlar, yani sosyal ilişkiler kavramını topluma yayma görevi görürler. Sosyal ilişkiler yönünde iyi olan bireyler çevresiyle sürekli iletişim içinde olduğu için çevredeki kişiler sıkıntıları ve problemlerini rahat anlatabilecek kişiler bulabilmektedir. Böylece toplum için önemli bir görev yürütmektedirler. Sosyal yönden güçlü bireyler olmazsa kişiler problemleri dönemlerinde farklı alanlara yönlendirirler. Yani bireyler zararlı internet bağımlılığı gibi zararlı davranışa yönlenebilirler (Sarason, Levine, 1983).

Gördüğümüz gibi sosyal ilişkiler yönünde güçlü bireylerin topluma ve kendisine olumlu katkıları bulunmaktadır. Bunları şu şekilde birbirinden ayırabiliriz; aile ve arkadaşlarıyla olan sosyal ilişkiler şeklinde iki gruba ayırabiliriz. Kişinin aile fertleriyle problemleri konuşması, günlük yaşantısını sıkılmazsız anlatması ve aile

üyelerini büyük bir içtenlikle anlatması şeklinde ifade edilir. Sosyal arkadaşlarla bireyin sağlıklı ilişki kurması onlar tarafından destek görmesi özellikle ergenlik döneminde önem arz etmektedir. Çünkü bu ergenlik döneminde birey sağlıklı sosyal ilişkiler kuramazsa bu ihtiyacı farklı alanlarla çözmeye çalışır. Bu ergenin internet gibi bir bağımlılıkla tanışmasına neden olabilir (Çakır ve Palabıyıkoglu, 1997).

Sosyal ilişkiler yönünde tatmin olmayan bireyler farklı arayışlar içine girmektedirler. Özellikle ergen bireylerin bu dönemde sosyal ilişkilere çok ihtiyaç duyduğunu görülmüştür. Bunu gideremeyen ergen birey bu ihtiyacı karşılamak için farklı alanlarda arayışa girer ve telafisi zor hatalarla karşılaşabilir (Yörükoğlu, 1983; Cüceloğlu, 1987).

Ergen birey sağlıklı ilişki kuramazsa ve kendisini özel bir birey olarak göremez ise kendisini, çağın en büyük problemi olan sağlıksız internet kullanımının içinde görmesi neredeyse kaçınılmaz olur. Ergen bireyler çevredeki insanlarla ilişki kuramadıkları zaman bu ihtiyacı internet aracılığıyla, hayali isimlerle sanal ortamlarda özgürce ve sınırsızca gerçekleştirip mutlu olurlar (Tsai ve Lin 2001).

Günümüz problemi olan internet bağımlılığını engellemenin yolu bilinçli anne ve babalardan geçmektedir. Bilinçli anne ve baba ergen bireyle doğru iletişim kurar onun ilgi ve ihtiyaçlarını saygılı bir şekilde yaklaşır. Böylelikle ergen birey sosyal ilişkiyi sanal alemlerde ve sanal sohbet programlarında aramaz (Coyne ve Dovvney; 1991; Dökmen, 1994). Görüldüğü üzere, ergenlerde sosyal ilişki becerisinin internet kullanımını bağımlılık boyutuna getirmede büyük etkisi bulunmaktadır.

2.4. İnternet Bağımlılığın Cinsiyetle İlişkisi

Ergen bireylerin internet kanalıyla iletişim kurma amaçları psikolojik ve biyolojik faktörler yapısında değişiklik göstermektedir. Ayaroğlu (2002)'a göre erkeklerin kızlara göre daha fazla internet kullandığını ve kızlara göre bağımlılık oranının fazla olduğunu ifade eder. Fakat Günüş (2009), yaptığı çalışmasında anlamlı bir fark bulamamıştır. Cinsiyetin internet bağımlılığı üzerinde bir etkisinin olmadığını ortaya koymuştur. Her iki cins de bağımlılığa yatkınlık göstermektedir. Böylelikle internet bağımlılığı üzerinde kişilik yapısının daha etkili olabileceği tartışılmaktadır.

2.5. İnternet Bağımlılığı Kuramları

2.5.1. Kitle İletişim Kuramı

Kitle iletişim araçlarından interneti işleyişi gönderici, mesaj ve alıcı şeklinde iletişim sağlamaktadır. Kitle iletişim araçları toplu mesajlardan oluşmaktadır. İnternetteki mesajlar öykülerden ya da sohbet odalarından oluşabilmektedir. Yani mesajı alan bir birey ya da binlerce kişiden oluşabilir. Kitle iletişim araçları hakkında detaylıca araştırma yapan bilim insanları interneti hem eğlence hem de eğlence adına kullanabildiğini ortaya koymuşlardır. İnternetteki iletişimin sınırı olmadığı için istenmeyen mesajların da ortaya çıktığını da ortaya koymuşlardır. Buna taciz ve pornografik gibi insan kişiliğini etkileyen unsurları örnek verebiliriz. Bu şekilde interneti kontrol eden kişilerin yani göndericinin güvenilirliğinin sorgulanmasına neden olmuştur. Aynı zamanda iletişim ve oyun konusunda bağımlılık yaptığı da ortaya çıkmıştır (Morris, 1996).

2.5.2. Kritik Kitle Kuramı

Bayraktar' (2002), göre internet aracılığıyla birçok farklı hizmetin sunulduğunu düşünecek olursak; internet kullanan kişilerinin kritik bir kitlesinin olduğunu ve bu kitlenin farklılık gösterdiği ifade edilir. Örnek verecek olursak; birden fazla kişinin oynadığı oyunlar ve sanal sohbet odaları için kritik kitle oluşmuş durumdadır. Wolcott (1999), bir incelemesinde Türkiye'de internet yapılan ticari faaliyetler ve reklam çalışmalarında kritik kitleye ulaşmış durumda olduğunu ifade eder. Böylelikle birçok alanda internet kullanımı kritik kitleye ulaşmış durumdadır. Buda toplumun kişilik özelliklerinin değişimiyle ilişkilendirilebilir.

2.5.3. Karşılıklı Etkileşim Kuramı

Karşılıklı etkileşim kuramı aslında iletişimle sıkı bir bağ içerisindedir. Karşılıklı etkileşim kuramının temelinde göndericiden çıkan mesaja karşılık verilmesi şeklinde açıklanmıştır. Yani internet üzerindeki bazı iletişimlerin karşılığı olmadığı için karşılıklı etkileşim kuramına uymadığı anlaşılmaktadır (Rafaeli,1988).

2.5.4. Sosyal Katılım Kuramı

Sosyal katılım kuramı internet üzerinden sağlanan iletişim, bireylerin karşındaki bireylerin jest ve mimiklerini görmediği için sosyal katılımın çok zayıf

olduğunu ifade eder (Walther, 1992). Fakat günümüzde kullanılan görüntülü iletişim biçimi bu iddiayı zayıflatmaktadır.

2.5.5. Kullanma ve Haz Alma Kuramı

Kullanma ve Haz alma Kuramına göre, kişiler interneti kullanırken bilgi, reklam, iş, eğlence ve sosyal amaçları hedeflemektedirler. Bu kişiler interneti kullanırken zevk duymaktadırlar. Aynı zamanda zevk duyarken de kullanma istekleri artmaktadır. Kullanma isteklerinin sınırsızlaşması da bireyleri bağımlı hale getirmektedir. Böylelikle bu kişiler bağımlı birey özelliklerini taşımaya başlamışlardır. İnterneti kullanan bireyler burada geçirdikleri zamanın sosyal yapıda geçirilen zamandan daha zevkli olduğunu ifade etmişlerdir. Aslında böylelikle gerçek kimliklerini gizleyip bu güne kadar sergileyemedikleri iletişim modelini ortaya çıkarmışlardır (Chou&Hsiao, 2000).

İnternet üzerinde yapılan birçok alıştırmaya göre internetin keyif alma amacıyla kullanıldığı için insanlar haz almaktadır. İnsanların interneti kullanırken duyduğu hazın bir başka kaynağı ise kişilerin baskılandığı çevreden, özgür bir ortam olan internete geçmesiyle toplumsal normların olmadığı bir dünyada gezinmek olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.6. Kişilik Kuramları

2.6.1. Bazı Kişilik Kuramları Hakkından Tanımlayıcı Bilgiler

Psikoanalitikin kurucusu Freud'a göre kişiliği oluşturan üç yapı vardır. Bunlar, id, ego, superego. İd kişiliğin en ilkel yapısı olarak dürtü ve istekleri taşır. Ego İd'in isteklerini uyarlar. Superego ise toplumsal kuralları içerir. Frued'a göre kişiliğin ilk yıllarında fiksasyon yaşanırsa bağımlılık gibi kişiliği olumsuz etkileyecek davranışlar meydana gelir (Arkonaç, 1993).

Adler çocukların aile içinde konumuna bağlı olarak nasıl algılandıklarına göre yaşadıkları farklılıklar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Çocuğun aile içindeki konumunun çocuk üzerinde büyük etkisi olduğunu öne sürer. Çocukluk döneminde kurulan ilişki biçiminin, aile ilişkilerinin, ebeveyn tutum ve davranışlarının sağlıklı kişilik gelişimi üzerindeki etkililiğinden söz eden Adler'e göre ebeveynlerin çocuklarıyla ilişkileri, onlara gösterdikleri ilgi ve koruma davranışları, çocuğun aile

içindeki konumu yani gerçek doğum sırasına göre değişim göstermektedir (Yazıcı,1997).

Jung kişilik kuramı dinamik hareket halinde ve aynı zamanda bu hareketle birlikte kendini yenileyebilen bir sistem olarak ifade eder. Jung'a göre kişilik ya içedönük ya da dışa dönüktür. İçe dönük kişiler dış dünyaya kapalıdırlar, dışa dönük bireyler ise kendisiyle ve çevresiyle uyum içindedirler (Jung,2014).

Horney kişiliğin gelişiminde sosyal ve kültürel çevrenin etkili olduğunu savunur. Ona göre bireyin yaşadığı kültürel çevre kişiliğin gelişiminde biyolojik yapıdan daha önemlidir.

Fromm ve Sullivan içgüdülerin ve biyolojik etkilerin kişiliğin gelişimi açısından çok etkili olmadığını buna karşın toplumun kişilik üzerinde önemli derecede etkili olduğunu ifade eder (Thompson,1979).

Eysenck' e göre kişilik yapısının temelini bireylerin sahip olduğu genetik yapı oluşturmaktadır. Bunun tek başına yetmediği ve çevreninde etkili olduğunu ifade etmiştir. Eysenck kişiliğin üç özellekle açıklanabileceğini belirtmiş ve bunlara tip adını vermiştir. Eysenck kişilik teorisi ilk geliştirildiğinde nevrozizm ve dışadönüklük-içe dönüklük boyutlarını içerirken daha sonra psikotizm boyutu eklenmiştir (Lewis,Francis Shevlin, ve ark. 2002

2.6.1. Davranışçı Kuram

Davis (2001) bilişsel davranışçı kuram internet kullanımının insan üzerinde yarattığı olumsuz bilişsel ve davranışsal durumları incelemektedir. İnternet kullanımını davranışçı kurama göre ikiye ayırılır birincisi özel internet kullanımı ikincisi genel internet kullanımı olarak karşımıza çıkmaktadır. Özel internet kullanıcıları tek bir amaç için interneti kullanırlar. Bunlara örnek; pornografik görüntüler, sanal kumar ve oyun gibi amaçlar için kullanımdır. Genel kullanımın herhangi bir amacı yoktur. Amaç internette zaman geçirme ve sosyal ilişki kurma şeklinde açıklanabilir. Kraut ve diğ. (1989) göre internetin aşırı kullanılmasının psikopatolojik geçmişi olduğunu savunur. İnternetin aşırı kullanılmasının altında madde bağımlılığı, depresyon ve sosyal anksiyete olduğunu belirtmiştir. Olumsuz bilişsel süreçlere göre birey kendi hakkında kuşku duymak ve yeterlilik düzeyinin düşük olması bireyleri kendilerini rahat ifade edebilecek bir ortam olan sanal âleme yönlendirme olarak ortaya koymuşlardır.

Davis (2001)'e göre internet kullanımında en önemli unsurun bireyin ilk deneyimde aldığı zevkten ötürü davranışın pekişmesidir. Eğer olay ya da davranış bireyin hoşuna giderse internet kullanımını olumlu pekiştireç görevi görür. Bu şekilde kişi ya da kişiler aynı mutluluğu yakalamak adına bu davranışı tekrarlama isteği duyarlar.

2.7. İnternet Bağımlılığıyla İlgili Yapılan Araştırmalar

2.7.1. Yurt içinde Yapılan Araştırmalar

Aktaş (2002), 933 kişi ile yaptığı araştırmasında 3-18 yaş aralığındaki ergen ve çocukların internet kullanım amaçlarını saptamaya çalışmıştır. Bu araştırmanın sonucunda ailelerin büyük bir bölümü çocuklarına bilgisayarı ders amacı için aldıklarını ifade etmelerine rağmen kullanım alanının tamamen farklı olduğu ortaya çıkmıştır. Yani öğrencilerin % 19u sadece ders amaçlı kullandığı ortaya çıkmış, %81 ise ders dışı çok amaçlı kullanımlarda kullandığı ortaya çıkmıştır. Ders dışı kullanımın internette gezinme, sohbet odaları ve oyun gibi akademik başarıyı engelleyen, öğrencinin ders çalışmasına engel olan ve en önemlisi farkında olmadan öğrencinin bağımlı bir birey olmasına sebebiyet vermesi olarak karşımıza çıkar. Küçük yaş gruplarında bile internetin kullanım payının büyük olması ve ödev dışı amaçlar için de kullanmaları, dikkat çekici bir noktadır.

Bölükbaş (2003), yaptığı araştırmasında sıklıkla internet kullanan otuz yaş altı bireyleri irdelemiş ve internet bağımlılığıyla aile desteği arasındaki ilişkiyi nedenlere bakmıştır. Araştırmacı internet hizmeti vermek amacıyla kullanılan mekânları serbest zaman geçirme mekânı olarak düşünmüştür. Serbest zamanları fazla olan bireylerin bu mekânlara sık sık gitmeleri, kişilerin aile içinde sağlayacakları iletişimi engellediğini düşünmektedir. Böylelikle aile ile iletişim ne kadar güçlü ve sıkı olursa kişilerin internet bağımlılığına yakalanma olasılığı düşer.

Ersoy ve Yaşar (2003), yaptığı araştırmada. 4. ve 5. Sınıf öğrencilerin interneti verimli kullandıkları fakat daha çok eğlence amaçlı kullandığını ortaya koymuştur. Öğrencilerin internet kullanım becerilerinin de anne ve babalardan yüksek olduğunu bulmuştur. Böylelikle anne babalar internetin nasıl bir dünya olduğu fikrini tam anlamıyla kavrayabilmiş değillerdir. Durum böyle olunca çocukların ileriki yaşlarda nasıl bir bağımlılıkla karşılaşabileceklerini bilince de değiller.

2004 yılında yapılan bir çalışmaya göre, internet kullanan öğrencilerin büyük bir bölümü interneti iletişim ve oyun gibi çok amaçlı kullandığını ortaya koymuştur. İnternette akademik olarak kullanan öğrenci oranının daha düşük olduğunu ifade etmiştir. Yani öğrencilerin interneti iletişim ve eğlence amaçları doğrultusunda daha fazla kullandığını ifade etmektedir. Durum böyle olunca bilgisayarlı öğretim sistemi ikinci plana atılmaktadır (Orhan ve Akkoyunlu, 2004).

Cengizhan (2005), istenmeyen şekilde kullanılan internet nedeni ile ilgili bir okulda yaptığı araştırmada, ailelerin sosyoekonomik durumlarının iyi olması nedeniyle her öğrencinin kendine ait bir odası, bilgisayarı ve aktif olan internetin olduğunu belirlemiştir. Araştırmacı onar kişilik iki deney grubu belirlemiştir ve bu deney gruplarıyla ilgili çalışmalarına hızlandırarak devam eder. Araştırmacı deney grubundaki on öğrencinin ailelerine bilgilendirici form göndermiştir. Aynı zamanda her iki gruba da bağımlılığı ölçen bir ölçek uygulamıştır. Araştırmacının gönderdiği tavsiyeye uyan ailelerin çocuklarında gözlenebilen davranış değişikliği meydana gelmiştir. Yani bu araştırmadan çıkaracağımız sonuç şu şekilde açıklanabilir; bilinçli ve ilgili aileler, internet ve bilgisayar kullanımı konusunda gerekli bilgilendirme yapıldığı zaman, bunun etkilerini öğrenci üzerinde hızlı bir şekilde görmek mümkün olacaktır. Yani önemli olan burada aileler için farkındalık oluşturup aileleri bu konuda bilinçlendirmektir.

Aktaş' a (2005) göre hızla artan internet kâffelerin sayısını ürkütücü olarak ifade eder. Çünkü bu kadar çok kafenin olması denetimini zorlaştırır ve kafeler bir nesli yok edebilecek kadar kötü olabileceğinin altını çizmektedir. Bu mekânlarla ilgili genel bir standardın oluşmaması sağlıksız ortamın öğrenciler üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceğini ve bunun önleminin alınması gerekmektedir. Ülkemizde internet kullanımının bilincinin yeterince yerine oturmamış olması, fayda yerine zarar getirmektedir. Bu önemli problem karşısında ailelerin çocuklarına yeteri kadar ilgi göstermesi gerektiğini, birey olarak çocukların düşüncelerine saygı göstermeleri ve bilinçli bir şekilde çocuklarına internet kullanımını öğretmeleri gerektiğini vurgulamaktadır.

2006 yılında yapılan bir tez çalışmasında lise öğrencilerin internet kullanımıyla ilgili geniş bir perspektif sunmak ve bu konuda oluşabilecek değişkenlerinin nedenlerin ortaya koymak amaçlanmıştır. İnternet kullanımının hızlı

artması yanında bazı olumsuzlukları getirmiştir. Araştırmanın sonucunda internetin ihtiyaç dışı kullanımı bağımlılığa neden olduğu çıkmıştır. 296 ergen öğrenci üzerinde yapılan araştırmada internet bağımlılığıyla haz alma duygusu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunun yanı sıra aile durumu, coğrafi konum ve sosyal çevre gibi nedenlerinde internet bağımlılığıyla ilişkili olduğunu ortaya çıkarmıştır (Aslanbay, 2006).

Günüç'ün (2009) yaptığı tez çalışmasında ise, bazı demografik değişkenlere ilişkin betimleyici istatistiklerin yanında bu değişkenler ile internet bağımlılık durumu arasındaki ilişkiler de incelenmiştir. Bu sonuçlara göre il, cinsiyet, sınıf, yaş, baba mesleği, sigara kullanma durumu, aile geliri, interneti en sık kullanım amacı, interneti yıllık ve günlük kullanım miktarının anlamlı yordayıcı oldukları bulunmuştur.

Çağır (2010), internet bağımlılığının yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını ortaya koymuştur. 18 yaş altındaki kişilerin 18 yaş üstündeki kişilere göre daha çok anlamlı olduğunu ortaya koymuştur. Bu yaş grubundaki kişilerin ergenliğin verdiği kendisini başkasına beğendirme çabası olarak ortaya koymuştur

İnternet bağımlılığı öğrencilerde öfke kontrolünü negatif yönde etkilediği ortaya koymuştur (Ata, Akpınar ve Kelleci, 2011).

İnternet ve bilgisayar bağımlılığı, sigara ve alkol bağımlılığının yordayıcısı olduğunu ortaya çıkarmıştır. İnternet bağımlısı olan kişilerin alkol ve tütün kullanımı anlamlı düzeyde olduğunu ortaya koymuştur (Cömert ve Ziyalar, 2012).

Problemi internet kullanımı kişilerin elektronik postalarına bakmak, sosyal medyada paylaşımlarda bulunmak, film izlemek ve alışveriş yapması kişilerin sosyal hayatlarında önemli değişimlere neden olduğunu ortaya koymuştur (Zorbaz, 2013).

İnternet bağımlılığının sosyal yaşamı olumsuz etkilediği, aile içinde iletişimi negatif yönde etkilediği tespit etmişlerdir (Eldeleklioğlu ve Vural, 2013).

İnternet bağımlılığı kişinin evde internet bağlantısının olması, sosyoekonomik düzey ve cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Kızlarda internet bağımlılığı düzeyi erkeklere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Ak, Koruklu ve Yılmaz, 2013).

2.7.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

İnternet bağımlılığıyla ilgili yurt dışı çalışmalarına baktığımız zaman, 1996 yılında bu kavrama dikkat çeken ilk isim Young olmuştur. Young bu yıllarda yaptığı araştırmalarda internet bağımlılığın yeni bir kavram olması nedeniyle literatürde bunu ölçecek bir aracın olmadığını fark eder. Böylelikle DSM IV’de yer alan patolojik kumar oynama ölçütlerini internet bağımlılığı ölçütlerine uyarlayarak araştırma yapmıştır. Araştırmacı araştırmasının örneklem grubunu bir gazetede verdiği ilanla internet kullananların oluşturduğu araştırma grubu kurmuştur. Uyarladığı tanı ölçütlerinden üç veya üçten daha yüksek pozitif cevap verenleri internet bağımlısı olarak ifade etmiştir. Bu tanı ölçütlerine uyan katılımcıların büyük bir bölümü çok uzun saatler internetin başında olmalarına rağmen bunun farkında olmadıkları ortaya çıkmıştır. Böylelikle Young, katılımcıların önemli bir bölümü internet bağımlısı ve bunun yarattığı olumsuz davranış örüntüleri oluştuğunu ortaya koymuştur. Bunları şu şekilde açıklar: Otokontrolün yitirilmesi, işlevselliğin yok olması, tolerans geliştirme ve buna bağlı olarak akademik başarısızlık gibi birçok olumsuzluklara karşılaşılabileceğinin altını çizmiştir(Young, 1996).

Morahan ve Schumacher (1997) , bir kolejde yaptıkları araştırmasında patolojik internet kullanma eğilimini incelemişlerdir. Patolojik internet kullanan bireylerin haftada ortalama sekiz saat gibi bir zaman geçirdiklerini ifade eder. Araştırmacıya göre, öğrencilerin haftada sekiz saat gibi büyük bir zamanı internette ayırmasının nedenlerini şu şekilde sıralamaktadır; öğrencilerin ile aile için iletişim yetersiz oluşu, kendilerini ifade etmede desteklenmemeleri gibi nedenlerin öğrencileri özgür bir ortamının iletişimine itmektir. Bu da öğrencilerin psikolojik ve fizyolojik açıdan dezavantajlı duruma düşmelerine neden olmaktadır.

Healy (1999), yaptığı çalışmada internet bağımlılığının, çocukların kas ve iskelet sistemleri üzerindeki etkisen dikkat çekmiştir. Bilgisayar ve internet bağımlısı bireylerin uzun süre aynı pozisyonda durdukları için kas ve iskelet sisteminde farklılaşmalar olmaktadır. Özellikle gelişim çağındaki çocuklar saatlerce aynı duruş ve pozisyonda durdukları için fiziksel değişime uğramalarına neden olur buda ergen çocukta farklı psikolojik rahatsızlıklara neden olmaktadır. Fiziksel değişimin yanı sıra beyin gelişimini engellediği ve sosyal gelişim engellediği ortaya koymuştur.

Sanders, Field, Diego ve Kaplan (2000), araştırmalarında aşırı derecede internet kullanımının, sosyal yalnızlık ve depresyon ile ilişkine bakmıştır. Araştırmanın sonucunda internet kullanım süresinin arttığı ergenlerin ailelerinden yeteri kadar sosyal destek görmedikleri ve ailelerin iletişime kapalı olduğu ortaya çıkmıştır. Ailesiyle ve arkadaşlarıyla ilişkilerinin iyi olduğu ergenlerde, internetin kullanım süresinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Armstrong, Phillips ve Salıng (2000), bireyin kendine olan öz güveni ile internet bağımlılığı arasında yaptığı araştırmasında; internet bağımlılığı gösteren bireylerin kendilerine olan özgüveninde düşüklük olduğunu ifade etmiştir. Bunu sebebi ise bireyin bu yolla sosyal çevreden uzaklaşması olarak ifade eder. Yani özgüveni düşük bireylerin sosyal çevrede rahat iletişim kuramadıkları için kendileri rahatça ifade edebileceği bir alan olan internet kullanımına ilgi göstermektedir. Çünkü internet bu tip bireyler için sonsuz bir özgürlük sunmaktadır.

Treuer, Fabian ve Furedi (2001), internet üzerinden hazırladıkları formla internet kullanıcılarının büyük bir bölümünün mesleği öğrenci olduğunu test etmiştir. İnternetin kişileri üzerinde dürtü kontrol bozukluğu yarattığını ortaya çıkarmıştır. Öğrencilerin kendilerini kontrol edememeleri kişilik gelişiminde ciddi problemler yaratmaktadır. Bu tip kişilerin aynı zamanda tekrarlanan davranışlardan hoşlandığı ve saplantılı davranışlar geliştirdiklerini ortaya koymuşlardır.

Bayraktar (2001) gerçekleştirdiği araştırmasında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde internet bağımlılığının ergen bireyler üzerinde yarattığı etkiyi incelemeyi hedeflemiştir. Araştırmasında erkek ergenlerin internet kullanımının kız ergenlerin kullanımından daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda maddi imkânları iyi olan ailelerin çocuklarının interneti daha çok kullandıkları görülmektedir. Araştırmacı internet üzerinden yapılan iletişimi irdelemiş ve ergenlerin kendilerini gerçekten çok farklı bir şekilde betimlediği bulunmuştur. Bunu yapan ergenlerin karşı tarafa güven konusunda ciddi endişeler duyduğu ortaya çıkmıştır. Sanal ortam aracılığıyla oynanan oyunlara baktığımız zaman, genellikle saldırganlık ve savaş oyunları olduğunu göstermekteyiz, durum böyle olunca ergen davranışlarındaki aşırı saldırganlığın nedeni, şiddet içerikli oyunlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kanada Medya Farkındalık Ağı (2001) aracılığıyla yapılan araştırmanın amacı ergenlerin internet kullanım amaçlarını irdelemek olarak karşımıza çıkmaktadır. Ergenlerin büyük bir kısmının interneti eğlence amaçlı kullandığını net bir şekilde ortaya koymuştur. Böylelikle sosyal çevrede eğlenemeyen birey bu ortamda kendini rahatlamış hisseder. Kendini ifade etme biçimini özgürce yapabildiği için ergenlerin internete olan ilgileri gün geçtikçe artmaktadır.

Kraut ve diğ. (2002) yaptıkları araştırmalarında internet kullanım nedenlerinin sosyal çevreyle ilişkisi incelenmiştir. Aile içinde ve arkadaşları arasında iletişimin düşük olduğu ergenlerde interneti kullanma sıklığı artmaktadır. Ergenin yalnızlaşması, kişiyi internetin ortasına atmaktadır. Çünkü birey burada kendine sosyal bir ortam oluşturmaktadır. Bunun önüne geçebilmenin temel yolu aile içi iletişimi güçlendirmektir.

Nalva ve Anand (2003) Hindistan' da yaptıkları araştırmalarında, internet kullanımının zamanlamasını bulmaya çalışmışlardır. Bu araştırmaya göre internet bağıllığı semptomları gösteren ergen bireylerin hayatlarında erteleme davranışının yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu ergenlerin genellikle gece saatlerinde internete girip ailelerinden habersiz ve gizlice sohbet odalarında gezindiği ya da uygunsuz görüntüler izledikleri ortaya çıkmıştır. Bu ergen kişiliğinde ciddi problemlere yol açmaktadır.

Lim ve Ark. (2004) de yaptıkları çalışmada toplu kullanılan internet mekânlarının çocuklar üzerinde yarattığı olumsuzlukları irdeleme amaçlanmıştır. Toplu alanlardaki internet kullanımının internet bağımlılığını hızlandırdığı ve bunun internet bağımlılığını pekiştirdiğini ortaya atmışlardır. Bunun önüne geçmenin yolu ise ailelerin çocuklarını denetlemeleri ve sağlıklı iletişim kurmalarından geçmektedir.

Mossbarger (2008) ergen öğrencilerin internet aracını kullanma nedenleri incelenmiştir. Bu araştırmacıda diğer araştırmacılar gibi ergenlerin interneti eğlence aracı olarak kullandığını ifade etmiştir. Ergen öğrenciler çevresinden alamadığı desteği ve karşılayamadığı iletişim ihtiyacı bu araç sayesinde çözebilmektedir. Fakat bunu yaparken bağımlılık semptomları ortaya çıkmıştır.

Ergen öğrencilerde teknolojiye erişim, kimliklerin bir parçası olduğunu ve sosyal yaşamlarının bir parçası olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu denli

internete olan bağımlılığı onları kişisel sınırlarını belirlemede önemli rol aldığını ortaya koymuşlardır (Moeller, Powers ve Roberts, 2012).

Başka bir araştırmaya göre, internet bağımlılığı artıkça kişilerin aileleriyle olan iletişimi olumsuz yönde etkilendiği ve yalnızlık düzeylerinde artış olduğunu ifade etmişlerdir (Lee ve Cheung, 2014).

2.8. Kişilik Özellikleri ve Bağımlılıkla İlgili Yapılan Araştırmalar

2.8.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Akteş'e (1997) göre araştırmada öğrencilerin dördüncü sınıftaki kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerinin birinci sınıftaki uyum düzeylerinden anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülürken, gençlerin uyum düzeyleri üzerinde cinsiyet faktörünün etkisinin önemli olmadığı bulunmuştur.

Sezer'e (2004) göre kadınların kişilik envanterinin alt ölçeklerine göre anlamlı farklılaşma kadınların eğitim ve iş durumuna göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Yaş değişkeninin ise kişilik özellikleri arasında anlamlı farklılık yaratmadığını ortaya koymuştur.

Bilgi'ya (2005) göre öğrencinin saldırganlık davranışıyla sanal ortamda oynanan oyunlar hakkında araştırma yapmıştır. Öğrencilerde sanal ortamda oynadıkları şiddet içerikli oyunlar artıkça saldırgan davranışlarında arttığı ortaya çıkmıştır. Bu öğrencilerin sosyal yalıtılmış düzeylerinde bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Özcan ve Buzlu'ya (2005) göre öğrencilerin interneti kullanma sebeplerinin başında öğrencilerin genel bilgiye olan ihtiyacı ve elektronik posta kullanımı olarak ifade etmişlerdir. Bu araştırmada internet kullanma süresinin dürtüsel bozukluk ve sosyal iletişimlilikle pozitif yönde bir ilişkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Şendağ ve Odabaşı'na (2007) göre çocukların ergenlik döneminde internet bağımlısı olmasının sebebi ergenin ailesiyle iletişim problemi yaşaması ve aile ilişkilerinin bozulduğunun göstergesidir. Ergen bireyin kendisine ait internetin olması ve neredeyse bütün gününü bu araçla geçiren ergen birey, kolay arkadaş edinemediği ortaya çıkmıştır. Bu bireyler kendilerini toplumdan soyutlaştırarak asosyal birey haline gelmektedirler. Böylelikle ergen bireyde iletişim becerileri ciddi anlamda sekteye uğramaktadır. Sosyal ilişkinin zayıf olduğu kişiliklerde internet bağımlılık oranının yüksek olduğu söylenebilir.

Esen'e (2007) göre ergenin algıladığı sosyal destek ile arkadaş baskısının internet bağımlılığını tahmin etme biçimini araştırırken, arkadaş baskısının internet bağımlılığını pozitif yönde anlamlı yordadığını, ergen bireyin ailesinden ve öğretmenlerinden aldığı desteğin tam tersi yönde yordadığı ortaya çıkmıştır. Ergen bireyin akran baskısına uğraması onun internet bağımlısı olmasına neden olurken, aile ve öğretmenlerin verdiği destek internet bağımlılığından uzaklaştığı ifade eder. Ergen bireylerin kişilik gelişimlerinde çevre desteğinin önemi ortaya çıkmış olur.

Ceyhan'a (2008) göre araştırmasın da ergen bireylerin ruh hali ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemeye çalışmıştır. İnternet bağımlılığını ergen ruh hali üzerinde ciddi anlamda etkili olduğu ortaya koymuştur. İnterneti en çok kullanan grubun ergenler olduğunu ortaya çıkmasıyla birlikte, onların kişilik özelliklerinde olumsuz değişimlerin olduğu ortaya çıkmıştır. Ergen bireylerde içine kapanma, saldırganlık ve yalnızlaşma gibi birçok olumsuzluğu bulunmuştur. Ulusoy (2008), ergenlerin saldırganlık nedenlerini incelerken, ergenlerin internette kalma süreleriyle saldırganlık biçimleri arasında anlamlı ilişkinin çıktığını ifade eder.

Oğuz ve arkadaşlarına (2008) göre gün içerisinde bireyin fazla oynaması, bireyin yalnızlaşmasına ve depresyona girmesine neden olmaktadır. Çünkü bu oyunlar bireyi sosyal yaşantıdan uzaklaştırır ve yalnızlaştırarak bireyin kendi içine kapanmasına sebep olur. Bu da bireyde depresif belirtilerin çıkmasına neden olur.

Kurtaran'a (2008) göre bu araştırmanın sonucunda, internet bağımlılığını, benlik saygısının negatif yönde, yalnızlığın ise pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordadığı, ancak depresyonun, istatistiksel olarak anlamlı olacak kadar yordamadığı görülmüştür. İnternet kullanımının benlik saygısını zedelediğini, bireyleri yalnızlaştırdığını ortaya koymuştur.

Dündar'a (2009), göre öğrencilerin, problem çözme becerisi ile kişilik genel uyumu ve alt ölçekler olan sosyal ve kişisel uyumu arasında pozitif ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin bu kişilik özellikleriyle ilgili uyum düzeyi arttıkça problem çözme becerileri artmaktadır. Öğrencilerin kişisel uyumu, davranışlarında kendine güvenini, kendi kararlarını verebilmesini, davranışlarında kararlılığını ve hatalarını kabullenebilmesini, sosyal uyumu ise ailesiyle arkadaşlarıyla ve diğer insanlarla ilişki kurabilme ve sürdürülebilmesini göstermektedir. Öğrencilerin bu özellikleri ile problem çözme becerileri arasında pozitif ilişki vardır.

Çevik ve Çelikkaleli'ne (2010) göre anne-baba kontrolünün internet bağımlılığıyla negatif yönde bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuşlardır. Demokratik ve otoriter aile yapısına sahip öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır.

Batıgün ve Kılıç'a (2011) göre sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerin sosyoekonomik durumu kötü olan öğrencilere göre internet bağımlılığı ölçeğinden daha yüksek puan aldıkları ortaya çıkmıştır. Üst sosyoekonomik durumdaki öğrencilerin internet bağımlılık düzeyini yordadığını ifade eder. İnternet bağımlılığı yüksek olan kişilerin gün içerisinde interneti iletişim amaçlı kullandıkları ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda internette iletişim amaçlı zaman geçiren bireylerin algıladıkları sosyal desteğin zayıf olduğunu ifade eder. Psikolojik göstergeler internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Çelik, Atak ve Erguzen, (2012) yaptıkları araştırmada sanal mağdur olma durumunun dışadönüklük kişilik özelliğine sahip kişiler arasında pozitif yönde ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır

2.8.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Young ve Rogers (1998) yaptıkları incelemede depresyon ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı hedeflemişlerdir. İnternet bağımlısı olan kişilerin depresyon belirtilerini de gösterdiğine dair güçlü bulgular vardır. Ayrıca depresyonun gelişim aşamasındaki evresinde, internet bağımlılığın etkisi pozitif yönde olduğunu belirtmişlerdir.

Black, Belsare ve Schlosser (1999), takıntılı internet kullanımıyla psikiyatrik rahatsızlıkların ilişkisini incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda takıntılı internet kullanımı birçok psikolojik rahatsızlığa neden olduğu ortaya çıkmıştır. Bunlar; madde kullanımı, içine kapanma ve saldırgan davranışlar gibi birçok belirti göstermektedirler. Ayrıca katılımcıların bir kısmında psikoz bozukluğu görülmüştür. Takıntılı internet davranışı sergileyen bireylerin depresif eğilime yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Kişilik bakımından incelediği zaman bir kısmının narsist kişilik bozukluğuna sahip olduğu, diğer bir kısmın ise anti sosyal kişilik bozukluğuna neden olduğu ortaya çıkmıştır.

Sanders, Field, Diego ve Kaplan (2000), yaptıkları incelemelerinde internet bağımlılığının depresyonla ilişkisini incelemeye çalışmışlardır. Araştırmanın

sonucunda internet kullanımının yüksek olduğu bireylerde aile içi iletişimin olmadığını, aile ilişkilerinin iyi olduğu bireylerde ise internet bağımlılığın düşük olduğu ortaya çıkmıştır. İnternet bağımlılığının yüksek olması güçsüz sosyal ilişkilerle bağlantılı olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak internet bağımlılığıyla depresyon arasında bir ilişki tespit edilememiştir.

Whang, Lee ve Chang (2003), internet bağımlılığıyla bireylerin psikolojik yapılarını incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmalarının sonucunda aşırı internet kullanımıyla davranış bozuklukları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu açıklamışlardır. Aynı zamanda internet bağımlılarının internete erişmek için ciddi stres yaşadıkları da ortaya çıkmıştır. Bağımlıların kişiliğini olumsuz etkiler. Bu tip bireylerin en büyük özelliği depresif ruh hali sergilemeleri olarak ortaya çıkmıştır.

Cau ve Su (2007) yaptıkları araştırmalarında ergen bireylerin internet kullanımıyla psikolojik kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi bulmayı hedeflemişlerdir. Araştırmanın sonucunda internet bağımlılığı belirtileri gösteren bireylerin nevrotik ve psikotik eğilim gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Cheung ve diğerleri (2014) yaptıkları araştırmalarında anne baba kontrolünün çok fazla olduğu öğrencilerin problemleri internet kullanımı üzerinde etkili olduğunu, düşük aile yakınlığı nedeniyle öğrencilerin bunu telafi etmek için internete sığındıklarını ortaya koymuşlardır.

Servidio (2014) yaptığı araştırmasında yumuşak başlılık kişilik özelliğinin problemleri internet kullanım riski ile negatif yönde bir korelasyonun olduğunu ortaya koymuşlardır.

Yurt dışında yapılan araştırmalara genel bir perspektiften bakacak olursak; araştırmaların büyük bir bölümü internet bağımlılığının aile içi iletişimsizlikten kaynaklandığını ortaya koymuştur. Bireylerin internete yönelmesi, onların sosyal çevre içerisinde yalnızlaşmasıyla doğru orantılı olduğu ortaya çıkar. Kendisini sosyal çevreden soyutlayan bireylerin kişiliğinde değişimlerin olacağı ortaya çıkar. Buna örnek olarak asosyal kişilik bozukluğunu verebiliriz.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın evreni, örnekleme, modeli kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analiziyle ilgili bilgiler vardır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, Şanlıurfa ili Birecik ilçesi sınırları içinde bulunan liselerde okuyan öğrencilerin, internet bağımlılık düzeyleri ile kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, aile ilişkileri, sosyal ilişkiler ve antisosyal eğilimler arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Araştırmada, genel tarama yöntemlerinden betimsel ve ilişkisel tarama modelleri kullanılmıştır. Nicel verilere dayalı istatistiksel teknikler kullanılarak modele ilişkin alt problemler sınanmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte var olmuş ya da var olan bir durumu mevcut şekliyle betimlemeyi amaçlayan modellerdir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilemez. Önemli olan anlaşılacak istenen durumu uygun bir biçimde belirtmektir (Karasar, 2005).

Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da evrenden alınacak bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2009).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2014–2015 Eğitim-Öğretim yılı Şanlıurfa İli Birecik İlçesinde bulunan devlet okullarının 9. 10. 11. ve 12. sınıfında okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme, Birecik ilçesinde bulunan liselerde öğrenim

görmekte olan 369'sı kız, 223'ü erkek olmak üzere toplam 592 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmanın örnekleme belirlenirken “Basit Tesadüfi Örneklem” yöntemi kullanılmıştır. Basit tesadüfi örneklemede evreni oluşturan her elemanın örneğe girme şansı eşittir. Dolayısıyla hesaplamalarda da her elemana verilecek ağırlık aynıdır (Arıkan, 2004).

Örnekleme yer alacak lise öğrencilerinin belirlenmesinde ise bir random yöntemi olan ‘rastgele sayılar tablosu’ kullanılmıştır. Buna göre Fen Lisesi, Sosyal Bilimler lisesi, Anadolu Liseleri ve Meslek liseleri araştırmanın yapılacağı okullar olarak belirlenmiştir. Hedeflenen örneklem sayısına ulaşmak için de belirlenen okullardan her sınıf düzeyinde en az birer şube kura yöntemiyle seçilmiş ve toplam 592 öğrenci araştırma örneklemini oluşturmuştur.

Tablo 3.1.

Öğrencilerin cinsiyet ve sınıf düzeyine göre dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kız	369	62,3
Erkek	223	37,7
Toplam	592	100
Sınıf Düzeyi	f	%
9. sınıf	179	30,2
10. Sınıf	150	25,3
11.Sınıf	134	22,6
12.Sınıf	129	21,8
Toplam	592	100

Katılımcıların %62,3'ü (n=369) kız, %37,7'si (n=223) erkek öğrencilerinden oluşmaktadır. Sınıf düzeyinde öğrencilerin dağılımına bakıldığında; %30,2'si (n=179) 9. Sınıf, %25,3'nün (n=150) 10. Sınıf, %22,6'sı (n=134) 11. Sınıf ve %21,8 (n=129) 12. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin elde edilmesinde “ İnternet Bağımlılığı Ölçeği”, “Hacettepe Kişilik Envanteri” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

3.3.1. İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Kimberley Young (1998) tarafından, DSM-IV'ün "Psikoaktif Madde Bağımlılığı" ölçütlerinden uyarlanarak oluşturulmuş "Tanı Anketi" daha sonra geliştirilmiş ve 20 soruluk bir "İnternet Bağımlılık Ölçeği" oluşturulmuştur. Young'ın başını çektiği "İnternet Bağımlılık Merkezi'nin <http://www.netaddiction.com> adresinden de ulaşılabilen bu test bir kendi kendini değerlendirme (self report) testi olup, genellikle yukarıda belirtilen İnternet adresine ulaşanların kendilerini değerlendirebilecekleri bir şekilde hazırlanmıştır. Likert tarzı bir ölçek olan İnternet Bağımlılık Ölçeği'nde katılımcıdan "Hiçbir zaman" "Nadiren" " Arada sırada" "Çoğunlukla" "Çok sık" ve "Devamlı" seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmektedir. Bu seçeneklere sırasıyla 0, 1, 2, 3, 4 ve 5 puan verilmektedir. 80 ve üzeri puan alanlar "Patolojik İnternet Kullanıcısı" olarak tanımlanmaktadır. 50-79 puan arası olanlar "Sınırlı Semptom Gösterenler", 50 puan ve altı alanlar "Semptom Göstermeyenler" olarak tanımlanmıştır.

Araştırma amaçları çerçevesinde İngilizceden Türkçeye çevrilen ölçek, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Anabilim dalındaki beş öğretim görevlisi tarafında incelenmiş ve sorular anlam bütünlüğünü bozmayacak şekilde 12-17 yaş grubu ergenlerin anlayabileceği şekilde uyarlanmıştır. Çeviri testin standardize edilmiş Alpha değeri açısından güvenilirliği .91, Spearman-Brown değeri açısından da .87'dir. Bu sonuçlar testin güvenilir olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca testten alınan puanların Regresyon analizinde, model istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($f(11,29)=26.165$ $p<.01$). Bu yüzden testin araştırma için uygun bir ölçüm aracı olduğuna karar verilmiştir (Bayraktar, 2002).

3.3.2. Hacettepe Kişilik Envanteri

HKE bireysel, sözel ve gruba uygulama olmak üzere üç farklı biçimde uygulanabilmektedir. Bu çalışmada bireysel uygulama biçimi kullanılmıştır. HKE kişisel uyum (Kendini Gerçekleştirme (KG), Duygusal Kararlılık (DK), Nevrotik Eğilimler (NE), Psicotik Belirtiler (PB)) için dört ve sosyal uyum(Aile İlişkileri (Aİ), Sosyal ilişkiler (Sİ), Sosyal Normlar (SN), Anti sosyal Eğilimler (AE) için dört olmak üzere 8 alt gruptan oluşmuştur. Kişisel uyum ve sosyal uyum puanlarının toplamı genel uyum puanını oluşturmaktadır. Alt ölçeklerin her birinde 20'şer madde vardır. 8 madde Geçerlik (G) puanı için kullanılmıştır. Envanter toplam 168

maddeden oluşmaktadır. HKE Evet/Hayır şeklinde iki cevaptan birini seçmeyi öngören “zorunlu seçme” yöntemi ile yanıtlanan bir ölçektir. HKE'nin puanlanmasında alt ölçeklerdeki her doğru cevap için bir puan verilmelidir (Özgüven 1992).

Envanterin puanlaması yapılmadan önce, (B) ve (G) puanlarının elde edilmesi gereklidir. (B) puanının artması negatif olarak yorumlanmaktadır. Cevap kağıdındaki (B) puanının bir alt ölçekte 2 ve toplamda 8 ve daha fazlası olması halinde cevap kağıdı geçersiz sayılmalı ve puanlamaya dahil edilmemelidir. (G) puanı envanteri doldurma davranışına ilişkin bir geçerlik puanıdır. Geçerlik puanının olabileceği maksimum değer 8'dir. Uygulamada, (G) puanının 5 ve daha aşağı olması halinde cevap kağıdı geçersiz sayılmakta ve puanlamaya dahil edilmemektedir. HKE'den alınan puanların azalması uyum puanlarının düştüğü anlamına gelmektedir. Çalışmamızda ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.86 bulunmuş olup, ölçek geçerli ve güvenilirdir (Özgüven 1992).

3.3.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada öğrencilerin demografik özelliklerini (cinsiyet, yaş, okul türü, sınıf, algılanan akademik başarı, kardeş sayısı, sosyoekonomik durum ve algılanılan ebeveyn tutumu), internet bağımlılık düzeyi ve kişilik özelliklerini ortaya çıkarmak için araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Örnekleme olarak belirlenen okulların yasal izinlerin alınmasından sonra belirlenen tarih ve saatlerde gidildi. İnternet bağımlılığı Ölçeği, Hacettepe Kişilik Envanteri ve Kişisel bilgi formu set olarak sınıf ortamında uygulanmıştır. Her uygulamada araştırmacı kendini tanıtmış, araştırmanın önemi hakkında bilgi paylaşımında bulunmuştur. Ölçeğin nasıl cevaplamaları gerektiğini açıklamış ve uygulama sırasında gelen soruları cevaplamıştır. Uygulama için ortalama 40-45 dakika zaman harcanmıştır.

3.5. Veri Çözümleme Teknikleri

Verilerin analizinde anlamlılık değeri olarak $p < .05$ alınmıştır. Araştırma ile ilgili veri toplama araçları uygulandıktan sonra, veri toplama araçları araştırmacı tarafından titizlikle kontrol edilerek geçersiz sayılan 328 adet set araştırmaya dâhil

edilmemiştir. Veriler kod yönergesine göre kodlandıktan sonra bilgisayar ortamına aktarılarak verilerin analizine geçilmiştir.

Tablo 3.2.

Ölçeklerden elde edilen puanlara ilişkin normallik dağılımı Kolmogorov Smirnov testi sonuçları

Değerler		IBO	KG	DK	N.E	PB	K_U	AI	SI	SN	AE	S_	G_U
												U	
	N	592	592	592	592	592	592	592	592	592	592	592	592
Normal Parametrel er	X̄	13,753	11,165	7,842	8,804	8,059	35,871	11,658	11,216	11,973	9,864	44,712	80,584
	SS	1,348	3,080	3,257	3,704	3,606	1,094	4,239	3,254	2,636	3,151	8,633	1,765
Kolmogorov- Smirnov Z		3,744	1,883	2,402	1,953	2,173	1,407	2,429	1,959	2,325	2,420	2,116	1,915
P		,000	,002	,000	,001	,000	,038	,000	,001	,000	,000	,000	,001

$p < .05 = \text{çarpık dağılım}$

Tablo 3.2 de görüldüğü gibi araştırmamız normal dağılım şartlarını sağlamadığı için nonparametrik($p < .05$) testler uygulanmıştır. İkili gruplarda Mann-Whitney U Testi, ikiden fazla gruplar Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır.

Gruplar arasında varyansın eşit olmadığı durumlarda Post Hoc t istatistiklerinden Dunnett'T3 kullanılabilir (Kayri, 2009).

İnternet Bağımlılık Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanteri arasındaki ilişkiyi, İnternet Bağımlılık Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinin alt boyutları olan; kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, aile İlişkileri, sosyal ilişkiler, sosyal norm, anti sosyal eğilimler ve ölçeklerin toplam puanları arasındaki ilişkiyi bulmak için normal dağılımın olmadığı durumlarda kullanılan Sperman Sıra Farkları Korelasyonu tekniği kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan ergen öğrencilerinin, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ve Hacettepe Kişilik Envanterinin alt boyutlarından elde edilen puanlara ilişkin analizlere yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Birinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan İnternet Bağımlılığı Ölçeği toplam puanı ile Hacettepe Kişilik Envanterinin alt puanlarının cinsiyete göre farklılaşma gösterip göstermediklerini belirlemek için Mann-Whitney U testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo .4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1.

Ergenlerin cinsiyete göre İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen sıra ortalamalarına ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	n	Sıra Ortalaması		Sıra Toplamı		U	Z	p
		E	K	E	K			
İnternet Bağımlılığı	E (223) K (369)	273,55	334,47	100941,50	74586,50	3,268	-4,204	,000*
Kendini Gerçekleştirme		294,92	299,11	108825,50	66702,50	4,056	-,291	,771
Duygusal Kararlılık		266,19	346,65	98225,00	77303,00	2,996	-5,571	,000*
Nevrotik Eğilimler		274,17	333,46	101167,00	74361,00	3,290	-4,102	,000*

Tablo 4.1 devamı

Psikotik Belirtiler	272,90	335,55	100700,00	74828,00	3,244	-4,337	,000*
Kişisel Uyum toplam	272,01	337,03	100371,00	75157,00	3,211	-4,484	,000*
Aile İlişkileri	302,17	287,12	111501,00	64027,00	3,905	-1,040	,298
Sosyal İlişkiler	294,11	300,45	108527,50	67000,50	4,026	-,439	,661
Sosyal Normlar	322,73	253,09	119088,00	56440,00	3,146	-4,836	,000*
Anti Sosyal Eğilimler	303,27	285,30	111906,50	63621,50	3,865	-1,245	,213
Sosyal Uyum Toplam	309,96	274,23	114374,00	61154,00	3,618	-2,464	,014*
Genel Uyum Toplam	288,06	310,47	106294,00	69234,00	3,803	-1,545	,122

*P<.05

Tablo 4.1. incelediğinde ergenlerin cinsiyete göre internet bağımlılığı, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, kişisel uyum, sosyal norm ve sosyal uyum puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklaşma olduğu görülmektedir(p<.05).

Cinsiyete göre ortaya çıkan sıra ortalamalarına bakıldığında; Hacettepe Kişilik Envanterinin kişisel uyum alt ölçeğinin duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler ve psikotik belirtiler düzeyi alt boyutlarından ve internet bağımlılığı ölçeğinin toplamında elde edilen puanlarda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek puanlara sahip olduğu görülmektedir. Hacettepe Kişilik Envanterinin sosyal uyum alt boyutundan elde edilen puanlara ait sıra ortalamaları açısından erkek öğrencilerinin kız öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Kendini gerçekleştirme, aile ilişkileri, sosyal ilişkiler, anti sosyal eğilimler ve genel uyum puanları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma bulunamamıştır(p>.05).

4.2. Araştırmanın İkinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan “İnternet Bağımlılığı

Ölçeğin” toplam puanı ile “Hacettepe Kişilik Envanterinin” alt puanlarının ailenin birlikte olma durumuna göre farklılaşmayı belirlemek için Mann-Whitney U testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2.

Ergenlerin anne babalarının birlikte olma durumuna göre İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen sıra ortalamalarına ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	n		Sıra Ortalaması		Sıra Toplamı		U	Z	p
	H (518)	E (74)	H	E	H	E			
İnternet Bağımlılığı			297,27	287,01	20951,50	153984,50	1,825	,481	,630
Kendini Gerçekleştirme			294,95	303,42	152786,00	22150,00	1,836	-,399	,690
Duygusal Kararlılık			296,48	292,56	153579,00	21357,00	1,866	-,185	,854
Nevrotik Eğilimler			294,96	303,36	152791,00	22145,00	1,837	-,395	,293
Psikotik Belirtiler			299,11	273,92	19996,00	154940,00	1,730	-1,185	,236
Kişisel Uyum toplam			296,03	295,75	153346,00	21590,00	1,889	-,013	,989
Aile İlişkileri			360,50	286,91	148619,50	26316,50	1,420	-3,457	,001*
Sosyal İlişkiler			295,95	296,36	153301,50	21634,50	1,888	-,020	,984
Sosyal Normlar			293,19	315,92	151873,50	23062,50	1,745	-1,073	,283
Antisosyal Eğilimler			292,63	319,90	151583,00	23353,00	1,716	-1,284	,199
Sosyal Uyum Toplam			344,10	289,22	149817,00	25119,00	1,540	-2,573	,010*
Genel Uyum Toplam			292,70	319,43	151617,50	23318,50	1,720	1,253	,210

*P<.05

Tablo 4.2. incelendiğinde, anne babanın birlikte olma durumuyla ilgili istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma, aile ilişkileri ve sosyal uyum puanları arasında olduğu görülmektedir ($p < .05$).

Ergenlerin ailesinin birlikte olma durumuna göre ortaya çıkan sıra ortalamalarına bakıldığında; Hacettepe Kişilik Envanterin alt ölçeğinin sosyal uyum ve aile ilişkileri alt boyutlarından elde edilen puanlarda ailesi birlikte olan öğrencilerin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Buna karşın internet bağımlılığı, kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, kişisel uyum, sosyal ilişkiler, sosyal norm, antisosyal eğilimler ve genel uyum puanları ile ailelerin birlikte olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmamıştır ($p > .05$).

4.3. Araştırmanın Üçüncü Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen

Bulgular:

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan “İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin toplam puanı ile “Hacettepe Kişilik Envanterinin” alt puanlarının, öğrencinin kendisine ait internetinin olma durumuna göre farklılaşmayı belirlemek için Mann-Whitney U testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.3’de verilmiştir.

Tablo 4.3.

Ergenlerin kendisine ait internet bağlantısının olma durumuna göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen sıra ortalamalarına ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	n		Sıra Ortalaması		Sıra Toplamı		U	Z	p
	E	H	E	H	E	H			
İnternet Bağımlılığı	(217)	(375)	362,04	258,58	78562,00	96966,00	2,647	9,69	.000*
Kendini Gerçekleştirme			315,34	285,60	68428,00	107100,00	3,660	1,071	.040*
Duygusal Kararlılık			307,08	290,38	66636,00	108892,00	3,839	1,089	.250

Tablo 4.3 devamı

Nevrotik Eğilimler	311,15	288,02	67519,50	108008,50	3,751	1,080	,112
Psikotik Belirtiler	296,64	296,42	64371,00	111157,00	4,066	1,112	,988
Kişisel Uyum toplam	310,59	288,35	67398,00	108130,00	3,763	1,081	,127
Aile İlişkileri	311,59	287,77	67615,00	107913,00	3,741	1,079	,102
Sosyal İlişkiler	285,79	315,01	68357,50	107170,50	3,667	1,072	,044*
Sosyal Normlar	284,82	303,26	61806,50	113721,50	3,815	6,181	,203
Antisosyal Eğilimler	304,29	291,99	66030,00	109498,00	3,900	1,095	,397
Sosyal Uyum Toplam	311,86	287,61	67673,00	107855,00	3,736	1,079	096
Genel Uyum Toplam	312,97	286,97	67915,50	107612,50	3,711	1,076	,075

*P<.05

Tablo 4.3. incelediğinde, öğrencilerin kendisine ait internetin olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma internet bağımlılığı, kendini gerçekleştirme, sosyal ilişkiler ve kişisel uyum puanları arasında olduğu görülmektedir(p<.05).

Ergenlerin kendisine ait internetin olma durumuna göre ortaya çıkan sıra ortalamalarına bakıldığında; Hacettepe Kişilik Envanterin kendini gerçekleştirme alt boyutu ve internet bağımlılığı düzeyinin kendisine ait internet bağlantısı olmayan ergenlere göre daha yüksek olduğu, sosyal uyum alt ölçeğinin sosyal ilişkiler alt boyutunun sıra ortalaması kendisine ait internet bağlantısı olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer alt ölçeklerde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma çıkmamıştır (p>.05).

4.4. Araştırmanın Dördüncü Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen

Bulgular:

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan “İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin” toplam puanı ile “Hacettepe Kişilik Envanterinin” alt puanlarının, anne-babasının sağ olma durumuna göre farklılaşmayı belirlemek için Mann-Whitney U testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 4.4.

Ergen öğrencinin anne-babasının sağ olma durumuna göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen sıra ortalamalarına ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

N		Sıra Ortalaması		Sıra Toplamı		U	Z	p
E (548)	H (44)	E	H	E	H			
İnternet Bağımlılığı		12942,00	294,14	162586,0	296,69	1,195	,095	,924
Kendini Gerçekleştirme		298,40	272,81	163524,5	12003,50	1,101	,960	,337
Duygusal Kararlılık		295,80	305,26	162096,5	13431,50	1,167	,355	,723
Nevrotik Eğilimler		295,04	314,72	161680,5	13847,50	1,125	,737	,461
Psikotik Belirtiler		295,01	315,03	161666,5	13861,50	1,124	,750	,453
Kişisel Uyum toplam		295,62	307,45	162000,0	13528,00	1,157	,442	,659
Aile İlişkileri		298,03	277,41	163322,0	12206,00	1,122	,772	,440
Sosyal İlişkiler		296,32	298,69	162385,5	13142,50	1,196	,089	,929
Sosyal Normlar		296,52	296,31	162490,5	13037,50	1,205	-,008	,994
Antisosyal Eğilimler		294,52	321,11	161399,0	14129,00	1,097	,997	,319
Sosyal Uyum Toplam		297,13	288,69	162825,5	12702,50	1,171	,315	,753
Genel Uyum Toplam		296,16	300,72	162296,5	13231,50	1,187	-,170	,865

*P<.05

Tablo 4.4. incelendiğinde, anne-babanın sağ olma durumuyla “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” ve “Hacettepe Kişilik Envanteri” ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma çıkmamıştır(p>.05)

4.5. Araştırmanın Beşinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan “İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin” toplam puanı ile “Hacettepe Kişilik Envanterinin” alt puanlarının,

öğrencinin aile kendini değerli algılayıp algılamadığına göre farklılaşmayı belirlemek için Mann-Whitney U testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.5’de verilmiştir.

Tablo 4.5

Öğrencinin kendini aile içinde değerli algılayıp algılamadığına göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen sıra ortalamalarına ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	n		Sıra Ortalaması		Sıra Toplamı		U	Z	p
	E	H	E	H	E	H			
İnternet Bağımlılığı	(520)	(72)	294,08	293,35	152923,50	19654,50	1,738	-,033	,973
Kendini Gerçekleştirme			303,39	221,16	157760,50	14817,50	1,254	-3,754	,000*
Duygusal Kararlılık			303,99	216,50	158072,50	14505,50	1,223	-3,992	,000*
Nevrotik Eğilimler			199,70	306,15	159198,00	13380,00	1,110	-4,853	,000*
Psikotik Belirtiler			226,63	302,68	157393,50	15184,50	1,291	-3,469	,001*
Kişisel Uyum toplam			306,08	200,27	159160,00	13418,00	1,114	-4,809	,000*
Aile İlişkileri			309,72	172,03	161052,00	11526,00	9,248	-6,271	,000*
Sosyal İlişkiler			297,91	263,65	154913,50	17664,50	1,539	-1,564	,118
Sosyal Normlar			299,91	248,13	155953,50	16624,50	1,435	-2,370	,018*
Antisosyal Eğilimler			300,43	244,07	156225,50	16352,50	1,407	-2,574	,010*
Sosyal Uyum Toplam			306,37	198,01	159311,00	13267,00	1,099	-4,926	,000*
Genel Uyum Toplam			307,76	187,18	160037,00	12541,00	1,026	-5,479	,000*

*p<.05

Tablo 4.5. incelendiğinde, öğrencilerin kendilerini aile içinde değerli algılayıp algılamadığına göre kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, kişisel uyum, aile ilişkileri, anti sosyal eğilimler, sosyal norm, genel uyum ve sosyal uyum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu görülmektedir(p<.05).

Ergenlerin kendini aile içinde değerli algılama durumuna göre ortaya çıkan sıra ortalamalarına bakıldığında; Hacettepe Kişilik Envanterin alt boyutlarından kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, aile ilişkileri, sosyal normlar, antisosyal eğilimler, kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeylerinin kendini değerli algılayan ergen öğrencilerin lehine olduğu, nevrotik eğilimler ve psikotik belirtiler düzeylerinin kendini değersiz gören ergen öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

4.6. Araştırmanın Altıncı Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan “İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin” toplam puanı ile “Hacettepe Kişilik Envanterinin” alt puanlarının, öğrencilerin okul türlerine göre farklılaşmayı belirlemek için Kruskal Wallis testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.6. da verilmiştir.

Tablo 4.6.

Öğrencilerin okul türüne göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Grup	Fen Liseleri. A	Sosyal bilimler lisesi. B	Anadolu liseleri. C	Meslek liseleri. D				Anlamlı fark
n	n=68	n=159	n=24	n=123				
592								
	Sıra Ortalaması				Sd	χ^2	p	
İnternet Bağımlılığı	335,74	333,65	267,85	283,15		538,064	,000*	B>C
	13,483							
Kendini Gerçekleştirme	305,88	276,86	316,13	278,07	3,080	23,686	,072	
Duygusal Kararlılık	285,63	292,53	301,49	297,83	3,257	3,744	,901	
Nevrotik Eğilimler	303,85	284,89	304,99	290,73	3,704	9,322	,658	
Psikotik Belirtiler	272,48	285,57	305,93	305,37	3,606	21,722	,379	
Kişisel Uyum Toplam	288,16	283,48	310,29	290,81	10,942	168,345	,424	
Aile İlişkileri	327,29	286,94	305,99	273,17	4,239	41,307	,124	
Sosyal İlişkiler	283,12	322,79	300,73	261,59	3,254	33,759	,023*	B>D

Tablo 4.6 devamı

Sosyal Normlar	262,49	279,53	321,09	288,87	2,636	20,738	,022*	C>B
Antisosyal Eğilimler	297,96	279,47	315,97	279,40	3,151	21,706	,111	
Sosyal Uyum	295,69	292,61	313,31	268,91	8,633	218,432	,131	
Genel Uyum	297,61	284,96	312,70	278,92	17,656	650,367	,241	

*p<.05

Tablo 4.6. incelendiğinde okul türüne göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma internet bağımlılığı, sosyal ilişkiler ve sosyal norm düzeyleri arasında görülmektedir. (p<.05)

Anlamlı farklılaşma çıkan sonuçlar üzerinde farklılaşmanın kaynağını belirlemek üzere Post-Hoc tekniklerinden Dunnet's T3 testi yapılmış ve farklılığın internet bağımlılığı puanları açısından sosyal bilimler lisesi öğrencileri ile anadolu lisesi öğrencileri arasında; sosyal bilimler lisesi öğrencileri lehine, sosyal ilişkiler alt boyutundan elde edilen puanlar açısından sosyal bilimler lisesi öğrencileriyle meslek lisesi öğrencileri arasında; sosyal bilimler lisesi öğrencileri lehine, sosyal norm alt boyutundan elde edilen puanlar açısından sosyal bilimler lisesi öğrencileriyle anadolu lisesi öğrencileri arasında; anadolu lisesi öğrencileri lehine olduğu görülmüştür.

4.7. Araştırmanın Yedinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan "İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin" toplam puanı ile "Hacettepe Kişilik Envanterinin" alt puanlarının, öğrencilerin sınıf düzeyine göre farklılaşmayı belirlemek için Kruskall Wallis testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.7. de verilmiştir.

Tablo 4.7.

Öğrencilerin sınıf düzeyine göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Kruskall Wallis Testi Sonuçları

Grup	9.	10.	11.	12.	Sd	x^2	p	Anlamlı fark
	sınıf	sınıf	sınıf	sınıf				
n	n=179	n=150	n=134	n=129	Sıra ortalaması			
592								
İnternet Bağımlılığı	292,64	309,26	325,12	257,29	13,483	422,460	,009*	11.s>12.s
Kendini Gerçekleştirme	278,76	284,11	325,51	305,38	3,080	21,452	,072	
Duygusal Kararlılık	318,14	290,35	272,26	298,81	3,257	24,433	,121	
Nevrotik Eğilimler	295,45	298,30	246,84	332,92	3,704	98,221	,000*	11.s>9.s
Psikotik Belirtiler	322,63	300,08	257,41	296,69	3,606	60,966	,010*	11.s>9.s
Kişisel Uyum Toplam	301,13	292,11	266,40	319,37	10,942	338,002	,056	
Aile İlişkileri	295,10	278,81	297,44	318,04	4,239	16,112	,297	
Sosyal İlişkiler	289,36	301,55	322,49	273,53	3,254	22,297	,115	
Sosyal Normlar	298,37	265,70	299,87	326,22	2,636	21,388	,030*	12.s>10.s
Antisosyal Eğilimler	330,03	279,06	292,92	289,63	3,151	24,653	,074	
Sosyal Uyum	294,00	275,60	303,94	316,55	8,633	106,441	,230	
Genel Uyum	294,00	275,60	303,94	316,55	17,656	528,626	,345	

P<.05*

Tablo 4.7. incelendiğinde sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma internet bağımlılığı, kişilik özelliklerinin alt boyutlarından nevroitik eğilimler, psikotik belirtiler ve sosyal norm düzeyleri arasında görülmektedir(P<.05).

Anlamli farklılaşma çıkan sonuçlar üzerinde ki farklılaşmanın kaynağını belirlemek üzere Post-Hoc tekniklerinden Dunnet's T3 testi yapılmış ve farklılığın İnternet Bağımlılığı puanları açısından 11. sınıf öğrencileri ile 12. sınıf öğrencileri arasında, 11.sınıflar lehine; nevrotik eğilimler alt boyutundan elde edilen puanlar açısından 9. sınıf öğrencileriyle 11. sınıf öğrencileri arasında, 11.sınıf öğrencileri lehine; psikotik belirtiler alt boyutundan elde edilen puanlar açısından 9.sınıf öğrencileriyle 11. sınıf öğrencileri arasında, 11. sınıf öğrencileri lehine; sosyal norm alt boyutundan elde edilen puanlar açısından 10. sınıf öğrencileriyle 12. sınıf öğrenciler arasında, 12. sınıf öğrencileri lehine olduğu görülmektedir.

4.8. Araştırmanın Sekizinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan “İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin” toplam puanı ile “Hacettepe Kişilik Envanterinin” alt puanlarının, öğrencilerin algılanan sosyoekonomik düzeyine göre farklılaşmayı belirlemek için Kruskall Wallis testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.8 de verilmiştir.

Tablo 4.8.

Ergen öğrencilerin algılanan sosyoekonomik durumuna göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Kruskall Wallis Testi Sonuçları

Grup	Çok iyi (A)	İyi (B)	Orta (C)	Zayıf (D)	Çok zayıf (E)				Anlamlı fark
n	n=	n=	n=	n=	n=	Sd	x^2	p	
	592	29	224	282	48	9			
Sıra ortalaması									
İnternet Bağımlılığı	311,98	320,06	283,75	258,42	262,72	13,48396	236,646	,066	
Kendini Gerçekleştirme	253,43	323,28	291,49	245,96	195,33	3,08091	33,4571	,005 *	B> D
Duygusal Kararlılık	353,67	304,08	293,11	273,53	152,39	3,25727	24,6297	,025 *	A,B,C,D >E,

Tablo 4.8. devamı

Nevrotik Eğilimler	318,62	317,72	286,52	263,31	186,67	3,70422	38,716	,033*	B>C
Psikotik Belirtiler	305,62	321,60	280,13	289,76	191,44	3,60694	40,661	,026*	B>C
Kişisel Uyum Toplam	319,17	322,39	284,48	261,90	140,33	10,94245	479,262	,002*	A,B,C>E
Aile İlişkileri	328,81	327,87	283,79	230,62	161,33	4,23926	102,264	,000*	B>C,D,E
Sosyal İlişkiler	314,07	306,07	296,64	250,86	240,72	3,25465	20,247	,245	
Sosyal Normlar	280,47	299,25	302,88	269,52	223,72	2,63696	4,711	,466	
Antisosyal Eğilimler	294,59	314,18	289,58	271,46	212,89	3,15134	16,685	,192	
Sosyal Uyum	306,86	327,62	286,52	232,11	144,67	8,63307	396,865	,000*	A>E, B>C,D, C>E,
Genel Uyum	3217,4	328,70	283,04	242,95	121,28	17,65674	1729,994	,000*	A>E, B>C,D,E

*p<.05

Tablo 4.8 incelendiğinde internet bağımlılığı ile algılanan sosyoekonomik durum arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmamaktadır. Ancak kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik eğilimler, kişisel uyum beceriler, aile ilişkileri, anti sosyal eğilimler, sosyal uyum ve genel uyum puanlarına ait sıra ortalamalarının algılanan sosyoekonomik durumuma farklılaştığı görülmüştür(P<.05).

Anlamlı farklılaşma çıkan sonuçlar üzerindeki farklılaşmanın kaynağını belirlemek üzere Post-Hoc tekniklerinden Dunnet's T3 testi yapılmış ve farklılığın kendini gerçekleştirme alt boyutundan elde edilen sıra ortalamalarına göre sosyoekonomik durumunu iyi düzeyde algılayan öğrenciler ile kötü düzeyde algılayan öğrenciler arasında, sosyoekonomik durumunu iyi düzeyde algılayan öğrenciler lehine; duygusal kararlılık alt boyutundan elde edilen sıra ortalamalarına göre sosyoekonomik durumunu çok iyi, iyi, orta ve zayıf düzeyde algılayan

öğrencilerle sosyoekonomik durumunu çok zayıf düzeyde algılayan öğrenciler arasında, sosyoekonomik durumunu çok iyi, iyi, orta ve zayıf düzeyde algılayan öğrenciler lehine; nevrotik eğilimler alt boyutundan elde edilen sıra ortalamalarına göre sosyoekonomik durumunu iyi düzeyde algılayan öğrencilerle orta düzeyde algılayan öğrenciler arasında, sosyoekonomik durumunu iyi düzeyde algılayan öğrenciler lehine; psikotik belirtiler alt boyutundan elde edilen sıra ortalamalarına göre sosyoekonomik durumunu iyi düzeyde algılayan öğrencilerle sosyoekonomik durumunu kötü düzeyde algılayan öğrenciler arasında, sosyoekonomik durumunu iyi düzeyde algılayan öğrenciler lehine; kişisel uyum alt boyutundan elde edilen sıra ortalamalarına göre sosyoekonomik durumu çok iyi, iyi ve orta düzeyde algılayan öğrencilerle sosyoekonomik durumunu çok kötü düzeyde algılayan öğrenciler arasında, sosyoekonomik durumu çok iyi, iyi ve orta düzeyde algılayan öğrencilerin lehine; aile ilişkiler alt boyutundan elde edilen sıra ortalamalarına göre sosyoekonomik durumu iyi düzeyde algılayan öğrencilerle sosyoekonomik durumunu orta, zayıf ve çok zayıf düzeyde algılayan öğrenciler arasında, sosyoekonomik durumu iyi düzeyde algılayan öğrenciler lehine; sosyal uyum alt boyutundan elde edilen sıra ortalamalarına göre sosyoekonomik durumu çok iyi ve çok zayıf düzeyde algılayan öğrenciler arasında, sosyoekonomik durumunu çok iyi düzeyde algılayan öğrenciler lehine; sosyoekonomik durumunu iyi düzeyde algılayan öğrencilerle sosyoekonomik durumunu orta ve kötü düzeyde algılayan öğrenciler arasında, sosyoekonomik durumunu iyi düzeyde algılayan öğrenciler lehine; sosyoekonomik durumunu orta düzeyde algılayan öğrenciler ile çok zayıf düzeyde algılayan öğrenciler arasında, sosyoekonomik durumunu orta düzeyde algılayan öğrencilerin lehine; genel uyum alt boyutundan elde edilen sıra ortalamalarına göre ise sosyoekonomik durumunu çok iyi düzeyde algılayan öğrenciler ile çok kötü algılayan öğrenciler arasında, sosyoekonomik durumu çok iyi düzeyde algılayan öğrenciler lehine; sosyoekonomik durumunu iyi düzeyde algılayan öğrencilerle orta zayıf ve çok zayıf düzeyde algılayan öğrenciler arasında, sosyoekonomik durumunu iyi düzeyde algılayan öğrenciler lehine olduğu görülmüştür.

4.9. Araştırmanın Dokuzuncu Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan “İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin” toplam puanı ile “Hacettepe Kişilik Envanterinin” alt puanlarının,

öğrencilerin algılanan otorite düzeyine göre farklılaşmayı belirlemek için Kruskall Wallis testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.9'da verilmiştir.

Tablo 4.9.

Ergen öğrencilerin algılanan ebeveyn tutumuna göre İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Kruskall Wallis Testi Sonuçları

Grup	Çok	Az	Hiç				Anlamlı fark
	otoriter (A)	otoriter (B)	otoriter değil (C)	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	
n	n=245	n=292	n=55				
592							
İnternet Bağımlılığı	301,57	292,70	288,60	13,483	,919	,790	
Kendini Gerçekleştirme	308,31	282,29	314,28	3,080	13,463	,148	
Duygusal Kararlılık	288,89	291,02	355,18	3,257	43,182	,027*	C>A,B
Nevrotik Eğilimler	295,24	287,93	343,09	3,704	34,218	,091	
Psikotik Belirtiler	298,75	286,65	334,05	3,606	23,377	,161	
Kişisel Uyum Toplam	297,30	285,61	346,30	10,942	382,773	,055	
Aile İlişkileri	295,33	295,96	299,24	4,239	,309	,988	
Sosyal İlişkiler	305,26	289,11	291,24	3,254	3,015	,535	
Sosyal Normlar	290,61	305,64	268,36	2,636	8,793	,269	
Antisosyal Eğilimler	287,18	300,81	310,00	3,151	8,130	,532	
Sosyal Uyum	295,40	297,08	292,88	8,633	9,312	,984	
Genel Uyum	297,39	289,18	326,56	17,656	292,718	,331	

*p<.05

Tablo 4.9. incelendiğinde öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumuna göre internet bağımlılığı, kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma görülmemiştir(p>.05). Ancak

algılanan ebeveyn tutumuyla duygusal kararlılık alt boyutundan elde edilen sıra ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma görülmüştür($P<.05$).

Anlamlı farklılaşma çıkan sonuçlar üzerinde ki farklılaşmanın kaynağını belirlemek üzere Post-Hoc tekniklerinden Dunnet's T3 testi yapılmış ve farklılığın duygusal kararlılık alt boyutundan elde edilen sıra ortalamalarına göre ailesini hiç otoriter olmadığını algılayan ergenlerle ailelerini az ve çok otoriter olarak algılayan ergenler arasında, ebeveyn tutumunun hiç otoriter olmadığını algılayan öğrenciler lehine olduğu görülmüştür.

4.10. Araştırmanın Onuncu Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan “İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin” toplam puanı ile “Hacettepe Kişilik Envanterinin” alt puanlarının, öğrencilerin algılanan okul başarısı düzeyine göre farklılaşmayı belirlemek için Kruskal Wallis testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.10 da verilmiştir.

Tablo 4.10.

Öğrencilerin algılanan okul başarısı düzeyine göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Grup	Çok iyi (A)	İyi (B)	Orta (C)	Zayıf (D)	Çok zayıf (E)				Anlamlı fark
n	n=	n=	n=	n=	n=	Sd	x^2	P	
	592	41	295	210	36	10			
	Sıra Ortalaması								
İnternet Bağımlılığı	271,16	265,75	334,74	368,15	334,38	13,48396	1177,272	,000 *	C>B
Kendini Gerçekleştirme	289,55	319,53	280,55	241,56	178,50	3,08091	46,122	,003 *	B>D
Duygusal Kararlılık	350,63	306,87	287,37	169,95	238,31	3,25727	37,671	,004 *	A>D,E

Tablo 4.10. devamı

Nevrotik Eğilimler	335,38	315,84	280,18	218,08	191,75	3,70422	71,266	,001*	A,B>D
Psikotik Belirtiler	301,56	313,98	285,43	241,39	190,80	3,60694	34,602	,020*	B>D
Kişisel Uyum Toplam	325,38	316,54	282,34	220,19	158,95	10,94245	695,259	,000*	A,B>D
Aile İlişkileri	333,35	318,60	281,60	202,56	144,50	4,23926	117,066	,000*	A,B>D, E- C>D
Sosyal İlişkiler	293,41	308,02	288,78	257,50	271,80	3,25465	11,982	,420	
Sosyal Normlar	301,96	318,08	283,25	227,17	165,30	2,63696	25,240	,001*	B>D
Antisosyal Eğilimler	303,99	314,30	283,54	165,40	254,12	3,15134	32,838	,013*	B>E
Sosyal Uyum	317,88	326,63	275,03	197,03	129,00	8,63307	590,530	,000*	A,C>D, E
Genel Uyum	322,98	322,86	278,71	202,14	123,65	17,65674	2562,156	,000*	A,C>D, E

*p<.05

Tablo 4.10. incelendiğinde öğrencilerin algıladıkları akademik başarı ile internet bağımlılığı, kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevroitik eğilimler, psikotik belirtiler, kişisel uyum, aile ilişkileri, sosyal norm, anti sosyal eğilimler, genel uyum ve sosyal uyum düzeylerine ait sıra ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma görülmüştür(p<.05*). Ancak algılanan akademik başarı ile sosyal ilişki düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma çıkmamıştır(p>.05).

Anlamlı farklılaşma çıkan sonuçlar üzerindeki farklılaşmanın kaynağını belirlemek üzere Post-Hoc tekniklerinden Dunnet's T3 testi yapılmış ve farklılığın internet bağımlılığı puanları açısından ergenlerin algıladıkları okul başarısının iyi ve orta düzeyde olduğunu düşünen ergenler arasında; algılanan okul başarısının orta düzeyde olduğunu düşünen öğrenciler lehine, kendini gerçekleştirme alt boyutundan elde edilen puanlar açısından algılanan okul başarısının iyi ve zayıf düzeyde

olduğunu düşünen öğrenciler arasında, algılanan akademik başarı düzeyinin iyi olduğunu düşünen ergen öğrenciler lehine; duygusal kararlılık alt boyutundan elde edilen puanlar açısından algılanan akademik başarı düzeyinin çok iyi, zayıf ve çok zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında, algılanan akademik başarı düzeyinin çok iyi olduğunu düşünen ergen öğrenciler lehine; nevrotik eğilimler alt boyutundan elde edilen puanlar açısından algılanan akademik başarı düzeyinin çok iyi, iyi ve zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında, algılanan akademik başarı düzeyinin çok iyi ve iyi olduğunu düşünen ergen öğrenciler lehine; psikotik belirtiler alt boyutundan elde edilen puanlar açısından algılanan akademik başarı düzeyinin iyi ve zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında, algılanan akademik başarı düzeyinin iyi olduğunu düşünen ergen öğrenciler lehine; kişisel uyum alt boyutundan elde edilen puanlar açısından algılanan akademik başarı düzeyinin çok iyi ve iyi olduğunu düşünen öğrencilerle akademik başarı düzeyinin zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında, algılanan akademik başarı düzeyinin çok iyi ve iyi olduğunu düşünen ergen öğrenciler lehine; aile ilişkileri alt boyutundan elde edilen puanlar açısından algılanan akademik başarı düzeyinin çok iyi ve iyi olduğunu düşünen öğrencilerle akademik başarı düzeyinin zayıf ve çok zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında, algılanan akademik başarı düzeyinin çok iyi ve iyi olduğunu düşünen ergen öğrenciler lehine; sosyal norm alt boyutundan elde edilen puanlar açısından algılanan akademik başarı düzeyinin iyi ve zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında, algılanan akademik başarı düzeyinin iyi olduğunu düşünen ergen öğrenciler lehine; antisosyal eğilim alt boyutundan elde edilen puanlar açısından algılanan akademik başarı düzeyinin iyi ve çok zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında, algılanan akademik başarı düzeyinin iyi olduğunu düşünen ergen öğrenciler lehine; sosyal uyum alt boyutundan elde edilen puanlar açısından algılanan akademik başarı düzeyinin çok iyi ve orta olduğunu düşünen öğrencilerle algılanan akademik başarı düzeyinin zayıf ve çok zayıf olduğunu düşünen ergen öğrenciler arasında, algılanan akademik başarı düzeyinin çok iyi ve orta olduğunu düşünen ergen öğrenciler lehine; genel uyum düzeyinden elde edilen puanlar açısından algılanan akademik başarısının çok iyi ve orta düzeyde olduğunu düşünen öğrencilerle algılanan akademik başarısının zayıf ve çok zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında, algılanan akademik başarısının çok iyi ve orta düzeyde olduğunu düşünen öğrenciler lehine olduğu görülmüştür.

4.11. Araştırmanın On Birinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin toplam puanı ile Hacettepe Kişilik Envanterinin alt puanlarının öğrencilerin yaşına göre farklılaşmayı belirlemek için Kruskal Wallis testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.11.de verilmiştir.

Tablo 4.11.

Öğrencilerin yaş aralığına göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinin puanlarına ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Grup	13-14 yaş (A)	15-16 yaş (B)	17 ve üstü (C)					Anlamlı fark
n (592)	n=117	n=293	n=182					
	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p		
İnternet Bağımlılığı	275,33	315,00	280,33	13,483	360,552	,032*		B>A
Kendini Gerçekleştirme	259,15	300,82	313,55	3,080	32,818	,022*		C>A
Duygusal Kararlılık	289,74	296,04	301,58	3,257	1,097	,840		
Nevrotik Eğilimler	326,47	287,53	291,67	3,704	33,215	,101		
Psikotik Belirtiler	305,42	299,22	286,39	3,606	9,946	,595		
Kişisel Uyum	295,84	295,64	298,30	10,942	8,577	,985		
Aile İlişkileri	301,11	288,53	306,37	4,239	8,102	,513		
Sosyal İlişkiler	288,63	303,22	290,75	3,254	5,746	,633		
Sosyal Normlar	299,88	288,81	36,71	2,636	4,648	,521		
Antisosyal Eğilimler	285,93	292,07	310,43	3,151	10,158	,393		
Sosyal Uyum	297,37	291,00	304,79	8,633	30,027	,693		
Genel Uyum	294,88	294,68	300,46	17,656	55,105	,932		

P<.05

Tablo 4.11. incelendiğine öğrencilerin yaş düzeyine göre kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma görülmemiştir(p>.05). Öğrencilerin yaş aralığına göre internet

bağımlılığı ile kendini gerçekleştirme düzeyine ait sıra ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma görülmüştür($p<.05$).

Anlamlı farklılaşma çıkan sonuçlar üzerindeki farklılaşmanın kaynağını belirlemek üzere Post-Hoc tekniklerinden Dunnet's T3 testi yapılmış ve farklılığın İnternet Bağımlılığı puanları açısından 13-14 yaş grubu ergenlerle 15-16 yaş gurubu ergen öğrenciler arasında, 15-16 yaş aralığındaki ergen öğrencilerin lehine; kendini gerçekleştirme alt boyutundan elde edilen puanlar açısından 13-14 yaş aralığındaki ergen öğrencilerle 17 ve üstündeki öğrencilerin arasında, 17 yaş ve üstündeki ergen öğrenciler lehine olduğu görülmüştür.

4.12. Araştırmanın On İkinci Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan “İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin” toplam puanı ile “Hacettepe Kişilik Envanterinin” alt puanlarının, kardeş sayısına göre farklılaşmayı belirlemek için Kruskall Wallis testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12 Öğrencilerin kardeş sayısına göre, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Kruskall Wallis Testi Sonuçları

Grup	0-3 kardeş(A)	4-6 kardeş(B)	7-9 kardeş(C)	10 ve üstü kardeş(D)				
n (592)	n=201	n=248	n=117	n=26				
	Sıra Ortalaması				Sd	x^2	P	Anlamlı fark
İnternet Bağımlılığı	337,05	282,87	266,71	247,08	13,48 3	958,800	,000 *	A>B,C ,D
Kendini Gerçekleştirme	302,97	296,27	296,31	249,52	3,080	8,385	,518	
Duygusal Kararlılık	282,58	299,73	314,12	294,00	3,257	12,798	,442	
Nevrotik Eğilimler	290,52	293,52	314,78	288,92	3,704	8,862	,632	

Tablo 4.12 devamı

Psikotik Belirtiler	288,32	296,63	319,37	255,58	3,606	11,704	,254	
Kişisel Uyum Toplam	286,81	297,04	317,06	273,73	10,942	80,336	,423	
Aile İlişkileri	304,04	296,85	302,12	209,56	4,239	47,817	,064	
Sosyal İlişkiler	331,80	291,77	251,48	271,35	3,254	54,790	,001*	A,B>C
Sosyal Normlar	278,39	311,86	279,90	364,73	2,636	21,891	,022*	E>A
Antisosyal Eğilimler	290,37	298,99	310,13	258,81	3,151	8,945	,505	
Sosyal Uyum	303,54	302,71	280,75	253,67	8,633	100,092	,348	
Genel Uyum	292,88	299,51	303,65	263,65	17,656	141,950	,722	

P<.05*

Tablo 4.12. incelendiğinde ergen öğrencilerin kardeş sayısına göre internet bağımlılığı puanlarından, sosyal ilişkiler ve sosyal norm alt boyutlarından elde edilen puanlar açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma görülmüştür(p<.05). Kişisel uyum, sosyal uyum, genel uyum düzeyleri ve diğerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma görülmemiştir(p>.05).

Anlamlı farklılaşma çıkan sonuçlar üzerindeki farklılaşmanın kaynağını belirlemek üzere Post-Hoc tekniklerinden Dunnet's T3 testi yapılmış ve farklılığın İnternet Bağımlılığı puanları açısından 0-3 kardeşi olan öğrencilerle 4-6, 7-9, ve 10+ kardeşi olan öğrenciler arasında, 0-3 kardeşi olan ergen öğrenciler lehine; sosyal ilişkiler alt boyutundan elde edilen puanlar açısından 0-3 ve 4-6 kardeşi olan öğrencilerle 7-9 kardeşi olan öğrenciler arasında, 0-3 ve 4-6 kardeşi olan ergen öğrenciler lehine; sosyal norm alt boyutundan elde edilen puanlar açısından 10 ve üstü kardeşi olan öğrencilerle 0-3 kardeşi olan ergen öğrenciler arasında 10 ve üstü kardeşi olan öğrenciler lehine olduğu görülmüştür.

4.13. Araştırmanın Onüçüncü Problemine İlişkin Olarak Elde Edilen Bulgular:

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan “İnternet Bağımlılığı

Ölçeğinin” toplam puanı ile “Hacettepe Kişilik Envanterinin” alt puanları arasındaki ilişkiyi incelemek için Sperman Sıra Farkları Korelasyonu testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.13’de verilmiştir.

Tablo 4.13

İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanterinden elde edilen puanlara ait Sperman Sıra Farkları Korelasyonu Sonuçları

	KG	DK	N.E	PB	K_U	Aİ	Sİ	SN	AE	S_U	G_U
İB	-	-	-	-	-	-	,129*	-	-	-	-
O	,104*	,184*	,212*	,195*	,216*	,216*	*	,251*	,260*	,229*	,240*
KG		,355*	,351*	,394*	,636*	,454*	,324*	,126*	,309*	,492*	,637*
DK			,604*	,597*	,809*	,405*	,134*	,026	,414*	,402*	,706*
NE				,643*	,832*	,488*	,112*	,103*	,485*	,474*	,752*
PB					,834*	,421*	,220*	,040	,476*	,467*	,753*
K_U						,551*	,232*	,085*	,527*	,567*	,909*
Aİ							,138*	,259*	,514*	,813*	,748*
Sİ								,031	,027	,418*	,350*
SN									,243*	,521*	,305*
AE										,690*	,665*
S_U											,846*

Tablo 4.13. incelendiğinde İnternet Bağımlılığı düzeyi ile Kişisel Uyum, Sosyal Uyum ve Genel Uyum düzeyleri arasında istatistiksel olarak negatif yönde zayıf bir ilişki bulunmuştur. Buradan anlaşılacağı gibi internet bağımlılığı puanı

artıkça Kişisel Uyum, Sosyal Uyum ve Genel Uyum düzeyleri düşmektedir. İnternet Bağımlılığının kişilik özellikleri üzerindeki olumsuz etkileri ortaya çıkmıştır.

Genel uyum düzeyleri ile Kişisel Uyum Ve Sosyal Uyum düzeyleri arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki çıktığı tabloda görülmektedir

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Araştırmamızın bu bölümünde araştırma sonucunda elde edilen bulgular araştırmamızın amacı çerçevesinde sırasıyla tartışılmış ve bazı yorumlarda bulunulmuştur.

5.1. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Cinsiyete Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Bu çalışmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeğinin toplamından, Hacettepe Kişilik Envanterinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların cinsiyete göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; internet bağımlılığı, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, kişisel uyum, sosyal norm ve sosyal uyum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmüştür. Kızların erkeklere göre internet bağımlılığı, kişisel uyum, duygusal kararlılık, nevrotik eğilim ve psikotik belirti puanlarının yüksek çıkmış olması kızların erkeklere göre duygusal yönden kararlı olduğu, kendine güvenen, başkaların tavsiyelerine ihtiyaç duymayan ve acil durumlarda mantıklı karar verebilme düzeyinin iyi olduğunu söyleyebiliriz. Erkeklerin sosyal uyum düzeyi ile sosyal norm düzeyi kızlara göre çıkmış olması erkeklerin toplumun kurallarına saygı göstermesi ve kendini toplum tarafından kabul ettirme isteği olarak yorumlanabilir.

Bu çalışma sonucuyla paralel bir şekilde Günüş (2009), kızların erkeklere göre daha çok internet bağımlılığı belirtileri taşıdığını ortaya çıkarmıştır. Buna karşın Çalışan (2013), 8.sınıfta öğrenim gören 632 öğrenciyle yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin %94.6'sı semptom göstermeyenler; kız öğrenci sayısının 297 (%49,2) erkek öğrenci sayısının 307 (%50,8), %3.5'i sınırlı semptom gösterenler; kız öğrenci sayısının 12 (%54,5) erkek öğrenci sayısının 10 (%45,5) ve 1 erkek öğrencinin (%0.02) patolojik internet kullanıcısı olduğunu tespit etmiştir. Aynı şekilde Esen ve

Siyez (2011), kız ve erkek öğrencilerin internet bağımlılığı ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığında, erkek öğrencilerin puan ortalamalarının kız öğrencilerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Subrahmanyam ve ark. (2001) göre internet bağımlılığında erkeklerin üstünlüğü zamanla azalmaktadır.. Lin ve Yu (2008) bu görüşe paralel olarak kızlar ve erkekler arasında internet bağımlılığı farkı yeni ergen profiliyle kızlar lehine dönmüştür. Bu iki görüşten farklı olarak Pawlak (2002), yaptığı araştırmasında internet bağımlılığının cinsiyete göre anlamlı fark göstermediğini, Akay (1990)'a göre kişisel ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Cinsiyetin, sosyal uyum düzeyine göre erkeklerin lehine olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmamıza zıt olarak Balabanlı (1990) lise öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada şu sonuca varmıştır. Cinsiyetin sosyal ve kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlılık göstermediğini; Aktaş (1997), üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmanın sonucunda öğrencilerin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeyleri üzerinde cinsiyetler arasında anlamlı farklılaşma bulunmadığını; Dündar (2009), cinsiyete göre öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma vardır. Kız öğrencilerin sosyal uyum düzeyi erkek öğrenciler göre daha yüksektir. Cinsiyetle kişisel uyum ve genel uyum arasında anlamlı farklılaşma bulunmamaktadır.

Bu bilgilerde doğrultusunda cinsiyetin internet bağımlılığını ve kişilik özelliklerini etkilediği ortaya çıkmıştır. Erkeklerin mi yoksa kızların mı daha çok internet bağımlılığı özellikleri taşıdığı tartışılmaya açıktır. İnternet bağımlılığının araştırmacılara göre farklılık göstermesinden dolayı konu hakkında yeni araştırmaların yapılmasında fayda vardır. Uyum düzeyleri bakımından birçok araştırmacı cinsiyetin uyum düzeyleri üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur.

5.2. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Ailenin Birlikte Olma Durumuna Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Bu çalışmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeğinin toplamından, Hacettepe Kişilik Envanterinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların ailenin birlikte olma durumuna göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, aile ilişkileri ve sosyal uyum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmüştür. Ailesi birlikte olan ergen

öğrencilerin ailesi boşanmış olan öğrencilere göre aile ilişkileri ve sosyal uyum düzeylerinin daha iyi olması; Parçalanmamış ailelerin çocuklarını babası ve annesiyle dostça ilişkiler kurabildiğini, ailesini sevdiğini buna karşın parçalanmış ailenin çocukları anne babasına düşmanca davrandığını ve ailesine karşı kin ve nefret duyduğunu söyleyebiliriz.

Buna karşın internet bağımlılığı, kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, kişisel uyum, sosyal ilişkiler, sosyal norm, “Antisosyal Eğilimler” ve genel uyum puanları ile ailelerin parçalanmışlık durumuna göre istatistiksel olarak farklılaşma çıkmamıştır.

Araştırmamızı destekler nitelikte, Elmacı (2001) göre, bütünlüğünü koruyan aileye sahip ergenlerin, parçalanmış aileye sahip ergenlere göre, kişisel, sosyal ve genel uyum düzeyleri yönünden daha uyumlu oldukları görülmüştür.

Bu farklılıkların sebebini şu şekilde açıklayabiliriz; anne babası birlikte olan ergen öğrencilerin geleceği güvenli görmeleri ve çocukluktan ihtiyacı olan güven ve sevgiyi karşılayabilecek ebeveynlerin olmasına bağlanabilir. Yani ergen birey ailesini yanında hissettiği zaman ve desteği gördüğü zaman çevresiyle uyumlu bir şekilde hayatını sürdürebilir. Bunun tam tersi olduğu durumlarda lise öğrencilerinde uyumsuz davranışların nedeni olarak açıklayabiliriz.

5.3. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Öğrencinin Kendisine Ait İnternet Bağlantısının Olma Durumuna Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Bu çalışmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeğinin toplamından, Hacettepe Kişilik Envanterinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların ergen öğrencilerinin kendine ait internet bağlantısının olma durumuna göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; öğrencilerin kendisine ait internetin olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma internet bağımlılığı, kendini gerçekleştirme, sosyal ilişkiler ve kişisel uyum puanları arasında çıkmıştır. Kendisine ait interneti olan ergenlerin internet bağımlılığı ve kendini gerçekleştirme puanları interneti olmayan öğrencilere göre daha yüksek çıkmış olması; Lise öğrencilerinin aileleriyle problem yaşadığı zaman kendilerine sığınmak olarak internet üzeri iletişim yollarını seçer ve gerçek dünyadan uzaklaşma fırsatı yakalarlar. Bu şekilde kendilerini yargılayan kimse olmadığı için

bu davranış örüntüsü giderek artmaya devam eder. Bu konuda ailenin denetimi devreye girmesi gerek aksi takdirde bağımlılıkla savaşmak zorunda kalırlar. Buna karşın kendisine ait interneti olmayanın sosyal ilişkileri kendisine ait interneti olandan daha yüksektir. Diğer alt ölçeklerde istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma çıkmamıştır.

Araştırmamıza paralel olarak İnan (2010), kaldığı yerde bilgisayar olma durumuna göre internet bağımlılığının anlamlı farklılaştığını, evinde bilgisayar olan öğrencilerin evinde bilgisayar olmayan öğrencilere göre daha yüksek puan aldıklarını ortaya çıkarmıştır. Evinde bilgisayarı olan lise öğrencilerin risk altında olduğunu ifade etmektedir.

Literatürde yapılan incelemelerde kişilik özellikleriyle öğrencilerin kendine ait internetin olma durumuna göre herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

5.4. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Anne Babanın Sağ Olma Durumuna Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Bu çalışmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeğinin toplamından, Hacettepe Kişilik Envanterinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların anne babanın sağ olma durumuna göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; anne-babanın sağ olma durumuyla “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” ve “Hacettepe Kişilik Envanteri” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma çıkmamıştır.

Araştırmamıza paralel olarak Tanrıverdi (2012) lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında internet bağımlılığı göre babası yaşayan öğrenciler ile anne babası yaşamayan öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulmamıştır.

Araştırmamıza zıt olarak Sarı (1992) de lise son sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada anne babası sağ olan öğrencilerin genel uyum puanları anne babası sağ olmayan öğrencilerin genel uyum puanlarından yüksek çıktığını ortaya koymuştur. Bunun sebebini ise anne babası sağ olan öğrencilerin çocukluk döneminde sevgi ihtiyaçlarının karşılandığı şeklinde açıklamıştır.

Öğrencilerin anne babası yaşayanlar ile yaşamayanlar arasında internet bağımlılığı ve kişilik özellikleri arasında bir ilişki çıkmamasının sebepleri şu şekilde açıklanabilir: Öğrencilerin sevgi ve güven konusunda eksiklik yaşatılmadığı bu

ihtiyaçların karşılandığı ya da örnekleme anne babası olmayan(n=44) ile anne babası yaşayanlar(n=548) arasındaki farktan kaynaklandığı şeklinde açıklanabilir. Anne babanın sağ olma durumuna göre internet bağımlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma çıkmamasının nedeni internetin erişimin kolay olması ve örneklemin birçoğunun anne babasının yaşıyor olması farklılığın çıkmasına engel olduğunu düşünebiliriz.

5.5. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Kendilerini Değerli Görme Durumuna Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Bu çalışmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeğinin toplamından, Hacettepe Kişilik Envanterinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların ergen öğrencilerinin aile içinde kendini değerli görme biçimine göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, kişisel uyum, aile ilişkileri, antisosyal eğilimler, sosyal norm, genel uyum ve sosyal uyum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma vardır. Ortalamalarına baktığımız zaman kendisini değerli gören öğrencinin kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, kişisel uyum, aile ilişkileri, sosyal norm, antisosyal eğilimler”, genel uyum ve sosyal uyum puanları kendilerini değerli görmeyen öğrencilerin puanlarından yüksektir. Ayrıca kendini değerli görmeyen öğrencilerin antisosyal eğilimler ve psikotik belirtiler puanları kendilerini değerli hisseden öğrencilerin puanlarından yüksek çıkmış olması kendini değerli gören öğrencilerin aileleri tarafından internet ve bilgisayar kullanım fırsatını verildiği, kendini değerli görmeyen öğrencilerinde değersizlik duygusundan dolayı interneti kullanmaları şeklinde açıklanabilir. Her iki gruptaki öğrencilerde interneti kullanma oranları birbirine yakın olduğu için aralarında anlamlı farklılaşma çıkmamıştır. Aslında kendini değerli görmeyen öğrencilerin sosyal iletişim ve sohbet odalarını kullanarak kendilerini değerli hissettiklerini söylenebilir.

Kendini değerli gören öğrencilerin nevrotik eğilim göstermesinin sebebi aile içinde odak birey haline gelmeyi amaçlandığından, öğrenci olmayan fizyolojik rahatsızları varmış gibi gösterip değerli bir varlık olduğunu anlamak istediğindedir. Bu davranış örüntüleri düzeltilmediği zaman öğrenci üzerinde olumsuzluk yaratır.

Kendini değerli gören lise öğrencilerinin arkadaşlarıyla, ailesiyle ve çevresiyle uyumlu olduğunu, kendini değersiz gören öğrencilerin ise çevresiyle uyumsuz davranışlar göstermesinin sebebi öğrenci kendini ifade edebileceği ve kendisini dinleyebilecek, fikirlerine saygı gösterecek kimsenin olmasına kanaat getirir. Kendini değersiz gören öğrenci sosyal hayattan kendini çeker, içine döner, toplumun kurallarına uymaz, ilgiyi olumsuz davranışlar sergileyerek çekmeye çalışırlar.

5.6. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Okul Türüne Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Bu çalışmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeğinin toplamından, Hacettepe Kişilik Envanterinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların ergen öğrencilerinin okul türüne göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; internet bağımlılığı, sosyal ilişkiler ve sosyal norm düzeyleri arasında vardır. İstatistiksel olarak farkın kaynağı sosyal bilimler lisesinde okuyan öğrencilerle Anadolu lisesinde okuyan öğrenciler arasında olup sosyal bilimler lisesinde okuyan öğrencilerin ortalama puanları Anadolu lisesinde okuyan öğrencilerin puanlarından yüksek çıkmıştır. Sosyal ilişkiler düzeyine göre istatistiksel olarak farkın kaynağı sosyal bilimleri lisesinde okuyan öğrenciler ile meslek lisesinde okuyan öğrenciler arasında olup sosyal bilimler lisesinde okuyan öğrencilerin puan ortalamaları meslek lisesinde okuyan öğrencilerin puan ortalamalarından yüksektir. Sosyal bilimler lisesinde okuyan öğrencilerin diğer liselerde okuyan öğrencilere göre internet bağımlılığı riski yüksektir. Bu riskle birlikte bu öğrencilerde akademik başarısızlık ortaya çıkabilir.

Okul türüne göre istatistiksel olarak kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum puanları arasında anlamlı farklılaşma çıkmamıştır. Aydın (2008) yaptığı çalışmada okul türüne göre sosyal uyum ve genel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır.

Öğrencilerinin kişiliğinin geliştiği ve şekillendiği kritik dönem lise yıllarıdır. Durum böyle olunca okulun bazı kişilik düzeyleri üzerinde etkisi ortaya çıkar. Her bir lisenin kendine göre iklimi ve kültürü olduğu için kendine has kuralları vardır. Bu nedenle lise türleri arasında sosyal norm ve sosyal ilişkiler düzeyinde farklılaşma çıkmıştır. Çünkü her okulun öğrencisi kendine has kurallara ve

arkadaşlık düzeyine sahiptir. Saygılı (2000), yaptığı araştırmasında okul türüne göre kişiliğin farklılaştığını ortaya çıkarmıştır.

5.7. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Sınıf Düzeyine Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Bu çalışmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeğinin toplamından, Hacettepe Kişilik Envanterinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların ergen öğrencilerinin sınıf düzeyine göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; internet bağımlılığı, nevrotik eğilimler, ve sosyal norm puanları arasında anlamlı farklılaşma görülmüştür. Kişisel uyum ve sosyal uyum düzeyine göre sınıf düzeyi arasında farklılaşma çıkmamıştır.

İnternet Bağımlılığına göre istatistiksel olarak farkın kaynağı 11. sınıflarla 12. sınıflar arasında olduğu 11. sınıfların ortalamalarının yüksek olduğu, nevrotik eğilim düzeyine göre 11. sınıflarla 9. sınıflar arasında olduğu 9. Sınıf öğrencilerinin ortalama puanlarının yüksek olduğu, sosyal norm düzeyine göre 10. sınıf ile 12. sınıflar arasında olduğu 12. sınıf öğrencilerinin ortalama puanlarının diğer sınıf düzeylerine göre yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre 9. sınıf öğrencilerin olamayan fizyolojik rahatsızların varmış gibi his edip ağrı çekerler. Nevrotik eğilim gösteren 9. sınıf öğrencilerin duygusal sıkıntıları fiziksel olarak dışa vurarak ortaya koyarlar. 12 sınıf öğrencilerin toplumun kurallarına uyma becerilerinin diğer sınıf düzeylerine göre yüksek olmasının sebebinin öğrencilerinin kişiliğinin oturmasına ve yaşın büyüklüğüne bağlayabiliriz.

Araştırmamıza paralel olarak Aydın (2008) yaptığı çalışmada lise öğrencilerin sınıf düzeyi ile kişisel uyum düzeyi, arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olmadığını ortaya koymuştur. Doğrusever (2015) ve Bayraktar (2001) farklı yıllarda ortaokul öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada internet bağımlılığı ile sınıf düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğunu ortaya koymuştur. İnan (2010) ortaokul ve lise öğrenciler arasında yaptığı araştırmada sınıf düzeylerine göre internet bağımlılığının farklılaştığını ortaya koymuştur. Öğrencilerin eğitim ve öğretimlerini sürdürdükleri farklı sınıflarda interneti kullanım alışkanlığının farklılaştığı bu dönemde kişiliğin gelişiminde etkilenebileceği sonucu ortaya çıkar. Buna karşın Tanrıverdi (2012) ortaöğretim öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında internet bağımlılığıyla sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma

tespit edememiştir.

5.8. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Algılanan Sosyoekonomik Duruma Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Bu çalışmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeğinin toplamından, Hacettepe Kişilik Envanterinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların ergen öğrencilerinin algılanan sosyoekonomik duruma göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik eğilimler, kişisel uyum beceriler, aile ilişkileri, antisosyal eğilimler, sosyal uyum ve genel uyum arasında görülmüştür.

İstatistiksel olarak farkın kaynağına bakacak olursak; Kendini gerçekleştirme düzeyine göre sosyoekonomik durumu iyi olan öğrenciler ile sosyoekonomik durumu kötü olan öğrenciler arasında; maddi durumu iyi olan öğrencilerin kendini gerçekleştirme düzeyleri diğerlerine göre daha iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Bunu şu şekilde açıklayabiliriz; sosyoekonomik durumu iyi olan lise öğrencilerin kendilerini rahatlıkla ifade edebilme hakkının olduğunu ve kendisin özel bir varlık olduğunun bilincinde olma şekli olarak ifade edebiliriz. Aynı zamanda bu kişiler ilgi ve yeteneklerinin farkındadırlar.

Duygusal kararlılık düzeyine göre sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerin sosyoekonomik durumu zayıf olan öğrencilere göre yüksek puan aldıkları ortaya çıkmıştır. Sosyoekonomik durumu iyi olan lise öğrencileri duygusal yönden ani değişimler yaşamazlar, hayatlarından zevk alırlar ve kendilerine olan özgüvenleri yüksektirler. Sosyoekonomik durumu iyi olan öğrenciler duygularını soğukkanlılıkla idare ederler ve yanlış karar verme gibi bir endişe duymazlar.

Nevrotik eğilim düzeyine göre sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerle sosyoekonomik durumu orta olan öğrenciler arasında ilişkinin olduğu, sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerin sosyoekonomik durumu orta seviye olan öğrencilere göre nevrotik eğilim bulunmuştur. Kısacası nevrotik eğilim gösteren kişiler eleştiriye veya olumsuz bir şey duymaya teamül edemezler. Bunu şu şekilde açıklayabiliriz; sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerin ilgi çekmek için hastaymış numarası yaparak kendilerini özel hissetmek isterler. Aynı zamanda

eleştiriye ve olumsuz bir şey duymaya teamül edecek ruh haline sahip değillerdir.

Kişisel uyum düzeyine göre sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerle sosyoekonomik durumu zayıf olan öğrenciler arasında bir ilişkinin olduğu, sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerin sosyoekonomik durumu zayıf olan öğrencilere göre daha çok kişisel uyum gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Aydın(2008) yaptığı çalışmada kişisel uyum düzeyinin sosyoekonomik durumu göre farklılaştığı sosyoekonomik durumu iyi olan lise öğrencilerin sosyoekonomik durumu zayıf olan öğrencilere göre kişisel uyum düzeylerinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Buna karşın sosyal uyum düzeyinin anlamlı farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Buda araştırmamızla farklılık göstermektedir.

Sarı (1992) lise son sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında genel uyum düzeyinin ailenin sosyoekonomik düzeyine göre anlamlı farklılaştığını ortaya koymuştur. Ailelerin ekonomik düzeyi arttıkça genel uyum düzeylerinde orantılı olarak artmaktadır. Sosyoekonomik durumu yüksek olan lise son sınıf öğrencilerinin gelecekle ilgili kaygılarının düşük olması, ekonomik bağımsızlık kazanma gibi bir problemlerin olamaması şeklide açıklanabilir.

Aile ilişkileri düzeyine göre sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerle sosyoekonomik durumu zayıf olan öğrenciler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerin sosyoekonomik durumu zayıf olan öğrencilere göre aile ilişkilerin daha iyi olduğu yönünde istatistiksel bulgular vardır. Sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerin ailesiyle dostça ve samimice bir iletişim kurdukları, kendilerini bağımsız gördükleri ve isteklerinin makul düzeyde gerçekleşebileceğinin farkında olan bireyler olarak açıklayabiliriz.

Sosyal uyum düzeyine göre sosyoekonomik durumu çok iyi olan öğrencilerle sosyoekonomik durumu çok zayıf olan öğrenciler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, sosyoekonomik durumu çok iyi olan öğrencilerin sosyoekonomik durumu çok kötü olan öğrencilere göre daha çok sosyal uyum puanları aldıkları ortaya çıkmıştır. Buna göre sosyoekonomik durumu çok iyi olan öğrencilerin sosyal yönden sosyoekonomik durumu çok zayıf olan öğrencilere göre avantajlı olduklarını söyleyebiliriz. Kısacası ekonomik durum öğrencilerin kendisiyle ve çevresiyle barışık olmasında önemli bir etkidir diyebiliriz.

Genel uyum düzeyine göre sosyoekonomik durumu çok iyi olan öğrenciler

sosyoekonomik durumu çok zayıf olan öğrenciler arasında ilişki sosyoekonomik durumu çok iyi olan öğrencilerin genel uyum puanlarının sosyoekonomik durumu çok zayıf olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Genel uyum puanlarının yüksek olması sosyoekonomik durumu çok iyi olan öğrencilerin kendisiyle, ailesiyle ve arkadaşlarıyla olan ilişki düzeyinin sağlıklı olduğunu gösterir.

Kısacası lise öğrencilerin sosyoekonomik durumları ne kadar iyi olursa öğrenciler kendileriyle ve çevresiyle bir o kadar uyumlu yaşarlar.

5.9. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Otoriter Aile Yapısına Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Bu çalışmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeğinin toplamından, Hacettepe Kişilik Envanterinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların ergen öğrencilerinin otoriter aile yapısına göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; öğrencilerin algıladıkları otoriter aile yapısıyla internet bağımlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır. Ailenin otoriter olması ya da olmaması lise öğrencilerinin internet bağımlılığını etkilememektedir. Yani öğrencilerin internet bağımlılığı semptomları göstermesine ailenin demokratik tutumları etkili olmamaktadır. Öğrencilerin aileleri otoriter olması ya da olmaması öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyi üzerinde herhangi bir etkisi bulunamamaktadır. Yapılan literatür incelemesinde bu konu hakkında bilgiye rastlanılamamıştır.

Lise öğrencilerinin algılanan otoriter aile yapısıyla duygusal kararlılık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Bu ilişki ailelerin hiç otoriter olmamasıyla çok otoriter olması arasında olduğu otoriter olmayan ailelerin çocuklarının duygusal kararlılık düzeyinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan şu yorum yapılabilir; otoriter olmayan ailelerin çocukları duygusal yönden kendini huzurlu gören ve kendine anlamlı bir şekilde güvenen kişiler olarak ortaya çıkar. Bu tip öğrencilerin nasihate yada tavsiyeye ihtiyaçları olmaz. Çünkü hayatlarıyla ilgili kararları kendileri verir. Ailesinin kendisini yönlendirmesine izin vermezler. Burada önemli olan otoriter aile yapısıyla demokratik aile yapısı arasındaki kısıtlayıcı davranışların öğrencilerin duygusal kararlılık düzeyine etki etmesidir. Öğrenci ne kadar gözetim altında tutulursa yada kısıtlanırsa bir o kadar da duygusal yönden farklılıklar yaşar ve hayatlarıyla ilgili karar

vermekte zorlanırlar. Yapılan alan çalışmasında bu konuyla ilgili bilgiye ulaşılmamıştır.

5.10. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Algılanan Akademik Başarıya Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Bu çalışmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeğinin toplamından, Hacettepe Kişilik Envanterinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların ergen öğrencilerinin algılanan akademik başarıya göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; internet bağımlılığıyla algılanan akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Anlamlı farklılaşma akademik başarısı iyi olan öğrenciler ile akademik başarısını orta düzeyde gören öğrenciler arasında olduğu, akademik başarısını orta düzeyde gören öğrencilerin akademik başarısını iyi gören öğrencilere göre internet bağımlılığı düzeyi daha yüksektir.

Literatür incelendiğinde bu araştırmayı destekleyen birçok araştırmanın olduğunu görmekteyiz. İnan (2010) akademik başarının internet bağımlılığını yordadığını ortaya koymuştur. Doğrusever (2015) öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmasında akademik başarı ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu, bu ilişkinin akademik başarısı çok iyi olan öğrencilerle akademik başarısı orta düzeyde olan öğrenciler arasında olup, akademik başarı düştükçe internet bağımlılığı puanları arttığını ortaya koymuştur. Esen (2010) orta öğretim öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında öğrencilerin akademik başarı düştükçe internet bağımlılığı puanlarını yükseldiğini ortaya koymuştur. Bayraktar ve Gün (2007) yaptıkları çalışmalarında internet bağımlılığı semptomu gösteren öğrencilerin internet bağımlılığı semptomu göstermeyen öğrencilere göre akademik başarılarının daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Lin ve Tsai (2002) lise öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada internet bağımlılığının akademik başarıyı anlamlı bir şekilde olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Birçok araştırmacı internetin akademik başarıyı olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur.

Kısacası internet kullanımı öğrencilerin akademik başarısına herhangi bir katkısı olmadığı aksine akademik başarıyı olumsuz yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin kendini gerçekleştirme düzeyleri ile algılanan akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, farklılaşmanın algılanan akademik başarının iyi ve zayıf olan öğrenciler arasında olduğu, akademik başarısı iyi olan öğrencilerin kendini gerçekleştirme düzeylerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Akademik başarısının iyi olduğunu düşünen öğrencilerin kendilerine olan özgüven yüksek olmasına ve yeteneklerinin farkına varabilme yeteneğinin olduğunu gösterir. Bu tip bireyler kendisin özel olduğunun bilincindedirler.

Lise öğrencilerinin duygusal kararlılık düzeyi ile algılanan akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olduğu, bu farklılaşmanın kaynağı algılanan akademik başarısının çok iyi olan öğrencilerle algılanan akademik başarısı çok zayıf olan öğrenciler arasında olduğu, algılanan akademik başarısı çok iyi olan öğrencilerin duygusal kararlılık düzeyinin algılanan akademik başarısı çok zayıf olan lise öğrencilerine göre yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan çıkardığımız sonuca göre akademik başarısı yüksek olan öğrenciler nasihate ihtiyaç duymazlar, kendileriyle ilgili karar vermekten çekinmezler. Akademik başarısı zayıf olan öğrenciler genelde dışarıdan yöneltilmeye ihtiyaç duyarlar. Duygusal yönden zayıf olan bu tip öğrenciler sürekli nasihate ihtiyaç duyarlar.

Lise öğrencilerin nevrotik eğilim düzeyi ile algılanan akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma çıkmıştır. bu farklılaşmanın kaynağının öğrencilerin algılanan akademik başarısının çok iyi ve iyi olduğunu düşünen öğrencilerle algılanan akademik başarının zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında olduğu, algılanan akademik başarının çok iyi ve iyi olduğunu düşünen lise öğrencilerin nevrotik eğilim düzeyinin algılanan akademik başarının zayıf olduğunu düşünen öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Özgüven (1992) buradan çıkaracağım sonuca göre akademik başarısı iyi olan öğrencilerin eleştiriye açık olduklarını ve kendini geliştirmek için durumunu iyi analiz edebilmeklerini, duygularını açıkça ifade edebildiklerini söyleyebiliriz.

Buna karşın akademik başarısı zayıf olan lise öğrencilerin olmayan rahatsızlığın varmış gibi göstererek başarısızlığını gölgelemeye çalışırlar. Bu tip kişiler duygularını fiziksel yollara başvurarak ifade ederler. Bu tip öğrencileri eleştirmek onlara yapılacak en kötü davranışlardan biri olarak algılanır. Kısacası

akademik durumu kötü olan öğrenciler eleştiri ret eder ve ilgi çekmek için sürekli bir yerinin ağrıdığından söz eder.

Ergen öğrencilerinin Psikotik belirti düzeyleri ile algılanan akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, bu farklılaşmanın kaynağının algılanan akademik başarının iyi olduğunu düşünen öğrencilerle algılanan akademik başarının zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında olduğu ve algılanan akademik başarısının iyi olduğunu düşünen öğrencilerin Psikotik belirti düzeyinin algılanan akademik başarısının zayıf olduğunu düşünen öğrencilerden yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Özgüven(1992) psikotik belirti puanı yüksek çıkan bireylerin normal uyum içinde olduğunu ifade etmiştir. Buradan çıkaracağım sonuca göre Psikotik belirtiler puanı yüksek olan öğrencilerin normal uyum düzeyinde gerçek dünyayla uyumlu olduklarını söyleyebiliriz. Buna karşın Psikotik belirti puanları düşük olan yani akademik başarıların zayıf olduğunu düşünen öğrencilerin sosyal hayattan uzaklaştıkları ve içine kapandıklarını görmekteyiz. Akademik başarıları düşük öğrencilerin kendileriyle ilgili hayal kurma becerileri normal öğrencilere göre uç noktada olduğunu söyleyebiliriz. Kısacası akademik başarısızlığını hayal dünyasıyla kapatmaya çalışırlar.

Ergen öğrencilerinin kişisel uyum düzeyleri ile algılanan akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, farklılığın kaynağının akademik başarısının çok iyi ve iyi olduğunu düşünen öğrencilerle akademik başarısının zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında olduğu, akademik başarısının çok iyi ve iyi olduğunu düşünen öğrencilerin kişisel uyum düzeylerinin akademik başarısının zayıf olduğunu düşünen öğrencilere göre daha yüksek puan aldıkları ortaya çıkmıştır. Buradan çıkaracağım sonuca göre akademik başarısı iyi olan öğrencilerin kendisiyle barışık olduklarını karar verebilme yeteneklerin diğer öğrencilere göre iyi olduğunu söyleyebiliriz.

Ergen öğrencilerin aile ilişkiler düzeyleri ile algılanan akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, farklılaşmanın kaynağı akademik başarısının iyi olduğunu düşünen öğrencilerle akademik başarısının zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında olduğu, akademik başarısı iyi olan öğrencilerin akademik başarıları zayıf olan öğrencilere göre aile ilişkileri düzeyinin daha iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan çıkaracağımız sonuca göre akademik başarısı iyi

olan öğrencilerin ailesi tarafından sevilen, aile içi fertleriyle sağlıklı iletişim kuran bireyler olduğunu söyleyebiliriz. Bu tür öğrenciler aile içinde fikirlerini yüreklilikle ifade edebilir, ailesiyle sağlıklı zaman geçirirleri. Buna karşın akademik başarısı zayıf olan öğrenciler ailesinden uzaklaşır ve aile içinde sürekli zıtlasmalar yaşarlar. Bundan dolayı evden uzaklaşma eğilimi gösterirler.

Ergen öğrencilerin sosyal norm düzeyi ile algılanan akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, bu farklılaşmanın kaynağı akademik başarısının iyi olduğunu düşünen lise öğrencileriyle akademik başarısın zayıf olduğunu düşünen lise öğrencileri arasında olduğu, akademik başarısının iyi olduğunu düşünen lise öğrencilerin akademik başarısın düşük olduğunu düşünen lise öğrencilerine göre daha yüksek puanlar aldığı ortaya çıkmıştır. Buradan çıkaracağımız sonuca göre akademik başarısı iyi olan öğrencilerin toplumun değerlerine ve başkalarının haklarına saygı gösterirler. Bunun yanı sıra kendi istek ve arzularını toplumun kurallarına göre uyarlayarak uzlaşmayı yakalayan bireyler olarak ortaya çıktığını ifade edebiliriz. Buna karşın akademik başarısı zayıf olan öğrencilerin toplumun kurallarını çiğnediklerini ve toplum içinde doğru ile yanlış birbirinden ayırt etmede zorlandıkları şeklinde açıklayabiliriz.

Ergen öğrencilerinin Antisosyal eğilim düzeyi algılanan akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, farklılaşmanın kaynağı akademik başarısın iyi olduğunu düşünen öğrencilerle ve akademik başarısın çok zayıf olduğunu düşünen öğrenciler arasında olduğu, akademik başarısın iyi olduğunu düşünen öğrencilerin Antisosyal eğilim puanlarının akademik başarısın zayıf olduğunu düşünen öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Özgüven(1992) Antisosyal puanının düşük olması bireyin anti sosyal eğilime sahip olduğunu gösterir. Bu sonuca göre akademik başarısın zayıf olan öğrencilerin sert, kavgacı ve zor kullanma eğilimi gösterirler. Bu tip kişiler başkalarının eşyalarını kırıp dökmekten büyük zevk duyarlar. Buna karşın akademik başarısı iyi olan öğrenciler toplumsal uyum içinde kimseye zarar vermekten kaçınırlar

Ergen öğrencilerinin sosyal uyum düzeyi ile algılanan akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, farklılaşmanın kaynağı akademik başarısını iyi ve orta olduğunu düşünen öğrencilerle akademik başarısı zayıf ve çok zayıf düzeyde olduğunu düşünen öğrenciler arasında olduğu, akademik

başarısının iyi ve orta olduğunu düşünen öğrencilerin akademik başarısının zayıf ve çok zayıf olduğunu düşünen öğrencilere göre daha çok sosyal uyum eğilimi gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre akademik başarısı iyi ve orta olan öğrencilerin çevresiyle iyi ilişkiler kurduğunu söyleyebiliriz. Buna karşın akademik başarısı zayıf olan lise öğrencilerinin çevresiyle problemler yaşadığını söyleyebiliriz.

Lise öğrencilerinin genel uyum düzeyi ile algılanan akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, farklılaşmanın kaynağı akademik başarısını çok iyi ve orta olduğunu düşünen öğrencilerle akademik başarısını zayıf ve çok zayıf gören öğrenciler arasında olduğu, akademik başarısını çok iyi ve orta olduğunu düşünen öğrencilerin akademik başarısını zayıf ve çok zayıf olduğunu düşünen öğrencilere göre genel uyum düzeyleri daha yüksektir. Buna göre akademik başarısı çok iyi olan ve orta düzey olan öğrencilerin hayatın her alanında uyumlu olduklarını söyleyebiliriz.

Kısacası akademik başarısızlık yaşayan ergen öğrencileri internet bağımlılığı özelliklerini taşıdığını ve kişilik problemleri yaşadığını söyleyebiliriz. Öğrencilerin akademik başarısızlık yaşaması kişiliğini geleceğini olumsuz yönde etkileyeceğini rahatlıkla ifade edebiliriz.

5.11. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Yaş Grubuna Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Bu çalışmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeğinin toplamından, Hacettepe Kişilik Envanterinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların ergen öğrencilerinin yaş grubuna göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; ergen öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyi ile yaş grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, farklılaşmanın kaynağının 13-14 yaş grubundaki öğrencilerle 15-16 yaş grubundaki öğrenciler arasında olduğu, 15-16 yaş grubundaki öğrencilerin 13-14 yaş grubundaki öğrencilere göre internet bağımlılığı düzeyinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Kulaksızoğlu (2002) Önergenlik ergenliğin ilk yıllarındaki fizyolojik değişim dönemidir. 12-15 yaş arası ilk ergenlik dönemi, 15-21 asıl ergenlik dönemi ve 21-25 arası uzamış ergenlik dönemi olarak ayırmaktadır.

Ergen bu yaş aralığında içine kapanır suskunlaşır, aile içinde çatışmalara girer ve herhangi bir bağımlılık türüne yakalanabilir. Bu bilgiler ışığında ergen

öğrencilerin ön ergenlik dönemine göre bağımlı olma riskinin daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. Öğrenciler için tehlikeli yaş 13-14 yaş aralığı yani buluş çağı değil 15 yaş ve üstü olan asıl ergenlik dönemidir. Widyonto ve McMurrans (2004) ergenler, teknolojiye daha çok ilgi duydukları için interneti diğer yaş gruplarına göre daha çok kullanmaktadırlar. Engelberg ve Sjöberg (2004) internet bağımlılığıyla yaş düzeyi arasında anlamlı farklılaşma bulmuştur. Fakat kişilik düzeyleri ile yaş arasında anlamlı ilişki bulamamıştır. Bu bilgiler ışığında internet bağımlılığı bir çok probleme davetiye çıkarabileceğini, diğer bağımlılık türlerinden farklı olarak diğer bağımlılıklara eşlik edebileceği ya da onlara zemin hazırlayabileceğini söyleyebiliriz.

Bayraktar (2001) ortaokul ve lise öğrencileriyle yaptığı çalışmasında internet bağımlılığı öğrencilerin yaş düzeyleri arasında anlamlı farklılaşmanın olduğunu ortaya koymuştur. Beyatlı (2012) yılında Kıbrıs'ta lise öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında internet bağımlılığıyla yaş değişkeni arasında anlamlı farklılaşmanın olduğunu ortaya koymuştur.

Döner (2011) öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi ile yaş düzeyi arasında pozitif yönde zayıf bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur. Lise öğrencilerinin kendini gerçekleştirme düzeyi ile yaş grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, farklılaşmanın kaynağının 13-14 yaş grubundaki öğrencilerle 17 yaş ve üstündeki öğrenciler arasında olduğu, 17 yaş ve üstündeki öğrencilerin kendini gerçekleştirme düzeylerinin 13-14 yaş grubundaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Kişisel uyum ve sosyal uyum arasında anlamlı farklılaşma çıkmamıştır. bu bilgilere göre 17 yaş ve üstündeki öğrencilerin 13-14 yaşlarındaki öğrencilere göre kendine olan güven, kendisinin özel olduğunu ve değerli olduğunun farkına varabilme düzeyi daha yüksektir. Bunun sebebi ise kişilerin yaşları ilerledikçe kendini daha iyi tanıması şeklinde açıklanabilir.

Kendini gerçekleştirmede kişi kendi davranış örüntülerinden kendine olan güven, kendisinin ilgi ve yeteneklerinin farkına varması, özgür karar verebilme yeteneği, genel geçer doğruları yüreklilikle ifade edebilme ve kendisinin özel olduğunu, değerli olduğunun farkında olması şeklinde açıklanabilir. Kısacası kişinin kendi olabilme yeteneğinin bilincinde olabilme olarak da ifade edilebilir.

Karaca (2012) ortaöğretimde eğitim öğretim gören sporcu öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmasında yaş değişkenine göre kişisel uyum ve sosyal uyum

düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma çıkmamıştır. Korelasyon sonuçlarına göre de yaş değişkenine göre kişisel ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını ortaya koymuştur.

Kısacası yaş değişkeni ergenlik döneminde internet bağımlılığını belirlemede önemli rolü olmasına karşı kişilik özelliklerinde önemli ölçüde etkilemediği ortaya çıkmıştır.

5.12. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulguların Kardeş Sayısına Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Bu çalışmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeğinin toplamından, Hacettepe Kişilik Envanterinin toplamından ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların ergen öğrencilerinin kardeş sayısına göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; ergen öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyi ile kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, farklılaşmanın kaynağının 0-3 kardeşe sahip olan öğrenciler ile 4 ve üstünde kardeşi olan öğrenciler arasında olduğu, 0-3 kardeşi olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre internet bağımlılık düzeyinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Günüç (2009), Türkiye'deki farklı coğrafyalarda eğitim gören lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada internet bağımlılığıyla kardeş sayısı arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını bulmuştur. Tanrıverdi (2012) lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada aynı şekilde anlamlı bir farklılaşma tespit edememiştir. Bu araştırmaların farklılık göstermesinin sebebini şu şekilde açıklayabiliriz; kardeş sayısı az olan lise öğrencileri aile içinde iletişim kurabilecek kişi sayısının sınırlı olmasından dolayı iletişim ihtiyacını internet aracılığıyla gidermeye çalışırlar. Bu yönelim kardeş sayısının az olduğu öğrencilerde internet bağımlılık düzeyini yükseltir. Yada kardeş sayısı çok olan öğrencilerin herkesin kendisine ait bir bilgisayar olmadığı için bilgisayar kullanma süresinin kısa olması internet bağımlılık düzeyini düşürür şeklinde bir yargıya varabiliriz.

Ergen öğrencilerinin sosyal ilişki düzeyi ile kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, farklılaşmanın kaynağının 0-3 ve 4-6 kardeşi olan öğrencilerle 7-9 kardeşi olan öğrenciler arasında olduğu, 0-3 ve 4-6 kardeşi olan öğrencilerin sosyal ilişki düzeyinin 7-9 kardeşi olan öğrencilere göre

daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Kardeş sayısının az olduğu ailelerde çocukların sosyal olgunluk düzeyi kalabalık ailelere göre daha yüksek olduğu yargısına varılabilir. Kalabalık olmayan ailelerin fertleri kendilerini rahat ve mutlu hissederler çünkü ilişki düzeyleri kalabalık ailelere göre daha iyi düzeyde olur. Kalabalık ailede yetişen çocuklar kendini toplumdan soyutlar ve içine kapanır.

Ergen öğrencilerinin sosyal norm düzeyleri ile kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, farklılaşmanın kaynağının 0-3 kardeşi olan öğrencilerle 10 ve üstü kardeşi olan öğrenciler arasında olduğu, on ve üstü kardeşi olan öğrencilerin sosyal norm düzeyleri 0-3 kardeşi olan öğrencilerin sosyal norm düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan çıkaracağımız yargıya göre kalabalık ailelerin çocukları toplumsal kuralları kalabalık olmayan ailelere göre daha çok riayet ettiğini söyleyebiliriz. Bu tip aile yapısına sahip lise öğrencileri grubun istekleri doğrultusunda hareket eder. Aynı şekilde bu öğrenciler toplumda neyin yanlış ve neyin doğru olduğunun farkındadırlar.

Araştırmamızda lise öğrencilerin kişisel uyum, sosyal uyum, genel uyum düzeyleri kardeş sayıları arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Buna karşın Sarı (1992) lise son sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada genel uyum düzeyi ile kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma bulmuştur. Kardeş sayısı arttıkça genel uyum düzeyinin de arttığını ortaya koymuştur.

Araştırmamızın diğer araştırmacılara göre farklılık göstermesi bu konunun daha detaylı bir şekilde incelenmesi gerekliliğini ortaya koyar.

5.13. Ergen Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Kişilik Özelliklerinin Korelasyon Sonuçlarına Göre Tartışılması ve Yorumlanması

Ergen öğrencilerinde internet bağımlılığı düzeyi arttıkça kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeylerinde negatif yönde zayıf bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre internet bağımlılığı düzeyi arttıkça lise öğrencilerinde olumsuz davranışların varlığı ortaya çıkmaktadır. Böylelikle şunu diyebiliriz internet bağımlılığı kişilik özellikleri etkiliyor ama güçlü bir şekilde değil.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Lise öğrencilerin internet bağımlılığı ve kişilik özelliklerine göre karşılaştırmalı incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgular çerçevesinde varılan sonuçlar sunulmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

6.1. Sonuçlar

1. Ergen öğrencilerinin cinsiyete göre internet bağımlılığı, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, kişisel uyum, sosyal norm ve sosyal uyum puanları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu görülmüştür. Kızların internet bağımlılığı, duygusal kararlılık, nevrotik eğilim, psikotik belirtiler ve kişisel uyum alt ölçeklerinden erkeklerden daha çok puan aldıkları çıkmıştır. Erkeklerin sosyal norm ve sosyal uyum puanları kızlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

2. Ergen öğrencilerinde ailenin birlikte olma durumuyla ilgili anlamlı düzeyde farklılaşma, aile ilişkileri ve sosyal uyum puanları arasında vardır. Ailesi birlikte olan öğrencilerin ailesi boşanmış olan öğrencilere göre aile ilişkileri ve sosyal uyum puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Buna karşın internet bağımlılığı, kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, kişisel uyum, sosyal ilişkiler, sosyal norm, anti sosyal eğilimler ve genel uyum puanları ailelerin parçalanmışlık durumuna göre anlamlı farklılaşma göstermemektedir.

3. Ergen öğrencilerin kendisine ait internetin olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşma internet bağımlılığı, kendini gerçekleştirme, sosyal ilişkiler ve kişisel uyum puanları arasında vardır. İnterneti olan lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ve kendini gerçekleştirme puanları interneti olmayan öğrencilere göre daha yüksektir. Buna karşın interneti olmayan öğrencilerin sosyal ilişkileri, interneti olan öğrencilerden ortalamasından daha yüksek olduğu görülmüştür.

4. Ergen öğrencilerinin anne-babasının sağ olma durumuyla “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” ve “Hacettepe Kişilik Envanteri” puanları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmamaktadır.

5. Ergen öğrencilerin kendilerini değerli hissetme durumuna göre kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, kişisel uyum, aile ilişkileri, anti sosyal eğilimler, sosyal norm, genel uyum ve sosyal uyum puanları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma çıkmıştır. Ortalamalarına baktığımız zaman kendisini değerli gören öğrencinin kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, kişisel uyum, aile ilişkileri, sosyal norm, anti sosyal eğilimler, genel uyum ve sosyal uyum puan ortalamaları kendilerini değerli görmeyen öğrencilerin puan ortalamasında yüksektir. Ayrıca kendini değerli görmeyen öğrencilerin anti sosyal eğilimler ve psikotik belirtiler puanları kendilerini değerli hisseden öğrencilerin puanlarından yüksektir. Öğrencilerin kendilerini değerli hissetmeleriyle “İnternet Bağımlılığı ve Sosyal İlişkiler” arasında anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmamaktadır.

6. Ergen öğrencilerinin okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşma internet bağımlılığı, sosyal ilişkiler ve sosyal norm düzeyleri arasında vardır. Okul türüne göre kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum puanları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmamıştır. İnternet bağımlılığına göre sosyal bilimler lisesi ile Anadolu Lisesi öğrencileri arasında anlamlı farklılaşmanın çıktığı, sosyal bilimleri lisesinde okuyan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalaması Anadolu lisesinde okuyan öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Sosyal ilişkiler düzeyine göre sosyal bilimler lisesinde okuyan öğrencilerle meslek lisesinde okuyan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, sosyal bilimler lisesinde okuyan öğrencilerin puan ortalamasının meslek lisesinde okuyan öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu bulunmuştur. Sosyal norm düzeyine sosyal bilimler lisesinde okuyan öğrencilerle Anadolu lisesinde okuyan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, Anadolu lisesinde okuyan öğrencilerin puan ortalaması sosyal bilimler lisesinde okuyan öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu ortaya görülmüştür.

7. Ergen öğrencilerinin sınıf düzeyine göre internet bağımlılığı, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler ve sosyal norm düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılaşma çıkmıştır. Kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeyine göre

herhangi bir farklılaşma bulunamamıştır. İnternet bağımlılığına göre 11. sınıf öğrencileri ile 12. sınıf öğrencileri arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, 11 sınıf öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalaması 12. sınıf öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Nevrotik eğilim düzeyine göre 11. sınıf öğrencileri ile 9. sınıf öğrencileri arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, 9 sınıf öğrencilerin nevroitik eğilim puan ortalamalarının 11. sınıf öğrencilerinin puan ortalamasından yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Sosyal norm düzeyine göre 10. sınıf öğrencileri ile 12. sınıf öğrencileri arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, 12 sınıf öğrencilerinin puan ortalamasın 10. sınıf öğrencilerinin puan ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür

8. Ergen öğrencilerin algılanan sosyoekonomik duruma göre kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevroitik eğilimler, psikotik eğilimler, kişisel uyum beceriler, aile ilişkileri, anti sosyal eğilimler, sosyal uyum ve genel uyum düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmaktadır. İnternet bağımlılığı ile algılanan sosyoekonomik durum arasında anlamlı düzeyde farklılaşma çıkmamıştır. Kendini gerçekleştirme düzeyine göre sosyoekonomik durumu iyi olan öğrenciler ile kötü öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, maddi durumu iyi olan öğrencilerin puan ortalaması maddi durumu kötü olan öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Duygusal kararlık düzeyine göre maddi durumu iyi ve kötü olan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerin duygusal kararlılık düzeyi puan ortalamasının maddi durumu zayıf olan öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Nevrotik eğilim düzeyine göre sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerle sosyoekonomik durumu kötü olan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerin puan ortalaması sosyoekonomik durumu orta olan öğrencilerin puan ortalamasında yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Psikotik belirtiler düzeyine göre sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerle sosyoekonomik durumu kötü olan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerin puan ortalaması sosyoekonomik durumu kötü olan öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Kişisel uyum düzeyine göre sosyoekonomik durumu çok iyi, iyi ve orta olan öğrencilerle sosyoekonomik durumu çok kötü olan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu,

sosyoekonomik durumu çok iyi, iyi ve orta olan öğrencilerin puan ortalaması sosyoekonomik durumu çok kötü olan öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Aile ilişkileri düzeyine göre sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerle sosyoekonomik durumu orta, zayıf ve çok zayıf olan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, sosyoekonomik durumu iyi olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre puan ortalamasının yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Sosyal uyum düzeyine göre sosyoekonomik durumu çok iyi ve çok zayıf olan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, sosyoekonomik durumu çok iyi olan öğrencilerin puan ortalaması sosyoekonomik durumu çok zayıf olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Genel uyum düzeyine göre ise sosyoekonomik durumu çok iyi olan öğrenciler ile çok kötü öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, sosyoekonomik durumu çok iyi olan öğrencilerin puan ortalaması sosyoekonomik durumu çok kötü olan öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür.

9. Ergen öğrencilerin algıladıkları otoriter aile yapısıyla “İnternet Bağımlılığı”, kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılaşma bulunamamaktadır. Algılanan otoriter aile yapısıyla duygusal kararlılık düzeyi arasında anlamlı düzeyde farklılaşma görülmüştür. Duygusal kararlılık düzeyine göre hiç otoriter olmayan ailelerin çocukları ile az ve çok otoriter olan ailelerin çocukları arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, ailesini otoriter görmeyen öğrencilerin puan ortalaması diğer öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür.

10. Ergen öğrencilerin algıladıkları akademik başarı ile internet bağımlılığı, kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikotik belirtiler, kişisel uyum, aile ilişkileri, sosyal norm, anti sosyal eğilimler, genel uyum ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılaşma çıkmışken, algılanan akademik başarı ile sosyal ilişki düzeyi arasında anlamlı farklılaşma bulunamamıştır. Akademik başarısının iyi olduğunu düşünen öğrencilerin internet bağımlılık düzeyinin daha düşük olduğu görülmüştür. Kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeylerine göre öğrencilerin algıladıkları akademik başarısı iyi olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmüştür. Lise öğrencilerin yaş düzeyine göre kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılaşma çıkmamıştır. Öğrencilerin yaş

aralığına göre internet bağımlılığı ile kendini gerçekleştirme düzeyi arasında anlamlı düzeyde farklılaşma görülmüştür. 15-16 yaş grubundaki lise öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalaması diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Kendini gerçekleştirme düzeyine göre 13-14 yaş grubuyla 17 yaş ve üstünde olan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, 17 yaş ve üstündeki öğrencilerin puan ortalamasının 13-14 yaş grubundaki öğrencilerin puan ortalamasından yüksek görülmüştür.

11. Lise öğrencilerin kardeş sayısına göre internet bağımlılığı, sosyal ilişkiler ve sosyal norm düzeyi arasında anlamlı düzeyde farklılaşma görülmüştür. Kişisel uyum, sosyal uyum, genel uyum düzeyleri ve diğerleri arasında anlamlı farklılaşma bulunamamıştır. İnternet Bağımlılığına göre 0-3 kardeşi olan öğrencilerle 4-6, 7-9 ve 10+ kardeşi olan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, 0-3 kardeşi olan öğrencilerin puan ortalaması diğer öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal ilişkiler düzeyine göre 0-3 ve 4-6 kardeşi olan öğrencilerle 7-9 kardeşi olan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, 0-6 kardeşi olan öğrencilerin puan ortalaması diğer öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal norm düzeyine göre 10 ve üstü kardeşi olan öğrencilerle 0-3 kardeşi olan öğrenciler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu, 10 ve üstü kardeşi olan öğrencilerin puan ortalaması diğer öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür.

12. Ergen öğrencilerinde İnternet Bağımlılık düzeyi ile Kişisel Uyum, Sosyal Uyum ve Genel Uyum düzeyleri arasında negatif yönde zayıf bir ilişki görülmüştür. Buradan anlaşılacağı gibi internet bağımlılığı puanı arttıkça Kişisel Uyum, Sosyal Uyum ve Genel Uyum düzeyleri düşmektedir. İnternet Bağımlılığının kişilik özellikleri üzerindeki olumsuz etkileri ortaya çıkmıştır.

6.2. Öneriler

Araştırmamız sonucunda ortaya çıkan veriler ışığında anne-babalara, öğretmen-okul idarecilerine ve bu konuya ilişkin ilerde araştırma yapacak olan araştırmacılara yönelik öneriler bulunmaktadır.

6.2.1. Ailelere Yönelik Öneriler

1. Ailelerin internet bağımlılığı konusunda kız çocukları için önleyici tedbirler alabilir.

2. Çocukların akademik başarısını yükseltmeye yönelik çalışmalar yapıp internet bağımlılığı riskini azaltabilirler.
3. Çocuklar ders çalışma konusunda yöreklendirilmeli.
4. Anne babaların özellikle 15-16 grubundaki çocukların internet kullanım amaç ve sürelerini kontrol etmesinde fayda vardır.
5. Çocukların kişiliğinin olumlu yönde şekillenmesi için; onlara aile içinde söz hakkı tanınmalı değerli bir birey olduğunu hissetmeli ve en önemlisi ailenin bütünlüğü sağlanmalıdır.

6.2.2. Öğretmen ve Okul İdarecilerine Yönelik Öneriler

1. Okul rehberlik servisin parçalanmış ailelerin çocuklarını tespit ederek önleyici rehberlik hizmeti vermesi bağımlılıkla mücadele de etkili olabilir.
2. Okul rehberlik servisin sosyoekonomik durumu zayıf öğrencileri tespit edip bu öğrencilerin sosyalleşmesi için grup rehberliği yapması öğrencilerin kişiliği olumlu yönde etkileyebilir.

6.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma online veri tabanı kullanılarak farklı bölgelerde yapılabilir.
2. Bu çalışmada İnternet Bağımlılığı ölçeği ile Hacettepe Kişilik Envanteri kullanılmıştır. Bu konuda yapılacak başka çalışmalarda farklı ölçme araçları kullanılabilir.
3. Başka bir çalışmada internet bağımlılığı ile kullanım amaçları araştırılabilir.
4. Bu çalışmada akademik başarı öğrencilerin algılarına göre değerlendirilmiştir. başka bir çalışmada akademik not ortalaması bağımsız değişken olarak ele alınabilir.
5. Bu çalışmada sosyoekonomik durum öğrencilerin algılama biçimine göre değerlendirilmiştir. Başka bir çalışmada aile içinde kişi başına düşen net gelire göre inceleme yapılabilir.
6. Bu araştırma sadece liselerde devam eden 9.10.11. ve 12. sınıf öğrencileriyle yapılmıştır. Aynı araştırma ortaokul düzeyinde de yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ak, Ş., Koruklu, N. ve Yılmaz, Y. (2013). *A study on Turkish adolescent's Internet use: possible predictors of Internet addiction*. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(3), 205-209
- Akay, N. (1990). *Lise öğrencilerine ilişkin bazı niteliklerin sosyal ve kişisel uyum düzeylerine etkisi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı: Ankara, ss: 65-71.
- Akinoğlu, O. (2002). “*Eğitim ve Sosyalleşme Açısından İnternet Kullanımı: İstanbul Örneği*”, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya. ss: 6-9.
- Aktaş, Y. (1997). *Üniversite Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi*. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 13: 107-110.
- Aktaş, Y., (2002). *3-18 Yaş Grubu Çocuk ve Gençlerin İnteraktif İletişim Araçlarını Kullanma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi*. Çukurova Üniversitesi Yayınları: Adana.
- Aktaş, Y. (2005). *3-18 Yaş Grubu Genç ve Gençlerin İnteraktif İletişim Araçlarını Kullanma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi*, *The Turkish Online Journal of Educational Technology Tojet*. S: 4 (4):58-60
- Arıkan, R. (2004). *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama*, Ankara: Asil Yayıncılık.
- Armstrong, L., Phillips, J.G. ve Saling, L.L. (2000). Potential determinants of heavier internet usage. *Int. J. Human-Computer Studies*, 5(3): 537-550.
- Aslanbay, M. (2006). *A compulsive consumption: internet use addiction tendency. The case of Turkish high school students*. Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Üretim Yönetimi ve Pazarlama Bilim Dalı: İstanbul.

- Ata, E. E., Akpınar, Ş. ve Kelleci, M. (2011). *The relationship between students problematic internet usage and their anger expression manner*. TAF Preventive Medicine Bulletin, 10(4), 473-480.
- Ayaroğlu, N.S. (2002). *The relationship between internet use and loneliness of university students*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezidir, Ankara.
- Aydın, H.(2008). *Ergenlerin Kişilik Özelliklerinin Stresle Başa Çıkma ve Bazı Özlük Niteliklerine Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı: Konya.
- Ayhan, B., & Balcı, Ş. (2009). Kırgızistan'da üniversite gençliği ve internet: Bir Kullanımlar ve Doyumlar araştırması. *Bilig Journal of Social Sciences of the Turkish World*, 48, 13-40.
- Arkonaç, S. A. (1993). *Grup ilişkileri*. Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Balabanlı, F., 1990. *Öğretmen Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler*. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Batıgün, A., Kılıç, N. (2011). İnternet Bağımlılığı İle Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler Ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(57): 1-10.
- Bayraktar, F. (2001). *İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Bayraktar, F. ve Gün, Z. (2007). Incidence and correlates of internet usage among adolescents in North Cyprus. *Cyberpsychology & Behavior*, 10(1): 191-197.
- Beard, K.W. (2005). Internet addiction: a review of current assessment techniques and potential assessment questions. *CyberPsychology & Behavior*, 8 (1): 7- 14.
- Berstein, B. (1981) *Class Codes and Control*. London: Rautledge Kegan Paul, pp.1.
- Beyatlı, Ö. (2012). *Orta Öğretim Kademesindeki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı*

Düzeylerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

Bila, C. (2001). *Bireysel ve Kitle İletişim Aracı Olarak İnternet ve Toplumsal Etkileri.* Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bilgi, A. (2005). “ *Bilgisayar Oyunu Oynayan ve Oynamayan İlköğretim Öğrencilerinin Saldırganlık, Depresyon ve Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bilgin, M. (1990), *Ankara Merkez İlçelerindeki Ortaokullarda Okul ve Ailenin İşbirliği ve Sorunları.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.

Birliği, A. P. (2005). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-Text Revision. 4. Baskı, Washington, DC.*

Black, D., Belsare, G. ve Schlosser, S. (1999). Clinical Features, Psychiatric Comorbidity and Health-Related Quality of Life in Persons Reporting Compulsive Computer Use Behavior, *Journal of Clinical Psychiatry*, 60: 839-843.

Bölükbaş, K. (2003). *İnternet Kâffeler ve İnternet Bağımlılığı Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı: Diyarbakır.

Cao, F. ve Su, L. (2007). Internet addiction among Chinese adolescents: prevalence and psychological features. *Child Care Health Development* ,33(3): 275-81.

Cengizhan, C. (2003). Bilgisayar ve internet bağımlılığı. *IX. Türkiye'de İnternet Konferansı.* İstanbul.

Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: bağımlılık. *VIII. Ulusal PDR Kongresi*, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Ceyhan, E. (2008). “Ergen Ruh Açısından Bir Risk Faktörü: İnternet Bağımlılığı”,

Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 2008,15(2): 109-116.

Chak, K., & Leung, L. (2004). Shyness and locus of control as predictors of internet addiction and internet use. *CyberPsychology & Behavior*, 7(5), 559-570.

Cheung, C. K., Yue, X. D., & Wong, D. S. W. (2015). Addictive Internet Use and Parenting Patterns Among Secondary School Students in Guangzhou and Hong Kong. *Journal of Child and Family Studies*, 24(8), 2301-2309.

Chou, C. & Hsiao, M.C. (2000). Internet addiction, usage, gratification and pleasure experience : the Taiwan college students' case. *Computer & Education*, 35 ; 65-80.

Cloninger, S. (2009). Conceptual issues in personality theory. *The Cambridge handbook of personality psychology*, 3-26.

Coyne, J. C., & Downey, G. (1991). Social factors and psychopathology: Stress, social support, and coping processes. *Annual review of psychology*,42(1): 401-425.

Cömert, I. T. ve Ziyalar, N. (2012). The Association Between Internet Addiction and Substance Use Among 18– 28-Year-Old University Students in Istanbul. *Psychology Research*, Ekim, Vol. 2, No. 10, 615 626.

Cüceloğlu D. (1987). *İnsan İnsana*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, ss.18-59.

Çağır, G. (2010). *Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanım Düzeyleri ile Algılanan Esenlik Halleri ve Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

Çakır Y. ve Palabıykoğlu R. (1997). Gençlerde sosyal destek- çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Kriz Dergisi*. 5(1): 15-24.

Çalışgan, H. (2013). *İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Siber Zorbalık*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Çelenk, S. (2003). Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması. *İlköğretim Online E Dergi*. 2 (2), S: 28-34.

- Çelik, S., Atak, H., & Erguzen, A. (2012). The Effect of Personality on Cyberbullying among University Students in Turkey. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, (49).
- Çevik, G. B., & Çelikkaleli, Ö. (2010). Ergenlerin Arkadaş Bağlılığı ve İnternet Bağımlılığının Cinsiyet, Ebeveyn Tutumu ve Anne Baba Eğitim düzeylerine Göre İncelenmesi. *Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences*, 19(3).
- Davis, K. (1949). *Human Society*, MacNillan. Oxford University, England, pp. 204-205.
- Davis, R.A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. *Computers in Human Behavior*, 17 ; 187-195.
- Demirel, Ö. (2000). *Eğitimde program geliştirme*. Pegem A Yayınevi: Ankara.
- Doğrusever, C. (2015). *Ön Ergenlerin İnternet Bağımlılığının Yalnızlık, Sosyal Beceriler ve Bazı Sosyo Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı: Adana.
- Dökmen, Ü. (1994). *İletişim Çatışmaları ve Empati*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Döner, C. (2011). *İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Dündar, S. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Kişilik özellikleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(2): 139-150.
- Eighmey, J., McCord, L. (1998). Adding value in the information age: Uses and gratifications of sites on the World Wide Web. *Journal of Business Research*, 41 ; 187-194.
- Ekşi, A. (1985). Gençlik Döneminde Uyum ve Davranış Sorunları *Gençlik Yılı Konferansları*. İstanbul: Hilâl Matbaası.

- Eldeleklioğlu, J. ve Vural, M. (2013). Predictive Effects of Academic Achievement, Internet Use Duration, Loneliness and Shyness on Internet Addiction. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-1).
- Elmacı, F. (2001). *Parçalanmış ve bütünlüğünü koruyan aileye sahip ergenlerin depresyon ve uyum düzeylerinde sosyal desteğin rolü*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı: Kocaeli.
- Engelberg, E. ve Sjöberg, L. (2004). Internet use, social skills, and adjustment *Cyberpsychology & Behavior*, 7 (1): 41-47.
- Ersoy, A. ve Yaşar, Ş. (2003). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin internet kullanma durumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (4): 401- 425.
- Esen, E. (2010). *Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir,74-77.
- Esen, E., & Siyez, D. M. (2011). Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko sosyal değişkenlerin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 127-136.
- Esen, K. N. (2007). Akran baskısı ve algılama sosyal destek değişkenlerine göre, ergenlerde internet bağımlılığının yordanması. *Ülkemizde Bağımlılıkla İlgili Gelişmeler İçinde (ss.1-9)*. I. Uluslar arası Bağımlılık Kongresi, İstanbul.
- Esgin, A. (2000). Yeni bir bağımlılık türü: İnternet kafeler. *Bilim ve Ütopya*, 74, 38-45.
- Flett, G. L. (2007). *Personality theory and research*. Mississauga, Ont: John Wiley & Sons Canada.
- Friedman, H. S., & Schustack, M. W. (2003). *Personality: Classic theories and modern research*. Allyn & Bacon.
- Gençtan, E. (1984). *Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar*, 3. Baskı Maya Yayınları, Ankara,ss.170.
- Goldberg, I. (2006). Internet addiction disorder: Diagnostik criteria. <http://www>.

Psychom.net/iadcriteria.html, (17 02. 2015)

Griffiths, M. (1999). Internet addiction: fact or fiction. *The Psychologist*, 12 (5), 246-250.

Güler, H. (1996). *Adolesans intihar Girişimlerinin incelenmesi ile ilgili bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı: İstanbul.

Günüç, S. (2009). *İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenlere ile internet arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Fakültesi. Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı: Van.

Gürol, M., & Sevindik, T. (2002). İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulamaları. *İnternet Konferansları*.

Healy, M. J. (1999). Bağlantı Doğru mu? Bilgisayarlar Çocuklarımızın Zihnini Olumlu ve Olumsuz Yönde Nasıl Etkiliyor. İstanbul: Boyner Holding Yayınları: İstanbul.

Hojat, M. (1982). Loneliness as a function of selected personality variables. *Journal of Clinical Psychology*, 38, 137-141.

Işık, U. (2007). *“Medya Bağımlılığı Teorisi Doğrultusunda İnternet Kullanımının Etkileri Ve İnternet Bağımlılığı”* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi.), Konya.

İnan, A. (2010). *İlköğretim II. Kademe ve Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı*. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum

İstengel, A. M. (2006). Okul rehber öğretmenlerinin kişilik özellikleri ve iş stresleri arasındaki ilişki düzeyinin incelenmesi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*.

Jung, C. G. (2014). *Collected Works of CG Jung, Volume 11: Psychology and Religion: West and East* (Vol. 11). Princeton University Press.

Kanada Medya Farkındalık Ağı (2001). Parental awareness of Canadian children's internet use. *Canada Media Awareness Network*.

- Karaca, Y. (2012). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Sporcu Öğrencilerin Kişisel Uyum ve Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psikososyal Alanlar Ana Bilim Dalı:Ankara
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Arastırma Yöntemi; Kavramlar İlkeler Teknikler*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Karasar, N.(2009).*Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kayri, M. (2009). Araştırmalarda Gruplar Arası Farkın Belirlenmesine Yönelik Çoklu Karşılaştırma Teknikleri. Fırat Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:19,Sayı:1, ss.51-64.
- Kirallo, L.V. (2005). İnternet Addiction Disorder: a descriptive study of college counselors in four years institutions. University of La Verne College of Education and Organizational Leadership. Yayınlanmış Doktora Tezi. Amerika.
- Kraut, R., Paterson, M. (1998). İnternet paradox. *American Psychologist*. 53 ; 1017-1031.
- Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukhopadhyay, T. ve Scherlis, W. (2002). İnternet paradox: a social technology that reduces social involvement and psychological well-being?. *Journal of Social Issues*, 58 (1), 49-74.
- Kulaksızoğlu, A. (2002). *Ergenlik Psikolojisi (dördüncü baskı)*, İstanbul, Remzi Kitapevi, ss: 32.
- Kurtaran, G.T.(2008). *İnternet Bağımlılığını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Lakshmi, N.V. (2008) Personality Profiling of Introverts and Extroverts. *The İcfai University Journal of Soft Skill.*, Vol.2 No.3, 60-67.
- Lewis C.A., Francis L.J., Shevlin M ve ark. (2002) Confirmatory Actor Analysis of the French Translation of The Abbreviated Form of the Revised Eysenck

- Personality Questionnaire (EPQR-A). *Europe Journal of Psychological Assessment*, 18: 79-85.
- Lim, J. S., Bae, Y. K., & Kim, S. S. (2004). A learning system for internet addiction prevention. In *Advanced Learning Technologies, 2004. Proceedings. IEEE International Conference on* (pp. 836-837).
- Lin, C.H. ve Yu, S.F. (2008). Adolescent internet usage in Taiwan: Exploring gender differences. *Adolescence*, 43(170): 317-331.
- Moazedian, A., Taqavi, S.A., HosseiniAlmadani S.A., Mohammadyfar, M.A. ve Sabetimani, M. (2014). Parenting Style and Internet Addiction. *Journal of Life Science and Biomedicine*. 4(1), 9-14.
- Moeller, S., Powers, E. ve Roberts, J. (2012). The World Unplugged and 24 Hours without Media: Media Literacy to Develop Self-Awareness Regarding Media. *Scientific Journal of Media Education*, 1-8.
- Morahan-Martin, J., & Schumacher, P. (1997). *Gender differences in Internet usage, behaviors and attitudes*. In: Paper presented at the Joint Meeting of the 7th International Conference on Human-Computer Interaction and 13th Symposium on Human Interface (Japan), San Francisco, CA.
- Morris, G. (2002) *Psikolojiyi Anlamak: Psikolojiye Giriş*. (H.B. Ayvaşık, M. Sayıl, Çev. Ed.) Ankara:Türk Psikologlar Derneği Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1996).
- Morris, M. (1996). The Internet as mass medium. *Journal of Communication*. 46-96.
- Mossbarger, B. (2008). Is “Internet addiction” addressed in the classroom? A survey of psychology textbooks. *Computers in Human Behavior*, 24(2), 468-474.
- Nalwa, K. ve Anand, A. (2003). Internet addiction in students: a cause of concern. *CyberPsychology & Behavior*, 6 (6): 653- 656.
- Ng, Brian D. ve Wiemer-Hastings, P. (2005). Addiction to the internet and online gaming. *Cyberpsychology & Behavior*, 8 (2): 110-113.

- Oğuz, B. ve ark. (2008). Tıp Öğrencilerinin İnternette Bilişsel Durumları, *Akademik İletişim*, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Orhan, F., & Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları Üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26):107-116.
- Özcan, N., & Buzlu, S. (2005). Problemlerle internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: "İnternette bilişsel durum ölçeği" nin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenirliği. *Bağımlılık Dergisi*, 6(1), 19-26.
- Özgüven, İ. E. (1992). Hacettepe kişilik envanteri el kitabı. *Ankara: Psikolojik Danışma Rehberlik ve Eğitim Merkezi Yayınları*.
- Pawlak, C. (2002). Correlates of internet use and addiction in adolescents. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities & Social Sciences*, 63(5): 1727
- Rafaeli, S. (1988). *Interactivity: From new media to communication*. Newbury Park. CA Sage.
- Ren, W., & Beard, R. W. (2005). Consensus seeking in multiagent systems under dynamically changing interaction topologies. *IEEE Transactions on automatic control*, 50(5): 655-661.
- Sanders, C.E., Field, T.M., Diego, M. ve Kaplan, M. (2000). "The Relationship of Internet to Depression and Social Isolation Among Adolescents", *Adolescence*, 35 (138):237-242.
- Sarason I. G., Levine H. (1983). Assessing social support questionnaire. *Journal of personality and social psychology*, 44(1): 127-139.
- Sarı, E. (1992). *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Uyumlarının Bazı Faktörlere Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon, ss.23-46.
- Saygılı, H. (2000), *Problem Çözme Becerisi ile Sosyal ve Kişisel Uyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Scherer, K., & Bost, J. (1997) İnternet use patterns: is there internet dependency on campus? *In presented at the 105th annual convention of the American psychological association, Chicago.*
- Servidio, R. (2014). Exploring the effects of demographic factors, Internet usage and personality traits on Internet addiction in a sample of Italian university students. *Computers in Human Behavior, 35, 85-92.*
- Sezer, Ö., (2004). Kadınların Uyum Düzeyinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.*
- Stephenson, W. (1988). *The play theory of mass communication.* NJ: Transaction Boks, pp:68-90.
- Subrahmanyam, K. ve Lin, G. (2007). Adolescents on the net: Internet use and well being. *Adolescence, 42; 659-77*
- Subrahmanyam, K. (2000). The Impact of Home Computer Use on Children's Activities and Development. *The Future of Children, 10 (2), 123-144.*
- Şendağ, S. & Odabaşı, F. (2007). İnternet bağımlılığı: çocukların psikososyal gelişimi üzerindeki etkileri. *The Proceedings of International Educational Technology Conference, Near East University, North Cyprus.*
- Tanrıverdi, S. (2012). *Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Algılanan Sosyal Destek Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı: Van, ss:54-79.
- Thompson, C. (1979). Sullivan and Fromm. *Contemporary Psychoanalysis,15(2), 195-200.*
- Thurlow, C., Lengel, L., & Tomic, A. (2004). *Computer mediated communication.* Sage, pp:148-160.
- Treuer, T., Fabian, Z. ve Fuşredi, J. (2001). Internet addiction associated with features of impulse control disorder: is it a real psychiatric disorder? *Journal of Affective Disorders, 66: 270-283.*

- Tsai, C.C. & Lin, S.S.J. (2001). Analysis of attitudes toward computer networks and Internet addiction of Taiwanese adolescents. *CyberPsychology & Behavior*, 4(3): 373-376.
- Ulusoy, O. (2008). *Ergenlerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Saldırganlık İlişkisi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, ss:80-95.
- Yalçın, N. (2006). İnterneti doğru kullanıyor muyuz, internet bağımlısı mıyız, gençlerimiz ve gençlerimiz risk altında mı? *Altıncı akademik bilişim konferansı*. No:113. Pamukkale üniversitesi, Denizli
- Yanbastı, G. (1990). Kişilik kuramları. *Ege Üniversitesi yayınları, İzmir*.
- Yang, S. C. ve Tung, C. (2004). Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 23(1): 79-96.
- Yang, S.C., Tung, C.J. (2007). Comparison of internet addicts and non addicts in Taiwanese high school. *Comput Human Behav* 23: 79-96.
- Yazıcı, H. (1997). *Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin eynsenck'in Kişilik Kuramına Dayalı Olarak Belirlenmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon ss:4-11.
- Yetim, N. & Güler, E.Ç. (2000). Bilgi Teknolojilerinden Yeni Yararlanma Biçimleri Olarak İnternet Cafeler. *III. Ulusal Sosyoloji Kongresi Sunumu*. Eskişehir.
- Yorukoğlu, A. (2004). *Gençlik Çağı, Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar*, İstanbul, Özgür Yayınları, ss: 13.
- Young, K. (1996). Internet Addiction: The Emergence Of A New Clinical Disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1(3): 237-244.
- Young, K. S., & Rogers, R. C. (1998). The relationship between depression and Internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 1(1): 25-28.
- Young, K.S. & Case, C.J. (2004) Internet Abuse in the Workplace: New Trends in Risk Management. *Cyberpsychology and Behavior*. 7(1): 105-111.

- Young, K.S. (1996a). "Psychology of Computer Use: XL. Addictive Use of The Internet: A Case That Breaks The Stereotype", *Psychological Reports*, 79(1): 899-902.
- Yörükoğlu, A. (1983). *Değişen toplumda aile ve genç*, Ankara: Aydın Kitapevi Yayınları, s: 20-98.
- Zorbaz, O. (2013). *Lise Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımının SosyalKaygı ve Akran İlişkileri Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyala Bilimler Enstitüsü.
- Walther, J.B. (1992). Interpersonal effects in computer-mediated interaction: A relational perspective. *Communication Research*. 19 ; 52-90.
- Whang, L. S. M., Lee, S., & Chang, G. (2003). Internet over-users' psychological profiles: a behavior sampling analysis on internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 6(2): 143-150.
- Widyanto, L. ve Marymcmurran, M. (2004). The psychometric properties of the internet addiction test. *Cyberpsychology & Behavior*, 7 (4): 443-450.
- Wolcott, P. (1999). The diffusion of the Internet in the Republic of Turkey. *University of Nebraska at*.

EKLER

EK 1. Kişisel Bilgi Formu

YÖNERGE

Sevgili arkadaşlar elinizdeki bu ölçme aracı yüksek lisans tez çalışmasına veri sağlamak için hazırlanmıştır. Elde edilen veriler tez çalışması dışında kullanılmayacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır. Sağlıklı verilere ulaşmak için sizin her soruyu okuyarak samimi ve içten bir şekilde yanıtlamanız gerekmektedir.

Cevaplandırma biçimi ile ilgili üçüncü bölümde iki örnek verilmiştir. Bilimsel amaçla hazırlanan bu yüksek lisans tez çalışmasına cevaplarınızla yapacağınız katkıdan dolayı şimdiden teşekkür eder saygılar sunarım.

Rehber Öğretmen: Mehmet BEŞALTI

Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Psikolojik Danışma ve Rehberlik ABD Yüksek Lisans Öğrencisi

I. Okulunuzun adı:.....

II. Cinsiyetiniz: ( ) Kız ( ) Erkek

III. Yaşınız: .....

IV. Sınıf düzeyi

( ) 9. Sınıf ( ) 10. Sınıf ( ) 11. Sınıf ( ) 12. Sınıf

V. Ailenizle birlikte mi yaşıyorsunuz? ( ) Evet ( ) Hayır

VI. Kaldığınız yerde internet var mı? ( ) Evet ( ) Hayır

VII. Annem –babam sağ ve beraber ( ) Evet ( ) Hayır

VIII. 7. Soruya cevabınız hayır ise

1) Annem babam sağ ve ayrı ( ) Evet ( ) Hayır

2) Annem ölmüş ( ) Evet ( ) Hayır

3) Babam ölmüş ( ) Evet ( ) Hayır

4) Her ikisi ölmüş ( ) Evet ( ) Hayır

IX. Kardeş sayınız?.....

X. Aile içinde kendinizi değerli hissediyor musunuz? ( ) Evet ( ) Hayır

XI. Okul başarınızı nasıl görüyorsunuz?

( ) Çok iyi ( ) iyi ( ) orta ( ) zayıf ( ) çok zayıf

XII. Sosyoekonomik durumunuzu nasıl görüyorsunuz?

( ) Çok iyi ( ) iyi ( ) orta ( ) Kötü ( ) çok kötü

XIII. Anne babanızı ne kadar otoriter görüyorsunuz?

( ) Çok otoriter ( ) Az otoriter ( ) Hiç otoriter değil

EK 2. İnternet Bağımlılığı Ölçeği (Bazı örnekler)

Aşağıdaki sorularda, size en uygun düşen şıkkı isteğiniz şekilde işaretleyiniz:

- 1. Ne sıklıkla planladığınızdan daha fazla süre internette kalıyorsunuz?**
  - 1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı
- 2. Ne sıklıkla internette kalmak için günlük ev işlerini ihmal edersiniz?**
  - 1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı
- 3. Ne sıklıkla arkadaşlarınızla birlikte olmak yerine interneti tercih edersiniz?**
  - 1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı
- 4. Ne sıklıkla internet kullanan kişilerle yeni ilişkiler kurarsınız?**
  - 1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı
- 5. Ne sıklıkla okula devamınız internette dolaylı olumsuz etkilenir?**
  - 1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı
- 6. Herhangi biri internette ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunur ve ne yaptığınızı gizlersiniz?**
  - 1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı
- 7. Çevrenizdekiler ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın fazlalığından şikayet eder?**
  - 1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı
- 8. Ne sıklıkla okuldaki ders notlarınız ve ödevleriniz internette kalma sürenizden olumsuz yönde etkilenir?**
  - 1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı

9. Hayatınız hakkında sizi rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için ne sıklıkla internete girersiniz?

1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı

10. Ne sıklıkla internete girmek için sabırsızlanırsınız?

1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı

11. Ne sıklıkla internetsiz hayatın, sıkıcı, boş ve eğlencesiz olacağını düşünürsünüz?

1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı

12. Biri sizi internetteyken rahatsız ettiğinde ne sıklıkla kırıcı konuşur, bağırır veya kızgın davranışlar gösterirsiniz?

1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı

13. Gece geç saatlerde internet kullanmaktan ötürü ne sıklıkla uykunuz kaçır?

1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı

14. İnternette olmadığınız zamanlarda ne sıklıkla interneti düşünür veya internete girmeyi hayal edersiniz?

1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı

15. Ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın miktarını azaltmaya çalışır ve başarısız olursunuz?

1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı

16. İnternette kaldığınız süreyi ne sıklıkla saklamaya çalışırsınız?

1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı

17. Ne sıklıkla başkalarıyla dışarı çıkmak yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi yeğlersiniz?

1) Hiçbir zaman 2) Nadiren 3) Arada sırada 4) Çoğunlukla 5) Çok sık 6) Devamlı

EK 3. Hacettepe Kişilik Envanteri

ÖRNEKLER :

	<u>EVET</u>	<u>HAYIR</u>
1. Geceleri sık sık rüya görür müsünüz?	/ /	■
2. Arkadaşlarınızdan memnun musunuz?	■	/ /

Eğer sık sık rüya görmüyorsanız HAYIR, arkadaşlarınızdan memnunsanız EVET cevabını, yukarıdaki örnekte olduğu gibi işaretleyeceksiniz.

S		<u>EVET</u>	<u>HAYIR</u>
1.	Başkaları sizinle tartışmaya kalkınca hemen rahatsız olur musunuz?	/ /	/ /
2.	Zıt görüşte olanlara rağmen planınızı genellikle uygulayabilir misiniz?	/ /	/ /
3.	Yaptıklarınıza üzüldüğünüz zamanlar çok oluyor mu?	/ /	/ /
4.	Bazı anlamsız düşünceler zihninizi meşgul edip sizi rahatsız eder mi?	/ /	/ /
5.	Bir şanssızlığa uğrayacağınızdan korkuyor musunuz?	/ /	/ /
6.	Oturduğunuz yerde duramaz hale geldiğiniz zamanlar olur mu?	/ /	/ /
7.	Sık sık önemsiz şeyleri kendinize dert edinir misiniz?	/ /	/ /
8.	Diğer insanlarla tanışmakta zorluk çeker misiniz?	/ /	/ /
9.	Çözemediğiniz ve cesaretinizi kıran sorunlarınız ve sorumluluklarınız var mı?	/ /	/ /
10.	Bazen hiç kimsenin sizi iyi anlayamadığını düşündüğünüz olur mu?	/ /	/ /
11.	Arkadaşlarınızla dışarıda çok fazla zaman harcadığınız için ailenizin sizden şikâyet ettiği olur mu?	/ /	/ /
12.	Aile içinde kararlar alınırken sizin de fikrinizi alırlar mı?	/ /	/ /
13.	İnsanları birbirleri ile tanıştırmak size kolay gelir mi?	/ /	/ /
14.	Olabilirdiğince kalabalıktan uzak kalma eğiliminiz var mı?	/ /	/ /
15.	Arkadaşlarınız sosyal ilişkilerinizi istenilen düzeyde bulurlar mı?	/ /	/ /
16.	Tanışmadığınız yeni birisine de dostça davranmak gerekir mi?	/ /	/ /
17.	Yasalara uymayan davranışları için insanlar haklı görülebilir mi?	/ /	/ /
19.	Saygısız oluşlarından dolayı gençlerden öç almak istediğiniz zamanlar oluyor mu?	/ /	/ /
20.	Çoğu zaman yanlış veya kötü bir şey yapacağınızdan kaygılanır mısınız?	/ /	/ /
21.	Size kötü davrandıkları için öç almayı istediğiniz kişiler oldu mu?	/ /	/ /
22.	Fikirlerinizi başkalarına kabul ettirmenin güç olduğu kanısında mısınız?	/ /	/ /
23.	Çoğu zaman başkalarının aynı konuda ne karar verdiklerini öğrenme zorunluğu duyar mısınız?	/ /	/ /
24.	Hoş olmadığı için sizi uzun zamandır üzen bir yaşantınız var mı?	/ /	/ /
25.	Duygularınızı kontrol altında tutabiliyor musunuz?	/ /	/ /
26.	Güç bir durumla karşılaşacağınızı düşününce heyecanlanır ve terler misiniz?	/ /	/ /

27.	Görme gücünüzdeki bozukluklardan sık sık yakınır mısınız?	/ /	/ /
28.	Aileniz bireyleri ile sık sık tartışmalarınız olur mu?	/ /	/ /
29.	Beklentinizin üstünde dostluk gösteren insanlara karşı dikkatli olmaya çalışır mısınız?	/ /	/ /
30.	Dikkatinizi bir konu üzerinde toplamada çok güçlük çeker misiniz?	/ /	/ /
31.	Çoğu zaman tüm vücudunuzda bir kırıklık, halsizlik hisseder misiniz?	/ /	/ /
32.	Aileniz, onlara karşı düşünceli davrandığınız kanısında mıdır?	/ /	/ /
33.	Aileniz bireyleri genellikle birbirlerine karşı sakın davranırlar mı?	/ /	/ /
34.	Birbiri ile şakalaşan kimseler arasında olmak ister misiniz?	/ /	/ /
35.	Diğer insanlarla ilişki kurmada sizi yetenekli bulurlar mı?	/ /	/ /
36.	Genellikle karşı cinsten birisi ile çalışmaktan hoşlanır mısınız?	/ /	/ /
37.	Sahibine haber vermeden bazı şeyleri ödünç almak doğru sayılabilir mi?	/ /	/ /
38.	Kişinin toplumdaki adet ve geleneklere uyması sizce önemli midir?	/ /	/ /
39.	Kendini beğenmiş oldukları için çevrenizdeki çoğu kişileri uyarmak zorunda kaldığınız oluyor mu?	/ /	/ /
40.	Hakkınızda dedikodu yapacaklarından kuşkulandır mısınız?	/ /	/ /
41.	Zararsız yalanlar söyleyerek zor durumlardan kurtulmak size kolay gelir mi?	/ /	/ /
42.	Arkadaşlarınız sizi, “eğriye eğri, doğruya doğru” diyen bir kişi olarak mı bilirler?	/ /	/ /
44.	Arkadaşlarınızın çoğu kadar siz de güçlü ve sağlıklı mısınız?	/ /	/ /
45.	Çevrenizdeki kişilerden kolayca hastalık kapana bir yaradılıştadır mısınız?	/ /	/ /
46.	“Başaramadım” gibi bir duygudan rahatsız mısınız?	/ /	/ /
47.	Sağlığınıza çok dikkat etmek ihtiyacında mısınız?	/ /	/ /
48.	İçinde bulunduğunuz koşullardan dolayı sık sık sinirlendiğiniz olur mu?	/ /	/ /
49.	Belli etmeseniz bile çevrenizdekilere sık sık darıldığınız olur mu?	/ /	/ /
50.	Moralinizin bozulduğu ve bundan kurtulmanın çok zor olduğu zamanlar oluyor mu?	/ /	/ /
51.	Çevrenizdeki kişilerin çoğu ile arkadaşlık etmek yerine yalnız olmayı tercih eder misiniz?	/ /	/ /
52.	Tanıdıkların bulunmadığı bir çevrede sıkılganlık çeker misiniz?	/ /	/ /
53.	Ailenizdeki kişilerin bazıları size karşı çok cimri davranıyor mu?	/ /	/ /
54.	Ailenizin çoğu kez herşeye itaat etmenizi beklemeleri sizi kızdırır mı?	/ /	/ /
55.	Mutlu olacağınız sayıda ve nitelikte arkadaşlarınız var mı?	/ /	/ /
56.	Gürültülü eğlencelere katılmaktan hoşlanır mısınız?	/ /	/ /
57.	Sosyal etkinlikler sırasında başkalarını eğlendirmek size zor gelir mi?	/ /	/ /
58.	İş ve sorumluluklardan kaçmak her zaman hatalı mıdır?	/ /	/ /
59.	İnsan verdiği sözü her zaman yerine getirmeli midir?	/ /	/ /
60.	Kapılarını açık bırakan kişilerin eşyalarının çalınmasını hak ettikleri görüşüne katılır mısınız?	/ /	/ /
61.	Karşıt cinsten birisi ile birlikte olunca genellikle onun cinsiyeti ile ilgili şeyler mi düşünürsünüz?	/ /	/ /

		/ /	/ /
62	Bulduğunuz çevrede çok fazla konu-komşu dedikoduları yapıyor mu?	/ /	/ /
63	İnsan ilişkilerinde utangaç bir kişi misiniz?	/ /	/ /
64	Kişileri birbirine tanıştırmak ve başkalarına tanıştırmak size kolay gelir mi?	/ /	/ /
65	Başkaları sizi yetenekli ve cesur bulur mu?	/ /	/ /
66	Alıngan bir kişi misiniz?	/ /	/ /
67	Fiziki görünüşünüzden dolayı duygusal bir hassasiyetiniz var mı?	/ /	/ /
68	Duyularınıza olan güveninizden dolayı görüşlerinizin esnek olduğu kanısında mısınız?	/ /	/ /
69	Sık sık kabızlıktan ve mide ağrılarından şikâyetiniz olur mu?	/ /	/ /
70	Ara sıra zihninizin ağır işlediğini hisseder misiniz?	/ /	/ /
71	Başkalarının mutluluğunu kıskandığınız zamanlar oluyor mu?	/ /	/ /
72	Başarmayı arzu ettiğiniz şeyleri düşünmek, onları yapmaktan daha çok haz veriyor mu?	/ /	/ /
73	Size açık olan avantajlı durumlardan bazı kişilerin yararlanma çabasında oldukları kanısında mısınız?	/ /	/ /
75	En az anlayış gördüğünüz yerin aileniz olduğunu düşündüğünüz oluyor mu?	/ /	/ /
76	Koşulsuz olarak her insana yardım eder misiniz?	/ /	/ /
77	Sönük geçmekte olan bir toplantıya öncülük edip canlandırmak size kolay gelir mi?	/ /	/ /
78	Çabuk arkadaş edinen bir kişi misiniz?	/ /	/ /
79	Ortaya çıkan fırsatlarda otobüse ücret ödmeden binmek bir şerefsizlik midir?	/ /	/ /
80	İşlerini düze çıkarmak için pek çok kişinin yalan söylediği kanısında mısınız?	/ /	/ /
81	Sosyal kurallardan oldukça bağımsız bir yaşantı içinde misiniz?	/ /	/ /
82	Çevrenizdeki çoğu kişilerin politik görüşleri sizinkine ters düşer mi?	/ /	/ /
83	Başkalarının saflığını kendi çıkarlarına kullanan kimseleri ayıplar mısınız?	/ /	/ /
84	Aileniz, sizin başarılı olduğunuz kanısında mıdır?	/ /	/ /
85	İsteddiğiniz bir işe veya mesleğe girmenizin engellendiği oldu mu?	/ /	/ /
86	Önemli olmayan konular yüzünden sık sık eleştirildiğiniz olur mu?	/ /	/ /
87	Yaptığımız bir yanlış kabul etmek size zor gelir mi?	/ /	/ /
88	Ailenizin düşündüğü gibi olmama duygusu sizi rahatsız ediyor mu?	/ /	/ /
89	Belirli bir nedeni olmadan duyularınız kolayca neşeden üzüntüye, üzüntüden neşeye dönüşür mü?	/ /	/ /
90	Çevrenizdeki insanlara gerçeği kabul ettirmenin güç olduğu zamanlar olur mu?	/ /	/ /
91	Zihninizi dolduran türlü düşünceler uykunuzu kaçırır mı?	/ /	/ /
92	Genellikle sakin ve meseleleri soğukkanlı olarak ele alan bir kişi misiniz?	/ /	/ /
93	Zaman zaman aleyhinize çalışan insanların varlığından şüphelendiğiniz olur mu?	/ /	/ /
94	İnsanların içinde iken bile kendinizi yalnız hisseder misiniz?	/ /	/ /
95	Aileniz, yeterli düzeyde başarılı olduğunuz kanısında mıdır?	/ /	/ /

96	Akşamları eve dönüş sizi kaygılandırır mı?	/ /	/ /
97	Ailenizdeki kişilerden bazılarının yakınlık ve sevginize yeterince karşılık vermediği oluyor mu?	/ /	/ /
98	Yeni tanıştığımız bir kimse ile konuşmaktan çekinir misiniz?	/ /	/ /
99	Çevrenizdeki insanlar çoğu zaman sizi hayal kırıklığına uğrattılar mı?	/ /	/ /
100	Sizce geçinilmesi güç kişilere de nazik davranılmalı mıdır?	/ /	/ /
101	Davranışınızın çevredekilere aykırı düşmesi sizi rahatsız eder mi?	/ /	/ /
102	Söz dinlemeyip kendisini problemin içine atmakta ısrar eden kişiler cezalarını çekmeli midir?	/ /	/ /
103	Bazı konularda kendi kendinizle kavga içinde misiniz?	/ /	/ /
104	İnatçı kişilere biraz zor kullanmanın onları ikna etmede yararlı olacağı kanısında mısınız?	/ /	/ /
105	Başkalarının mutluluğunu kıskandığımız zamanlar oluyor mu?	/ /	/ /
106	Başkalarının sizden hoşlandığı duygusu içinde misiniz?	/ /	/ /
107	Yeteneğinizi küçümseyip başladığınız bazı işleri yarım bıraktığınız oluyor mu?	/ /	/ /
108	Kafesleri içinde olsa da vahşi hayvan görmekten heyecanlanır mısınız?	/ /	/ /
109	Sizi eleştirdikleri zaman sakin kalabiliyor musunuz?	/ /	/ /
110	Kendinizi sınırlı bir kişi olarak mı görürsünüz?	/ /	/ /
111	Üzüntülü veya heyecanlı olduğunuz zaman konuşmanızda kekemelik olur mu?	/ /	/ /
112	Sonradan pişman olacağımız çok şeyi yaptığımız oluyor mu?	/ /	/ /
113	Kaslarınızda bazen asabi hareketler veya tikler olur mu?	/ /	/ /
114	Belirli bir neden yokken kendinizi son derece neşeli veya üzüntülü hissettiğiniz zamanlar olur mu?	/ /	/ /
115	Yaşı sizden küçük olanların daha rahat bir yaşam sürdürdükleri kanısında mısınız?	/ /	/ /
116	Hoşlanmadıkları için ailenizin evde misafir etmek istemedikleri arkadaşlarımız var mı?	/ /	/ /
117	Ailenizle aranızdaki değer yargıları ve inanç farkları nedeniyle önemli sorunlarla karşılaştığınız oluyor mu?	/ /	/ /
118	Aileniz sizden çok fazla şeyler mi bekliyor?	/ /	/ /
119	Kız ve erkeklerin birlikte bulunduğu durumlarda kendinizi rahat hisseder misiniz?	/ /	/ /
120	İnsan ilişkilerinde utangaç bir kişi misiniz?	/ /	/ /
121	Çıkarlarınızı korumak için, pek doğru olmayan yollara sapanları ayıplar mısınız?	/ /	/ /
122	Bir şeyi bulan kişiye onu saklama hakkı verilmeli midir?	/ /	/ /
123	İnsanların inançlarında kusur etmeleri, bir diğerine bunu başkalarına yayma hakkı verir mi?	/ /	/ /
124	Yaptığımız şeylerin yanlış anlaşılacağı kaygısı içinde misiniz?	/ /	/ /

125	İnsanların koşulsuz olarak serbest davranmalarına izin verilse toplumun daha iyi olacağı kanısında mısınız?	/ /	/ /
126	İçinde bulunduğunuz koşullardan dolayı sık sık sinirlendiğiniz olur mu?	/ /	/ /
127	Arkadaşlarınız istemediğiniz bir davranışta bulunduğu zaman, çoğunlukla bunu, çekinmeden kendisine söyleyebilir misiniz?	/ /	/ /
128	Gerçek yeteneklerinizi gösterebildiğiniz kanısında mısınız?	/ /	/ /
129	Kendinize özgü bir plan yapmaktansa arkadaşlarınızın önerilerini uygulamak size daha kolay gelir mi?	/ /	/ /
130	Açlık hissi duymadan yemek yediğiniz zamanlar oluyor mu?	/ /	/ /
131	Akşama doğru ya da sabahları kendinizi çok yorgun hisseder misiniz?	/ /	/ /
132	Ne okuduğunuzun farkında olmadan bir süre okuyup sonra dikkatinizi topladığınız olur mu?	/ /	/ /
133	Çoğu zaman kendinizi yorgun ve halsiz hisseder misiniz?	/ /	/ /
134	Eleştirilmek sizi çok kırar mı?	/ /	/ /
135	Hoşlanmadığınız birisi ile karşılaşmamak için yolunuzu sık sık değiştirdiğiniz olur mu?	/ /	/ /
136	Cinsel konularda kendinizi rahat hisseder misiniz?	/ /	/ /
137	Başka bir aile veya grubun üyesi olmayı istediğiniz zamanlar olur mu?	/ /	/ /
138	Aile bireylerinin kişisel meselelerinizi bilmek istemelerinden şikâyetçi misiniz?	/ /	/ /
139	Aileniz karşı cinsten olan arkadaşlarınızı genellikle reddeder mi?	/ /	/ /
140	Bulduğunuz çevrede halk tarafından seilmeyen çok kişi var mı?	/ /	/ /
141	Topluluk içinde tanıştığınız insanlarla çabucak kaynaşabiliyor musunuz?	/ /	/ /
142	Uzlaşma kabul etmeyen kişilere nazik davranır mısınız?	/ /	/ /
143	Arkadaşlarınız sizi, eğriye eğri doğruya doğru diyen bir kişi olarak mı bilirler?	/ /	/ /
144	Saygısızlık gösterenlere aynı şekilde cevap verir misiniz?	/ /	/ /
145	Onlara aldırılmamak yerine öç almanın daha iyi olduğu kanısında mısınız?	/ /	/ /
146	Yasalara aykırı davranmadan yasanın bir açığında yararlanmada bir sakınca görür müsünüz?	/ /	/ /
147	Duyularınızı kontrol altında tutabiliyor musunuz?	/ /	/ /
148	Arkadaş edinmede zorluk çekiyor musunuz?	/ /	/ /
149	Doğru yargılarınızı bile, değerli bulmadıkları olur mu?	/ /	/ /
150	Cesaret verilmediği zaman işlerinize devam etmek size zor gelir mi?	/ /	/ /
151	Heyecanlı olaylar sizi karamsarlıktan kurtarır mı?	/ /	/ /
152	İşler kötü gittiği zaman çabuk heyecanlanan bir kişi misiniz?	/ /	/ /
153	Bazen içinizden insanlara küfretmek gelir mi?	/ /	/ /
154	Sık sık başınız ağrır mı?	/ /	/ /
155	Ayrıntılı konuşmadıkları için sık sık kişilerin sözlerini tekrarlatmak zorunda kalır mısınız?	/ /	/ /
156	Bazen sevdiğiniz kişiyi kırmaktan hoşlandığınız olur mu?	/ /	/ /

EK 4. İZİN VE ONAY BELGESİ

T.C.
BİRECİK KAYMAKAMIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 64228594.903.07.02/ *9248*
Konu : Görevlendirme

20/10/2014

KAYMAKAMLIK MAKAMINA
BİRECİK

İlçemiz Fatma Mustafa Suphi Bozkan İlkokulu Rehber Öğretmeni Mehmet BEŞALTI'nın Yüksek Lisans Araştırma tezi ile ilgili Birecik'teki liselerde "İnternet Bağımlılığının Yordayıcıları Olarak Kişilik Özellikleri" konusunda araştırma yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde tensiplerinizi arz ederim.

Maksud YÜKSEL KAYA
İlçe Milli Eğitim Müdürü

OLUR
20/10/2014

Deniz ZFYREK
Deniz ZFYREK
Kaymakam

ÜCRETSİZ
DANISMA
444 0 632
H A P T T

Meydan Mah. Hükümet Konagi 3 Kat Birecik/Şanlıurfa

Telefon: (0 414) 652 78 79- 652 20 04- 652 10 97 Faks: (0 414) 652 66 99

e-posta: birecik63@meb.gov.tr

Elektronik A&: www.birecik-meb.gov.tr

ÖZGEÇMİŞ

Mehmet Başaltı 1989 yılında Şanlıurfa’da doğdu. 2007 yılında Birecik MAÇ Anadolu lisesinden mezun oldu. Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü’nden 2012 yılında mezun oldu. 2012 yılında Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Psikolojik Danışmanlık Ve Rehberlik Ana Bilim Dalında yüksek lisansa başladı. Okul Yaşam Kalitesinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi konusunda Ulusal dergide yayınlanmış makalesi bulunmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır. Halen Şanlıurfa’nın Birecik ilçesinde rehber öğretmen olarak çalışmaktadır.

VITAE

Mehmet BEŞALTI was born in Şanlıurfa in 1989. He graduated from the MAÇ Anatolian high school in 2007. He graduated from the Department of Psychological Counseling and Guidance, Faculty of Education and Sciences at Eastern Mediterranean University in 2012. In 2012 Gaziantep University of Educational Sciences, Psychological Counseling and Guidance Department began a master's degree in. School Quality of Life has published articles in national journals on Investigation by some variables. He is married and has a child. Currently working as a teacher's guide in Birecik district of Şanlıurfa.